Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2021. gada 21. decembrī*

[Teksts labots ar 2022. gada 15. marta rīkojumu]

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Lēmums 2006/928/EK – Mehānisms, lai nodrošinātu sadarbību un pārliecinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju – Raksturs un tiesiskās sekas – Saistošs raksturs attiecībā uz Rumāniju – Tiesiskums – Tiesnešu neatkarība – LES 19. panta 1. punkta otrā daļa – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants – Cīņa pret korupciju – Savienības finanšu interešu aizsardzība – LESD 325. panta 1. punkts – FIA konvencija – Kriminālprocesi – *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa, Rumānija) spriedumi par atsevišķu pierādījumu iegūšanas likumību un iztiesāšanas sastāva likumību liela mēroga korupcijas jomā – Valsts tiesu pienākums nodrošināt *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) nolēmumu pilnīgu iedarbību – Tiesnešu disciplināratbildība šo nolēmumu neievērošanas gadījumā – Tiesības nepiemērot Savienības tiesībām neatbilstošus *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) nolēmumus – Savienības tiesību pārākuma princips

Apvienotajās lietās C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19

par pieciem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa, Rumānija) iesniedza ar 2019. gada 6. maija (C-357/19), 2019. gada 13. maija (C-547/19), 2019. gada 31. oktobra (C-811/19) un 2019. gada 19. novembra (C-840/19) lēmumiem un kas Tiesā reģistrēti attiecīgi 2019. gada 6. maijā, 15. jūlijā, 4. novembrī un 19. novembrī, kā arī – ko *Tribunalul Bihor* (Bihoras apgabaltiesa, Rumānija) iesniedza ar 2019. gada 14. maija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 14. maijā (C-379/19),

kriminālprocesos pret

PM (C-357/19),

RO (C-357/19),

SP (C-357/19),

TQ (C-357/19),

KI (C-379/19),

LJ (C-379/19),

* Tiesvedības valoda – rumāņu.

JH (C-379/19),

IG (C-379/19),

FQ (C-811/19),

GP (C-811/19),

HO (C-811/19),

IN (C-811/19),

NC (C-840/19),

piedaloties:

Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție (C-357/19, C-811/19 un C-840/19),

QN (C-357/19),

UR (C-357/19),

VS (C-357/19),

WT (C-357/19),

Autoritatea Națională pentru Turism (C-357/19),

Agenția Națională de Administrare Fiscală (C-357/19),

SC Euro Box Promotion SRL (C-357/19),

Direcția Națională Anticorupție – Serviciul Teritorial Oradea (C-379/19),

JM (C-811/19),

kā arī tiesvedībā

CY,

Asociația "Forumul Judecătorilor din România"

pret

Inspecția Judiciară,

Consiliul Superior al Magistraturii,

Înalta Curte de Casație și Justiție (C-547/19),

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], palātu priekšsēdētāji A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], A. Prehala [*A. Prechal*] un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], S. Rodins [*S. Rodin*], tiesneši M. Ilešičs [*M. Ilešič*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] (referents), M. Safjans [*M. Safjan*], F. Biltšens [*F. Biltgen*] un N. Pisarra [*N. Piçarra*],

ģenerāladvokāts: M. Bobeks [*M. Bobek*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– PM vārdā – *V. Rădulescu* un *V. Tobă*, *avocați*,

– RO vārdā – *M.O. Țopa* un *R. Chiriță*, *avocați*,

– TQ vārdā – *M. Mareş*, advokāts,

– KI un LJ vārdā – *R. Chiriță*, *F. Mircea* un *O. Chiriță*, *avocați*,

– CY vārdā – *P. Rusu*, advokāts, kā arī *C. Bogdan*,

– *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* vārdā – *D. Călin* un *L. Zaharia*,

– FQ vārdā – *A. Georgescu*, advokāts,

– NC vārdā – *D. Lupașcu* un *G. Thuan Dit Dieudonné*, advokāti,

– *Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție* vārdā – *C. Nistor* un *D. Ana*, pārstāvji,

– *Direcția Națională Anticorupție – Serviciul Teritorial Oradea* vārdā – *A. Dana*, pārstāve,

– *Inspecția Judiciară* vārdā – *L. Netejoru*, pārstāvis,

– *Consiliul Superior al Magistraturii* vārdā – *L. Savonea*, pārstāve,

– Rumānijas valdības vārdā – sākotnēji *C.-R. Canțăr* un *S.-A. Purza*, kā arī *E. Gane*, *R. I. Hațieganu* un *L. Lițu*, vēlāk – *S.-A. Purza*, kā arī *E. Gane*, *R. I. Hațieganu* un *L. Lițu*, pārstāvji,

– Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,

– Eiropas Komisijas vārdā – sākotnēji *J. Baquero Cruz*, *I. Rogalski*, *P. Van Nuffel*, *M. Wasmeier* un *H. Krämer*, vēlāk – *J. Baquero Cruz*, *I. Rogalski*, *P. Van Nuffel* un *M. Wasmeier*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2021. gada 4. marta tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu būtībā attiecas uz LES 2. panta un 19. panta 1. punkta otrās daļas, LESD 325. panta 1. punkta, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. panta, Konvencijas par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību, kas izstrādāta, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību K.3. pantu, un kas parakstīta Briselē 1995. gada 26. jūlijā un pievienota Padomes 1995. gada 26. jūlija aktam (OV 1995, C 316, 48. lpp.; turpmāk tekstā – "FIA konvencija"), 1. panta 1. punkta un 2. panta 1. punkta, Komisijas Lēmuma 2006/928/EK (2006. gada 13. decembris), ar ko izveido mehānismu, lai nodrošinātu sadarbību un pārliecinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju (OV 2006, L 354, 56. lpp.), kā arī Savienības tiesību pārākuma principa interpretāciju.

2 Šie lūgumi tika iesniegti saistībā ar:

– kriminālprocesiem pret PM, RO, TQ un SP (C-357/19), KI, LJ, JH un IG (C-379/19), FQ, GP, HO un IN (C-811/19) un NC (C-840/19) par noziedzīgiem nodarījumiem, tostarp korupciju un krāpšanu nodokļu jomā saistībā ar pievienotās vērtības nodokli (PVN);

– strīdu starp CY un *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* (turpmāk tekstā – "Rumānijas tiesnešu forums") un *Inspecția Judiciară* (Tiesu inspekcija, Rumānija), *Consiliul Superior al Magistraturii* (Augstākā tieslietu padome, Rumānija) un *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa, Rumānija; turpmāk tekstā – "Augstā kasācijas tiesa") par disciplinārsoda noteikšanu CY (C-547/19).

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

FIA konvencija

3 FIA konvencijas 1. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

"Šajā konvencijā krāpšana, kas ietekmē Eiropas Kopienu finansiālās intereses:

a) attiecībā uz izdevumiem ir jebkāda darbība vai bezdarbība ar iepriekšēju nodomu, kura ir saistīta ar:

– viltotu, kļūdainu vai nepilnīgu pārskatu vai dokumentu lietošanu vai uzrādīšanu, kuru rezultāts ir Eiropas Kopienu vispārīgā budžeta vai Eiropas Kopienu pārvaldīto vai Eiropas Kopienu interesēs pārvaldīto budžetu līdzekļu piesavināšanās vai nelikumīga paturēšana,

– informācijas noklusēšana, pārkāpjot konkrētas saistības, ar tādu pašu rezultātu,

– šādu līdzekļu izlietošana citiem mērķiem, nekā tie sākotnēji tika piešķirti;

b) attiecībā uz ieņēmumiem ir jebkāda darbība vai bezdarbība ar iepriekšēju nodomu, kura ir saistīta ar:

– viltotu, kļūdainu vai nepilnīgu pārskatu vai dokumentu lietošanu vai uzrādīšanu, kuru rezultāts ir Eiropas Kopienu vispārīgā budžeta vai Eiropas Kopienu pārvaldīto vai Eiropas Kopienu interesēs pārvaldīto budžetu līdzekļu nelikumīga samazināšana,

[..]."

4 Šīs konvencijas 2. panta 1. punktā ir noteikts:

"Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka 1. pantā norādītā darbība un līdzdalība 1. panta 1. punktā minētajā darbībā, kūdīšana uz to vai tās mēģinājums ir sodāma ar iedarbīgiem, ar nodarījumu samērīgiem un no tālākiem noziegumiem atturošiem kriminālsodiem, ieskaitot, vismaz liela apjoma krāpšanas gadījumā, sodus ar brīvības atņemšanu, kas var būt par cēloni noziedznieku izdošanai, ar liela apjoma krāpšanu saprotot krāpšanu, kas ir saistīta ar katrā dalībvalstī nosakāmo minimālo apmēru. Šo minimālo apmēru nevar noteikt lielāku par 50 000 [EUR]."

5 Ar 1996. gada 27. septembra aktu Padome pieņēma Protokolu Konvencijai par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību (OV 1996, C 313, 1. lpp.). Saskaņā ar šī protokola 2. un 3. pantu tas attiecas uz pasīvas un aktīvas korupcijas darbībām.

Pievienošanās līgums

6 Līguma starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Bulgārijas Republiku un Rumāniju par Bulgārijas Republikas un Rumānijas pievienošanos Eiropas Savienībai (OV 2005, L 157, 11. lpp.; turpmāk tekstā – "Pievienošanās līgums"), kas stājās spēkā 2007. gada 1. janvārī, 2. panta 2. un 3. punktā ir noteikts:

"2. Tie uzņemšanas nosacījumi un ar šo uzņemšanu saistītie pielāgojumi Līgumos, kas ir Savienības pamatā, kurus piemēros no pievienošanās dienas līdz dienai, kad stājas spēkā Līgums par Konstitūciju Eiropai, ir izklāstīti aktā, kas pievienots šim Līgumam. Minētā akta noteikumi ir šā Līguma sastāvdaļa.

3. [..]

Akti, kas pieņemti pirms 1. panta 3. punktā minētā protokola stāšanās spēkā, pamatojoties uz šo Līgumu vai 2. punktā minēto aktu, paliek spēkā, un to tiesiskās sekas saglabājas līdz brīdim, kad šos aktus groza vai atceļ."

Pievienošanās akts

7 Akta par Bulgārijas Republikas un Rumānijas pievienošanās nosacījumiem un pielāgojumiem Līgumos, kas ir Eiropas Savienības pamatā (OV 2005, L 157, 203. lpp.; turpmāk tekstā – "Pievienošanās akts"), kas stājās spēkā 2007. gada 1. janvārī, 2. pantā ir paredzēts:

"Pamatlīgumi un akti, ko iestādes un Eiropas Centrālā banka pieņēmušas pirms pievienošanās, no pievienošanās dienas ir saistoši Bulgārijai un Rumānijai un piemērojami šajās valstīs atbilstīgi minētajos Līgumos un šajā aktā paredzētajiem nosacījumiem."

8 Šī akta 37. pants ir formulēts šādi:

"Ja Bulgārija vai Rumānija neizpilda saistības, ko tā uzņēmusies pievienošanās sarunās, tostarp jebkādas saistības attiecībā uz sektorpolitikām, kuras skar ekonomiskās darbības ar pārrobežu ietekmi, un tādējādi rada nopietnus traucējumus iekšējā tirgus darbībā vai to nopietnu iespējamību, Komisija var – pēc dalībvalsts pamatota lūguma vai pēc savas ierosmes – laikposmā, kas nepārsniedz trīs gadus pēc pievienošanās, veikt atbilstīgus pasākumus.

Pasākumi ir proporcionāli, un priekšroka ir pasākumiem, kas vismazāk traucē iekšējā tirgus darbību, un, attiecīgos gadījumos, tādu aizsardzības pasākumu īstenošanai, kas jau pastāv attiecīgajās nozarēs. Šādus aizsardzības pasākumus nedrīkst piemērot kā patvaļīgas diskriminācijas vai slēptas ierobežošanas līdzekļus attiecībā uz tirdzniecību starp dalībvalstīm. Uz drošības klauzulu var atsaukties arī pirms pievienošanās, pamatojoties uz pārraudzības secinājumiem, un pieņemtie pasākumi stājas spēkā pievienošanās pirmajā dienā, ja vien tie neparedz kādu vēlāku datumu. Pasākumus īsteno tikai tik ilgi, cik noteikti nepieciešams, un tos noteikti atceļ, tiklīdz ir izpildītas attiecīgās saistības. Tomēr tos var piemērot ilgāk par pirmajā daļā paredzēto laikposmu, kamēr nav izpildītas attiecīgās saistības. Atkarībā no jaunās dalībvalsts panākumiem saistību izpildē Komisija var pasākumus atbilstīgi pielāgot. Komisija iepriekš laikus informē Padomi par aizsardzības pasākumu atcelšanu un attiecīgi ņem vērā Padomes apsvērumus šajā sakarā."

9 Pievienošanās akta 38. pantā ir noteikts:

"Ja pastāv būtiskas nepilnības vai šādu nepilnību nopietna iespējamība attiecībā uz to, kā Bulgārijā vai Rumānijā tiek transponēti, īstenoti vai piemēroti pamatlēmumi vai citas atbilstīgās saistības, sadarbības dokumenti vai lēmumi, kas attiecas uz savstarpēju atzīšanu krimināltiesību jomā un kas pieņemti atbilstīgi ES līguma VI sadaļai, vai arī direktīvas un regulas, kas attiecas uz savstarpēju atzīšanu civiltiesību jomā un kas pieņemtas atbilstīgi EK līguma IV sadaļai, Komisija var – pēc dalībvalsts pamatota lūguma vai pēc savas ierosmes, un iepriekš apspriežoties ar dalībvalstīm – laikposmā, kas nepārsniedz trīs gadus pēc pievienošanās, veikt atbilstīgus pasākumus, precizējot pasākumu īstenošanas nosacījumus un metodes.

Pasākumi var būt attiecīgo noteikumu un lēmumu piemērošanas pagaidu apturēšana attiecībās starp Bulgāriju vai Rumāniju un kādu citu dalībvalsti vai citām dalībvalstīm, neskarot turpmāku ciešu tiesisko sadarbību. Uz drošības klauzulu var atsaukties arī pirms pievienošanās, pamatojoties uz pārraudzības secinājumiem, un pieņemtie pasākumi stājas spēkā pievienošanās pirmajā dienā, ja vien tie neparedz kādu vēlāku datumu. Pasākumus īsteno tikai tik ilgi, cik noteikti nepieciešams, un tos noteikti atceļ, tiklīdz ir novērstas attiecīgās nepilnības. Tomēr tos var piemērot ilgāk par pirmajā daļā paredzēto laikposmu, kamēr nav novērstas attiecīgās nepilnības. Atkarībā no jaunās dalībvalsts panākumiem konstatēto nepilnību novēršanā Komisija, iepriekš apspriedusies ar dalībvalstīm, var pasākumus atbilstīgi pielāgot. Komisija iepriekš laikus informē Padomi par aizsardzības pasākumu atcelšanu un attiecīgi ņem vērā Padomes apsvērumus šajā sakarā."

10 Pievienošanās akta 39. panta 1.–3. punktā ir paredzēts:

"1. Ja – pamatojoties uz Komisijas veikto nepārtraukto uzraudzību attiecībā uz Bulgārijas un Rumānijas saistībām, ko tās uzņēmušās pievienošanās sarunās, un jo īpaši pamatojoties uz Komisijas uzraudzības ziņojumiem – ir viennozīmīgi apstiprinājies, ka stāvoklis saistībā ar sagatavošanos *acquis* pieņemšanai un īstenošanai Bulgārijā vai Rumānijā rada nopietnu iespēju, ka pievienošanās dienā, 2007. gada 1. janvārī, kāda no minētajām valstīm būs acīmredzami nesagatavota izpildīt iestāšanās prasības vairākās svarīgās jomās, Padome pēc Komisijas ieteikuma ar vienprātīgu lēmumu var noteikt, ka šīs valsts pievienošanās dienu pārceļ par vienu gadu uz 2008. gada 1. janvāri.

2. Neskarot 1. punktu, Padome pēc Komisijas ieteikuma ar kvalificētu balsu vairākumu var pieņemt 1. punktā minēto lēmumu attiecībā uz Rumāniju, ja ir novērotas būtiskas nepilnības attiecībā uz to, kā Rumānija izpilda vienu vai vairākas saistības un prasības, kas uzskaitītas IX pielikuma I punktā.

3. Neskarot šā panta 1. punktu un 37. pantu, Padome pēc Komisijas ieteikuma un pēc detalizēta izvērtējuma, kas 2005. gada rudenī veicams attiecībā uz Rumānijas sasniegumiem konkurences politikā, ar kvalificētu balsu vairākumu var pieņemt 1. punktā minēto lēmumu attiecībā uz Rumāniju, ja ir novērotas būtiskas nepilnības attiecībā uz to, kā Rumānija izpilda saistības, ko tā uzņēmusies ar Eiropas Līgumu, vai vienu vai vairākas saistības un prasības, kas uzskaitītas IX pielikuma II punktā."

11 Pievienošanās akta IX pielikuma "Īpašas saistības, ko Rumānija uzņēmusies, un prasības, ko tā pieņēmusi, pievienošanās sarunu noslēgumā 2004. gada 14. decembrī (minētas Pievienošanās akta 39. pantā)" I punktā ir ietverts šāds teksts:

"Attiecībā uz 39. panta 2. punktu

[..]

4) Ievērojami pastiprināt cīņu pret korupciju un jo īpaši pret augsta līmeņa korupciju, nodrošinot korupcijas novēršanas tiesību aktu stingru izpildi un Valsts Korupcijas novēršanas prokuratūras (VKNP) patiesu neatkarību, kā arī katru gadu, sākot no 2005. gada novembra, iesniedzot pārliecinošu pārskatu par VKNP darbības panākumiem cīņā pret augsta līmeņa korupciju. VKNP ir jānodrošina ar personāla, finanšu un apmācības resursiem, kā arī ar būtiski svarīgo funkciju veikšanai nepieciešamo aprīkojumu.

5) [..] [Valsts Korupcijas novēršanas stratēģijā] jāiekļauj apņemšanās līdz 2005. gada beigām pārskatīt ilgstošo kriminālprocesu, lai nodrošinātu korupcijas lietu ātru un pārredzamu izskatīšanu ar mērķi nodrošināt atbilstīgas sankcijas ar preventīvu iedarbību; [..].

[..]"

Lēmums 2006/928

12 Lēmums 2006/928 tika pieņemts, pamatojoties it īpaši uz Pievienošanās akta 37. un 38. pantu, saistībā ar Rumānijas pievienošanos Eiropas Savienībai, kas bija paredzēta 2007. gada 1. janvārī. Šī lēmuma 1.–6. un 9. apsvērums ir formulēts šādi:

"(1) Eiropas Savienība ir izveidota, balstoties uz tiesiskuma principu, kas ir kopīgs visām dalībvalstīm.

(2) Brīvības, drošības un tiesiskuma un iekšējā tirgus telpa, ko izveidoja ar Līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, ir balstīta uz savstarpēju pārliecību, ka visu dalībvalstu administratīvajos un tiesu lēmumos un praksē pilnībā ievēro tiesiskumu.

(3) Tas visām dalībvalstīm nozīmē, ka pastāv objektīva, neatkarīga un efektīva tiesu un administratīvā sistēma, kas, *inter alia*, ir atbilstoši sagatavota cīņai pret korupciju.

(4) Rumānija 2007. gada 1. janvārī kļūs par Eiropas Savienības dalībvalsti. Komisija ir ņēmusi vērā lielos centienus, lai pabeigtu Rumānijas sagatavošanos dalībai, bet tajā pašā laikā savā 2006. gada 26. septembra ziņojumā tā ir apzinājusi jautājumus, kuri vēl jāatrisina, īpaši attiecībā uz tiesu sistēmas un tiesībaizsardzības iestāžu atbildību un efektivitāti, kur vēl joprojām ir vajadzīgi turpmāki panākumi, lai nodrošinātu resursus to pasākumu īstenošanai un piemērošanai, kas pieņemti, lai izveidotu iekšējo tirgu un brīvības, drošības un tiesiskuma telpu.

(5) Ar Pievienošanās akta 37. pantu Komisiju pilnvaro veikt atbilstošus pasākumus gadījumā, ja Rumānija radītu nopietnu iekšējā tirgus darbības traucējumu risku, neizpildot saistības, kuras tā uzņēmusies. Ar Pievienošanās akta 38. pantu Komisiju pilnvaro veikt atbilstošus pasākumus gadījumā, ja pastāv būtisku nepilnību nopietna iespējamība attiecībā uz to, kā Rumānijā tiek transponēti, īstenoti vai piemēroti tiesību akti, kas pieņemti atbilstīgi LES [..] VI sadaļai, un tiesību akti, kas pieņemti atbilstīgi EK Līguma IV sadaļai.

(6) Neatrisinātie jautājumi saistībā ar tiesu sistēmas un tiesībaizsardzības iestāžu atbildību un efektivitāti attaisno mehānisma izveidi, lai nodrošinātu sadarbību un pārliecinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju.

[..]

(9) Šo lēmumu groza, ja atbilstoši Komisijas novērtējumam ir jākoriģē kritēriji. Šo lēmumu atceļ, kad ir pienācīgi izpildīti visi kritēriji."

13 Lēmuma 2006/928 1. pantā ir paredzēts:

"Rumānijai līdz katra gada 31. martam un pirmo reizi līdz 2007. gada 31. martam ir jāziņo Komisijai par gūtajiem panākumiem katra no pielikumā minētajiem trūkumiem novēršanā.

Komisija jebkurā laikā var sniegt tehnisku palīdzību, veicot dažādus pasākumus, vai vākt informāciju par šiem trūkumiem un apmainīties ar to. Turklāt Komisija jebkurā laikā šajā nolūkā var organizēt ekspertu delegācijas uz Rumāniju. Rumānijas iestādes sniedz šajā sakarā vajadzīgo atbalstu."

14 Šā lēmuma 2. pantā ir noteikts:

"Komisija savas piezīmes un konstatējumus par Rumānijas ziņojumu pirmo reizi dara zināmus Eiropas Parlamentam un Padomei 2007. gada jūnijā.

Komisija turpmāk sniedz ziņojumus pēc vajadzības, bet ne retāk kā reizi sešos mēnešos."

15 Minētā lēmuma 4. pantā ir noteikts:

"Šis lēmums ir adresēts visām dalībvalstīm."

16 Šī paša lēmuma pielikums ir formulēts šādi:

"Trūkumi, kas jānovērš Rumānijai un kuri minēti 1. pantā.

1) Jānodrošina pārredzamāks un efektīvāks tiesas process, īpaši, palielinot Tiesnešu augstākās padomes resursus un paaugstinot tās atbildību. Jāziņo par jaunā civilprocesa kodeksa un kriminālprocesa kodeksa ietekmi un tā jāuzrauga.

2) Kā paredzēts, jāizveido integritātes aģentūra, kuras pienākums ir pārbaudīt īpašumus, neatbilstības un iespējamos interešu konfliktus, un pieņemt saistošus lēmumus, uz kuru pamata var piemērot preventīvas sankcijas.

3) Pamatojoties uz gūtajiem panākumiem, jāturpina profesionālas, objektīvas izmeklēšanas apsūdzībās par augsta līmeņa korupciju.

4) Jāveic turpmāki pasākumi, lai novērstu un apkarotu korupciju, īpaši vietējās pašvaldībās."

Rumānijas tiesības

Rumānijas Konstitūcija

17 *Constituția României* (Rumānijas Konstitūcija) III sadaļā "Valsts iestādes" citastarp ir ietverta VI nodaļa "Tiesu iestāde", kurā ietilpst šīs Konstitūcijas 126. pants. Šajā pantā ir noteikts:

"(1) Tiesu spriež Augstā kasācijas tiesa un citas likumā noteiktas tiesu iestādes.

[..]

(3) Augstā kasācijas tiesa saskaņā ar savu jurisdikciju nodrošina, ka pārējās tiesas tiesību aktus interpretē un piemēro vienveidīgi.

(4) Augstās kasācijas tiesas sastāvs un tās darbības noteikumi ir noteikti konstitutīvajā likumā.

[..]

(6) Tiek garantēta valsts iestāžu administratīvo aktu pārbaude tiesā, izmantojot administratīvo procesu, izņemot tos aktus, kas attiecas uz attiecībām ar Parlamentu, kā arī militārās hierarhijas aktus. Administratīvo tiesu jurisdikcijā ir izskatīt prasības, ko ceļ personas, kurām ir nodarīts

kaitējums – atkarībā no gadījuma – ar rīkojumiem vai ar rīkojumu, kas atzīti par nekonstitucionāliem, noteikumiem."

18 Rumānijas Konstitūcijas V sadaļā par *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa, Rumānija; turpmāk tekstā – "Konstitucionālā tiesa") ir ietverts tās 142.–147. pants. Šīs sadaļas 142. panta "Struktūra" 1.–3. punktā ir noteikts:

"(1) Konstitucionālā tiesa nodrošina Konstitūcijas pārākumu.

(2) Konstitucionālās tiesas sastāvā ir deviņi tiesneši, kurus ieceļ uz deviņu gadu pilnvaru termiņu, ko nevar pagarināt vai atjaunot.

(3) Trīs tiesnešus ieceļ *Camera Deputaților* [(Deputātu palāta)], trīs – *Senat* [(Senāts)] un trīs – *Președintele României* [(Rumānijas prezidents)]."

19 Rumānijas Konstitūcijas 143. pants ir formulēts šādi:

"Konstitucionālās tiesas tiesnešiem ir jābūt augstākajai juridiskajai izglītībai, augsta līmeņa profesionālajai kompetencei un vismaz 18 gadu pieredzei juridiskajā darbā vai augstākās juridiskās izglītības jomā."

20 Rumānijas Konstitūcijas 144. pantā ir noteikts:

"Konstitucionālās tiesas tiesneša amats nav savienojams ne ar kādu citu amatu valsts vai privātā sektorā, izņemot augstākās juridiskās izglītības pedagoga amatu."

21 Saskaņā ar Rumānijas Konstitūcijas 145. pantu:

"Konstitucionālās tiesas tiesneši, veicot amata pienākumus, ir neatkarīgi un visā attiecīgajā pilnvaru laikā nav atceļami no amata."

22 Rumānijas Konstitūcijas 146. pantā ir paredzēts:

"Konstitucionālajai tiesai ir šādas pilnvaras:

[..]

d) lemt par iebildēm par tiesību aktu un rīkojumu neatbilstību konstitūcijai, kas ir izvirzītas tiesās vai komerclietu šķīrējtiesās; iebildi par neatbilstību konstitūcijai var tieši izvirzīt tiesībsargs;

e) pēc Rumānijas prezidenta, vienas no divām Rumānijas parlamenta palātām priekšsēdētāja, *primului-ministru* [(premjerministrs)] vai [Augstākās tieslietu padomes] priekšsēdētāja lūguma lemt par konstitucionāla rakstura juridiskiem konfliktiem starp valsts iestādēm;

[..]."

23 Rumānijas Konstitūcijas 147. panta 4. punktā ir noteikts:

"Konstitucionālās tiesas lēmumus publicē *Monitorul Oficial al României* [(Rumānijas oficiālais vēstnesis)]. No publicēšanas dienas lēmumi ir vispārīgi saistoši, un tiem ir sekas tikai nākotnē."

24 Rumānijas Konstitūcijas 148. panta 2.–4. punktā ir noteikts:

"(2) Pēc pievienošanās Eiropas Savienības dibināšanas līgumu tiesību normas, kā arī pārējie saistošie Savienības tiesiskie regulējumi saskaņā ar Pievienošanās aktu ir pārāki pār valsts tiesību normām, kuras ar tiem nav saderīgas.

(3) Šā panta 1. un 2. punkta noteikumus piemēro pēc analoģijas, pievienojoties aktiem, ar kuriem groza Eiropas Savienības dibināšanas Līgumus.

(4) Parlaments, Rumānijas prezidents, valdība un tiesu iestādes garantē no Pievienošanās akta un 2. punkta noteikumiem izrietošo pienākumu ievērošanu."

Kriminālkodekss

25 *Codul penal* (Kriminālkodekss) 154. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Kriminālatbildības noilguma termiņi ir:

a) 15 gadi, ja par izdarīto noziedzīgo nodarījumu tiesību aktos ir paredzēts sods ar mūža ieslodzījumu vai ar brīvības atņemšanu uz laiku, kas ilgāks par 20 gadiem;

b) 10 gadi, ja par izdarīto noziedzīgo nodarījumu tiesību aktos ir paredzēts sods ar brīvības atņemšanu uz laiku, kas nav mazāks par 10 gadiem un nav ilgāks par 20 gadiem;

c) 8 gadi, ja par izdarīto noziedzīgo nodarījumu tiesību aktos ir paredzēts sods ar brīvības atņemšanu uz laiku, kas nav mazāks par 5 gadiem un nav ilgāks par 10 gadiem;

d) 5 gadi, ja par izdarīto noziedzīgo nodarījumu tiesību aktos ir paredzēts sods ar brīvības atņemšanu uz laiku, kas nav mazāks par 1 gadu un nav ilgāks par 5 gadiem;

e) 3 gadi, ja par izdarīto noziedzīgo nodarījumu tiesību aktos ir paredzēts sods ar brīvības atņemšanu uz laiku, kas ir mazāks par 1 gadu, vai naudas sods."

26 Šī kodeksa 155. panta 4. punktā ir noteikts:

"Ja 154. pantā noteiktie noilguma termiņi tiek atkārtoti pārsniegti, tos uzskata par pabeigtiem neatkarīgi no pārtraukumu skaita."

Kriminālprocesa kodekss

27 *Codul de procedură penală* (Kriminālprocesa kodekss) 40. panta 1. punktā ir noteikts:

"Augstā kasācijas tiesa pirmajā instancē izskata valsts nodevības noziegumus un noziedzīgus nodarījumus, ko izdarījuši senatori, deputāti un Eiropas Parlamentā ievēlētie Rumānijas deputāti, valdības locekļi, Konstitucionālās tiesas tiesneši, Augstākās tieslietu padomes locekļi, Augstās kasācijas tiesas tiesneši un *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstajai kasācijas tiesai pakļautā prokuratūra) prokurori."

28 Šī kodeksa 142. panta 1. punkts redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 14. martam, bija formulēts šādi:

"Prokurors veic tehnisko uzraudzību vai var likt, lai šādu uzraudzību veic struktūra, kas atbildīga par kriminālvajāšanu, specializēti policijas darbinieki vai citas specializētas valsts struktūras."

29 Saskaņā ar minētā kodeksa 281. panta 1. punktu:

"Spēkā neesamības sankcija vienmēr tiek piemērota par tādu tiesību normu pārkāpumu, kas attiecas uz:

[..]

b) tiesu *ratione materiae* un *ratione personae* jurisdikciju, ja spriedumu ir pasludinājusi zemākas instances tiesa nekā juridiski piekritīgā tiesa;

[..]."

30 Kriminālprocesa kodeksa 342. pantā ir noteikts:

"Procesa pirmstiesas izmeklēšanas palātā mērķis ir pēc lietas nodošanas tiesai pārbaudīt jurisdikciju un likumību attiecībā uz vēršanos tiesā, kā arī pārbaudīt pierādījumu iesniegšanas likumību un to, vai par kriminālvajāšanu atbildīgās iestādes ir veikušas [nepieciešamās] darbības."

31 Šī kodeksa 426. panta 1. punktā ir noteikts:

"Ārkārtas prasību par atcelšanu var iesniegt par galīgajiem nolēmumiem krimināllietās šādos gadījumos:

[..]

d) ja apelācijas tiesas sastāvs ir pretlikumīgs vai nesaderības gadījumā;

[..]."

32 Minētā kodeksa 428. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Prasību par atcelšanu, pamatojoties uz 426. panta a) un c)–h) punktā paredzētajiem pamatiem, var iesniegt 30 dienu laikā no apelācijas tiesas nolēmuma paziņošanas dienas."

Likums Nr. 47/1992

33 1992. gada 18. maija *Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale* (Likums Nr. 47/1992 par Konstitucionālās tiesas organizāciju un darbību; pārpublicēts 2010. gada 3. decembra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 807) 3. pantā ir paredzēts:

"1. Konstitucionālās tiesas kompetence ir noteikta Konstitūcijā un šajā likumā.

2. Īstenojot tai piešķirtās pilnvaras, Konstitucionālajai tiesai vienīgajai ir tiesības lemt par savu kompetenci.

3. Neviena valsts iestāde nevar apstrīdēt Konstitucionālās tiesas kompetenci, kas noteikta saskaņā ar 2. punktu."

34 Šī likuma 34. panta 1. punktā ir noteikts:

"Konstitucionālā tiesa lemj par konstitucionāla rakstura juridiskiem konfliktiem starp valsts iestādēm pēc Rumānijas prezidenta, vienas no divām Rumānijas parlamenta palātām priekšsēdētāja, premjerministra vai Augstākās tieslietu padomes priekšsēdētāja lūguma."

Likums Nr. 78/2000

35 2000. gada 18. maija *Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție* (Likums Nr. 78/2000 par korupcijas novēršanu, atklāšanu un apkarošanu; 2000. gada 18. maija *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 219) 5. panta 1. punktā ir noteikts:

"Šī likuma izpratnē korupcija ir Kriminālkodeksa 289.–292. pantā paredzētie noziedzīgie nodarījumi, tostarp, ja tos ir izdarījušas Kriminālkodeksa 308. pantā paredzētās personas."

36 Likuma Nr. 78/2000 5. panta 1. punktā minētie Kriminālkodeksa panti attiecas attiecīgi uz pasīvo korupciju (289. pants), aktīvo korupciju (290. pants), tirgošanos ar ietekmi (291. pants) un aktīvu tirgošanos ar ietekmi (292. pants).

37 Šī likuma 29. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Lai pirmajā instancē lemtu par šajā likumā paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, tiek izveidoti specializēti iztiesāšanas sastāvi."

Likums Nr. 303/2004

38 2004. gada 28. jūnija *Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor* (Likums Nr. 303/2004 par tiesnešu un prokuroru statusu; pārpublicēts 2005. gada 13. septembra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 826), ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2012. gada 17. janvāra *Legea nr. 24/2012* (Likums Nr. 24/2012; 2012. gada 23. janvāra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 51) (turpmāk tekstā – "Likums Nr. 303/2004"), 99. pantā ir paredzēts:

"Disciplināri pārkāpumi ir:

[..]

o) tiesību normu par lietu sadali pēc nejaušības principa neievērošana;

[..]

ș) Konstitucionālās tiesas nolēmumu neievērošana [..];

[..]."

39 Šī likuma 100. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Disciplinārsodi, ko var piemērot tiesnešiem un prokuroriem proporcionāli pārkāpumu smagumam, ir:

[..]

e) izslēgšana no tieslietu sistēmas darbinieku loka."

40 Minētā likuma 101. pantā ir noteikts:

"100. pantā paredzētos disciplinārsodus piemēro Augstākās tieslietu padomes nodaļas atbilstoši tās konstitutīvajā likumā paredzētajiem nosacījumiem."

Likums Nr. 304/2004

41 2004. gada 28. jūnija *Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară* (Likums Nr. 304/2004 par tieslietu sistēmas organizāciju; pārpublicēts 2005. gada 13. septembra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 827) tika grozīts tostarp ar:

– 2010. gada 25. oktobra *Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor* (Likums Nr. 202/2010, kas paredz pasākumus tiesvedības paātrināšanai; 2010. gada 26. oktobra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 714);

– 2013. gada 19. jūlija *Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale* (Likums Nr. 255/2013, ar ko īsteno Likumu Nr. 135/2010 par Krimināprocesa kodeksu, kā arī groza un papildina dažus normatīvos aktus, kuros ietvertas krimināprocesuālās tiesību normas; 2013. gada 14. augusta *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 515).

– 2018. gada 20. jūlija *Legea nr. 207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară* (Likums Nr. 207/2018, ar ko groza un papildina Likumu Nr. 304/2004 par tieslietu sistēmas organizāciju; 2018. gada 20. jūlija *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 636).

42 Likuma Nr. 304/2004, kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Likumu Nr. 207/2018 (turpmāk tekstā – "grozītais Likums Nr. 304/2004"), 19. panta 3. punktā ir noteikts:

"Katra gada sākumā Augstās kasācijas tiesas kolēģija pēc tās priekšsēdētāja vai priekšsēdētāja vietnieka priekšlikuma var apstiprināt specializētu iztiesāšanas sastāvu izveidi Augstās kasācijas tiesas palātās atkarībā no lietu skaita un būtības, no katras palātas darbības apjoma, kā arī atkarībā no tiesnešu specializācijas un nepieciešamības izmantot viņu profesionālo pieredzi."

43 Šī likuma 24. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvi izskata apelācijas sūdzības par Augstās kasācijas tiesas krimināllietu nodaļas pirmajā instancē pasludinātajiem nolēmumiem, lemj par kasācijas sūdzībām par nolēmumiem, kurus apelācijas instancē ir pieņēmuši piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvi pēc to iepriekšējas pieņemšanas, izskata prasības par Augstās kasācijas tiesas krimināllietu nodaļas

nolēmumiem, kas pasludināti tiesvedībā pirmajā instancē, lemj par disciplinārlietām saskaņā ar tiesību aktiem un par citām lietām atbilstoši savai kompetencei, kas tiem noteikta tiesību aktos."

44 Minētā likuma 29. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

"Augstās kasācijas tiesas kolēģijai ir šāda kompetence:

a) apstiprināt noteikumus par Augstās kasācijas tiesas organizāciju un administratīvo darbību, kā arī štatu sarakstus;

[..]

f) īstenot citas kompetences, kas paredzētas noteikumos par Augstās kasācijas tiesas organizāciju un administratīvo darbību."

45 Šī paša likuma 31. panta 1. punktā ir noteikts:

"Krimināllietās iztiesāšanas sastāvu veido šādi:

a) lietās, kas saskaņā ar tiesību aktiem ir Augstās kasācijas tiesas kā pirmās instances kompetencē, iztiesāšanas sastāvā ir trīs tiesneši;

[..]."

46 Grozītā Likuma Nr. 304/2004 32. pantā ir paredzēts:

"(1) Katra gada sākumā pēc Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētāja vai priekšsēdētāja vietnieka priekšlikuma kolēģija apstiprina piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvu skaitu un šos iztiesāšanas sastāvus.

[..]

(4) Tiesnešus, kas ietilpst šajos iztiesāšanas sastāvos, izlozes kārtībā publiskas uzklausīšanas laikā ieceļ Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai – viņa prombūtnes laikā – viens no diviem priekšsēdētāja vietniekiem. Iztiesāšanas sastāva locekļus var mainīt tikai izņēmuma kārtā, ņemot vērā objektīvos kritērijus, kas noteikti noteikumos par Augstās kasācijas tiesas organizāciju un administratīvo darbību.

(5) Piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs ir Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs, viens no priekšsēdētāja vietniekiem vai palātu priekšsēdētāji, ja viņi saskaņā ar 4. punktu ir iecelti attiecīgajā iztiesāšanas sastāvā.

(6) Ja neviena no iepriekš minētajām personām nav iecelta piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvā, iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs ir katrs tiesnesis rotācijas kārtībā atbilstīgi savam stāžam tiesneša amatā.

(7) Lietas, kas ietilpst piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvu jurisdikcijā, tiek sadalītas pēc nejaušības principa, izmantojot datorizētu sistēmu."

47 Likuma Nr. 304/2004 32. pantā redakcijā, kas izriet no Likuma Nr. 202/2010, bija noteikts:

"(1) Krimināllietās katra gada sākumā tiek izveidoti piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvi, kuros ir tikai Augstās kasācijas tiesas Krimināllietu palātas locekļi.

[..]

(4) Augstās kasācijas tiesas kolēģija apstiprina piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvus. Tiesnešus, kas ietilpst šajos iztiesāšanas sastāvos, ieceļ Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai – viņa prombūtnes laikā – priekšsēdētāja vietnieks. Iztiesāšanas sastāvu locekļus var mainīt tikai izņēmuma kārtā, ņemot vērā objektīvos kritērijus, kas ietverti noteikumos par Augstās kasācijas tiesas organizāciju un administratīvo darbību.

(5) Piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs ir Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai priekšsēdētāja vietnieks. Viņu prombūtnes gadījumā iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs var būt palātas priekšsēdētājs, kuru šajā nolūkā ir iecēlis priekšsēdētājs, vai – arī pēdējā minētā prombūtnes gadījumā – Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētāja vietnieks.

(6) Lietas, kas ietilpst 1. un 2. punktā minēto iztiesāšanas sastāvu jurisdikcijā, tiek sadalītas pēc nejaušības principa, izmantojot datorizētu sistēmu."

48 Likuma Nr. 304/2004 32. panta 1. un 6. punkta formulējums redakcijā, kas izriet no Likuma Nr. 255/2013, bija gandrīz identisks iepriekšējā punktā minētajam, savukārt šī panta 4. un 5. punktā bija paredzēts:

"(4) Augstās kasācijas tiesas kolēģija apstiprina piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvu skaitu un šos iztiesāšanas sastāvus pēc Krimināllietu palātas priekšsēdētāja priekšlikuma. Tiesnešus, kas ietilpst šajos iztiesāšanas sastāvos, izlozes kārtībā publiskas uzklausīšanas laikā ieceļ Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai – viņa prombūtnes laikā – priekšsēdētāja vietnieks. Iztiesāšanas sastāvu locekļus var mainīt tikai izņēmuma kārtā, ņemot vērā objektīvos kritērijus, kas noteikti noteikumos par Augstās kasācijas tiesas organizāciju un administratīvo darbību.

(5) Piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs atkarībā no gadījuma ir Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai priekšsēdētāja vietnieks, ja viņš saskaņā ar 4. punktu ietilpst iztiesāšanas sastāvā, Krimināllietu palātas priekšsēdētājs vai vecākais loceklis."

49 Grozītā Likuma Nr. 304/2004 33. pants ir formulēts šādi:

"(1) Apvienoto palātu, sastāva, kura kompetencē ir izskatīt prasības, kas celtas tiesiskuma interesēs, sastāva, kuram ir kompetence lemt par tiesību jautājumiem, piecu tiesnešu sastāva un jebkura iztiesāšanas sastāva palātu ietvaros priekšsēdētāja funkcijas pilda Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai – viņa prombūtnes gadījumā – viens no priekšsēdētāja vietniekiem, ja viņš piedalās tiesvedībā.

[..]

(3) Palātas priekšsēdētāji var būt jebkura palātas iztiesāšanas sastāva priekšsēdētāji, bet pārējie tiesneši ir priekšsēdētāji rotācijas kārtībā."

50 Likuma Nr. 304/2004 33. panta 1. punktā redakcijā, kas izriet no Likuma Nr. 202/2010, bija paredzēts:

"Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai – viņa prombūtnes gadījumā – priekšsēdētāja vietnieks ir apvienoto palātu priekšsēdētājs, piecu tiesnešu sastāva priekšsēdētājs un jebkura iztiesāšanas sastāva palātu ietvaros priekšsēdētājs, kad viņš piedalās tiesvedībā."

51 Saskaņā ar Likuma Nr. 304/2004 šī 33. panta 1. punktu redakcijā, kas izriet no Likuma Nr. 255/2013:

"Apvienoto palātu, sastāva, kura kompetencē ir izskatīt prasības, kas celtas tiesiskuma interesēs, sastāva, kuram ir kompetence lemt par tiesību jautājumiem, piecu tiesnešu sastāva un jebkura iztiesāšanas sastāva palātu ietvaros priekšsēdētāja funkcijas pilda Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai – viņa prombūtnes gadījumā – viens no priekšsēdētāja vietniekiem, ja viņš piedalās tiesvedībā."

Noteikumi par Augstās kasācijas tiesas organizāciju un administratīvo darbību

52 2004. gada 21. septembra *Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție* (Noteikumi par Augstās kasācijas tiesas organizāciju un administratīvo darbību; turpmāk tekstā – "Noteikumi par organizāciju un administratīvo darbību"), kurā grozījumi izdarīti ar 2014. gada 28. janvāra *Hotărârea nr. 3/2014 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție* (Lēmums Nr. 3/2014, ar kuru groza un papildina Noteikumus par organizāciju un administratīvo darbību; 2014. gada 30. janvāra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 75), 28. pantā bija noteikts:

"1. Augstajā kasācijas tiesā ir piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvi, kuru tiesas spriešanas kompetence ir noteikta tiesību aktos.

[..]

4. Atkarībā no gadījuma piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvu priekšsēdētājs ir vai nu priekšsēdētājs, vai nu priekšsēdētāja vietnieki, vai nu Krimināllietu palātas priekšsēdētājs vai vecākais loceklis."

53 Šo noteikumu 29. panta 1. punktā bija noteikts:

"Lai izveidotu piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvus krimināllietās, Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai – viņa prombūtnes gadījumā – viens no priekšsēdētāja vietniekiem katru gadu izlozes kārtībā publiskā tiesas sēdē ieceļ katrā iztiesāšanas sastāvā četrus vai – attiecīgā gadījumā – piecus Augstās kasācijas tiesas Krimināllietu palātas tiesnešus."

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

Pamatlietām kopīgie elementi

54 Pamatlietas ir saistītas ar vērienīgu reformu tādā jomā kā tieslietas un cīņa pret korupciju Rumānijā. Šī reforma kopš 2007. gada Savienības līmenī tiek veikta atbilstoši sadarbības un pārbaudes mehānismam, kurš ieviests ar Lēmumu 2006/928 saistībā ar Rumānijas pievienošanos Eiropas Savienībai (turpmāk tekstā – "SPM").

55 Šīs lietas ir saistītas ar kriminālprocesiem, kuru ietvaros iesniedzējtiesas jautā, vai tās saskaņā ar Savienības tiesībām var nepiemērot atsevišķus spriedumus, kurus pasludinājusi Konstitucionālā tiesa laikposmā no 2016. līdz 2019. gadam, proti, 2016. gada 16. februāra spriedumu Nr. 51/2016 (lieta C-379/19), 2017. gada 4. maija spriedumu Nr. 302/2017 (lieta C-379/19), 2018. gada 7. novembra spriedumu Nr. 685/2018 (lietas C-357/19, C-547/19 un C-840/19), 2019. gada 16. janvāra spriedumu Nr. 26/2019 (lieta C-379/19), kā arī 2019. gada 3. jūlija spriedumu Nr. 417/2019 (lietas C-811/19 un C-840/19).

56 Iesniedzējtiesas norāda, ka saskaņā ar valsts tiesībām Konstitucionālās tiesas nolēmumi ir vispārīgi saistoši un ka saskaņā ar Likuma Nr. 303/2004 99. panta ș) punktu par to neievērošanu tiesnešiem ir paredzēts disciplinārsods. Taču, kā izrietot no Rumānijas Konstitūcijas, Konstitucionālā tiesa neietilpstot Rumānijas tiesu sistēmā un tai esot politiskas tiesu iestādes raksturs. Turklāt Konstitucionālā tiesa, pasludinot spriedumus, kas aplūkoti pamatlietā, esot pārsniegusi savu kompetenci, kas tai ir piešķirta ar Rumānijas Konstitūciju, esot iejaukusies vispārējās jurisdikcijas tiesu kompetencē un esot apdraudējusi to neatkarību. Turklāt spriedumi Nr. 685/2018 un Nr. 417/2019 saturot sistēmisku nesodāmības risku korupcijas apkarošanas jomā.

57 Šajā kontekstā iesniedzējtiesas it īpaši atsaucas uz Komisijas ziņojumiem Eiropas Parlamentam un Padomei par Rumānijas sasniegto saskaņā ar sadarbības un pārbaudes mehānismu – uz 2016. gada 27. janvāra ziņojumu (COM(2016) 41 *final*), uz 2018. gada 13. novembra ziņojumu (COM(2018) 851 *final*; turpmāk tekstā – "2018. gada novembra SPM ziņojums") un uz 2019. gada 22. oktobra ziņojumu (COM(2019) 499 *final*).

58 Visbeidzot minētās tiesas piemin arī Konstitucionālās tiesas spriedumu Nr. 104/2018, no kura izrietot, ka Savienības tiesības nav pārākas par Rumānijas konstitucionālo kārtību un ka Lēmumu 2006/928 nevar uzskatīt par atsauces normu, pārbaudot atbilstību Konstitūcijai saskaņā ar Rumānijas Konstitūcijas 148. pantu.

Lieta C-357/19

59 Ar 2017. gada 28. marta spriedumu, ko pasludināja Krimināllietu palāta triju tiesnešu sastāvā, Augstā kasācijas tiesa notiesāja tostarp PM, kas noziedzīgā nodarījuma pamatā esošo faktu rašanās laikā ieņēma ministra amatu, RO, TQ un SP par korupciju un ļaunprātīgu dienesta stāvokļa izmantošanu laikposmā no 2010. līdz 2012. gadam saistībā ar Eiropas fondu pārvaldību, kā arī krāpšanu nodokļu jomā saistībā ar PVN. Apelācijas sūdzības, ko par šo spriedumu iesniedza attiecīgās personas, kā arī *Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție* (Prokuratūra – Augstajai kasācijas tiesai pakļautā prokuratūra – Nacionālais korupcijas apkarošanas direktorāts, Rumānija; turpmāk tekstā – *DNA*), tika noraidītas ar Augstās kasācijas tiesas 2018. gada 5. jūnija spriedumu, ko pasludināja piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvs. Šajā piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvā bija

Krimināllietu palātas priekšsēdētājs un četri citi tiesneši, kas iecelti izlozes kārtībā saskaņā ar attiecīgajā laikposmā pastāvošo Augstās kasācijas tiesas praksi, pamatojoties uz noteikumiem par šīs pašas tiesas organizāciju un administratīvo darbību. 2018. gada 5. jūnija spriedums ir kļuvis galīgs.

60 Ar spriedumu Nr. 685/2018, kas pasludināts 2018. gada 7. novembrī, Konstitucionālā tiesa, kurā bija vērsies premjerministrs saskaņā ar Rumānijas Konstitūcijas 146. panta e) punktu, vispirms konstatēja konstitucionāla rakstura juridisku konfliktu starp Parlamentu un Augsto kasācijas tiesu, ko izraisījuši šīs tiesas kolēģijas pieņemtie lēmumi, ar kuriem atbilstoši minētajai praksei izlozes kārtībā tiek iecelti tikai četri no pieciem piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāva locekļiem, kas lemj apelācijas tiesvedībā, nevis visi pieci locekļi, tādējādi pārkāpjot grozītā Likuma Nr. 304/2004 32. pantu, pēc tam uzskatīja, ka fakts, ka lietu apelācijas tiesvedībā iztiesā šādi nelikumīgi izveidots sastāvs, izraisa pasludinātā nolēmuma absolūtu spēkā neesamību, un visbeidzot norādīja, ka saskaņā ar Rumānijas Konstitūcijas 147. panta 4. punktu šis spriedums no tā publicēšanas brīža ir piemērojams lietām iztiesāšanas stadijā, lietām, par kurām jau ir pieņemts nolēmums, ciktāl termiņš, lai attiecīgās personas varētu izmantot ārkārtas tiesiskās aizsardzības līdzekļus, vēl nebija beidzies, kā arī situācijām nākotnē.

61 Pēc Konstitucionālās tiesas sprieduma Nr. 685/2018 publicēšanas PM, RO, TQ un SP, kā arī *DNA* saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksa 426. panta 1. punktu cēla Augstajā kasācijas tiesā ārkārtas prasības, lūdzot atcelt 2018. gada 5. jūnija spriedumu un sākt apelācijas sūdzību atkārtotu izskatīšanu. Prasību pamatojumam šīs puses norādīja, ka spriedums Nr. 685/2018 ir obligāts un rada tiesiskas sekas Augstās kasācijas tiesas 2018. gada 5. jūnija spriedumam, ņemot vērā, ka piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvs, kas bija spriedis par šīm apelācijas sūdzībām, nebija izveidots atbilstoši tiesību normām, kā tās ir interpretējusi Konstitucionālā tiesa. Iesniedzējtiesa šīs ārkārtas prasības atzina par pieņemamām, it īpaši ar pamatojumu, ka tās tika celtas likumā norādītajā 30 dienu termiņā, skaitot no šī sprieduma paziņošanas, un nolēma apturēt brīvības atņemšanas sodu izpildi, līdz kļūs zināms minēto prasību iznākums.

62 Šī tiesa it īpaši vēlas noskaidrot, vai ar LES 19. panta 1. punktu, LESD 325. panta 1. punktu, kā arī FIA konvencijas 1. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu un 2. panta 1. punktu netiek pieļauta sprieduma Nr. 685/2018 piemērošana pamatlietā, kuras rezultātā tiktu atcelti tiesas nolēmumi, kas ir kļuvuši galīgi pirms šī sprieduma pasludināšanas, un tiktu sākta jauna apelācijas tiesvedība krāpšanas un liela mēroga korupcijas lietās.

63 Saskaņā ar Tiesas judikatūru valsts tiesām, obligāti ievērojot ar Hartu garantētās pamattiesības un vispārējos tiesību principus, pilnībā ir jāizpilda no LESD 325. panta 1. punkta izrietošie pienākumi un nav jāpiemēro iekšējās tiesību normas, ar kurām netiek pieļauts piemērot efektīvus un atturošus sodus krāpšanas, kas apdraud Savienības finanšu intereses, jomā. Ņemot vērā šo judikatūru, rodoties jautājums, vai dalībvalstu pienākums, kas izriet no LESD 325. panta 1. punkta, kā arī no FIA konvencijas 1. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkta un 2. panta 1. punkta, attiecas arī uz jau piemērotu krimināls odu izpildi. Rodoties arī jautājums, vai LESD 325. panta 1. punktā lietotā frāze "un citād[a] nelikumīg[a] rīcīb[a], kas apdraud Savienības finanšu intereses" ietver ne tikai korupciju tiešā nozīmē, bet arī krāpšanas mēģinājumu, kas veikts saistībā ar tāda publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību krāpniecisku piešķiršanu, kuru bija paredzēts finansēt no Eiropas fondu līdzekļiem, bet kas pēc tam, kad šo fondu pārvaldības iestāde atteica finansējumu, tika pilnībā apmaksāts no valsts budžeta līdzekļiem. Šajā kontekstā konkrētajā gadījumā būtu pastāvējis Savienības finanšu interešu apdraudējuma risks, lai arī šis risks nav īstenojies.

64 Turklāt iesniedzējtiesa uzsver, ka saskaņā ar LES 2. un 19. pantu ikvienai dalībvalstij ir jānodrošina, lai tiesu iestādes, kuras ietilpst tās tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, atbilstu neatkarības prasībām, lai garantētu personām efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. Neatkarības garantija saskaņā ar Tiesas judikatūru nozīmējot, ka tiesneši savas funkcijas pilda pilnīgi autonomi, neievērojot nekādus hierarhiskus ierobežojumus, lai būtu aizsargāti pret ārēju iejaukšanos vai spiedienu, kas varētu apdraudēt viņu neatkarību un ietekmēt viņu lēmumus.

65 Turklāt, ņemot vērā it īpaši tiesiskuma principa nozīmi, ar kuru tiek prasīts, lai tiesību akti būtu paredzami, precīzi un bez atpakaļejoša spēka, iesniedzējtiesa jautā, vai ar Hartas 47. panta 2. punktā ietverto jēdzienu "tiesību aktos noteikta tiesa" netiek pieļauta Konstitucionālās tiesas sniegtā interpretācija par tās piecu tiesnešu palātu sastāva prettiesiskumu. Proti, saskaņā ar Tiesas judikatūru, kas izriet no 2013. gada 26. februāra sprieduma *Åkerberg Fransson* (C-617/10, EU:C:2013:105) un 2017. gada 5. decembra sprieduma M.A.S. un M.B. (C-42/17, EU:C:2017:936), valsts tiesām, kad tām ir jāpieņem lēmums nepiemērot materiālās krimināltiesību normas, būtu jānodrošina, ka tiek ievērotas personu, kuras tiek apsūdzētas noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, pamattiesības, vienlaikus piemērojot valsts pamattiesību aizsardzības standartus, ja vien šī piemērošana neaizskar to aizsardzības līmeni, kāds ir paredzēts Hartā, kā to ir interpretējusi Tiesa, nedz arī Savienības tiesību pārākumu, vienotību un efektivitāti.

66 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa uzskata, ka ar Savienības tiesībām it īpaši netiek pieļauts piemērot spriedumu Nr. 685/2018, jo šī sprieduma sekas būtu tādas, ka tiek atcelti galīgie lēmumi, ko Augstā kasācijas tiesa pieņēmusi piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvā, un tādējādi sodiem, kuri piemēroti ievērojamā skaitā lietu par krāpšanu lielā apjomā, kas apdraud Savienības finanšu intereses, tiktu atņemta iedarbība un atturošais raksturs. Tas radītu iespaidu par nesodāmību un pat radītu sistēmisku nesodāmības risku noilguma iestāšanās dēļ, ņemot vērā tiesvedību sarežģītību un ilgumu pirms galīgā sprieduma pasludināšanas pēc attiecīgo lietu pārskatīšanas. Turklāt ar tiesnešu neatkarības un tiesiskās drošības principiem netiekot pieļauts, ka spriedums Nr. 685/2018 rada saistošas juridiskas sekas attiecībā uz nolēmumiem krimināllietās, kuri ir kļuvuši galīgi šī sprieduma pasludināšanas dienā, jo nepastāv nopietni iemesli, kas varētu likt apšaubīt tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu ievērošanu minētajās lietās, un tas esot apstiprināts 2018. gada novembra SPM ziņojumā.

67 Visbeidzot iesniedzējtiesa norāda, ka pastāv nopietns risks, ka Tiesas atbildes uz uzdotajiem jautājumiem neradīšot sekas valsts tiesībās, ņemot vērā šī sprieduma 58. punktā minēto Konstitucionālās tiesas judikatūru.

68 Šādos apstākļos Augstā kasācijas tiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai LES 19. panta 1. punkts, LESD 325. panta 1. punkts, [FIA konvencijas] 1. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts un 2. panta 1. punkts, kā arī tiesiskās drošības princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka iestāde, kas neietilpst tiesu varā – [Konstitucionālā tiesa] –, pieņem [no]lēmumu, kurā lemj par tiesu iztiesāšanas sastāva likumību, tādējādi radot priekšnoteikumus, lai pieļautu ārkārtas prasības pieteikumu iesniegšanu par noteiktā laikposmā pasludinātajiem galīgiem spriedumiem?

2) Vai [Hartas] 47. panta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj to, ka iestāde, kas neietilpst tiesu varā, saskaņā ar valsts tiesībām saistošā veidā konstatē neatkarības un objektivitātes trūkumu tiesas iztiesāšanas sastāvam, kurā ietilpst tiesnesis ar vadošām funkcijām un kurš ir iecelts nevis pēc nejaušības principa, bet gan pamatojoties uz pārskatāmu noteikumu, ko puses zina un neapstrīd un kas ir piemērojams visās lietās, kuras izskata minētais tiesas iztiesāšanas sastāvs?

3) Vai Savienības tiesību pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tas atļauj valsts tiesai nepiemērot saskaņā ar valsts tiesībām saistošu konstitucionālās tiesas [no]lēmumu, kas ir pasludināts lietā, kura ir saistīta ar konstitucionālo konfliktu?"

Lieta C-379/19

69 2016. gada 22. augustā *Direcția Națională Anticorupție – Serviciul Teritorial Oradea* (*DNA* Oradjas reģionālais departaments, Rumānija) *Tribunalul Bihor* (Bihoras apgabaltiesa, Rumānija) sāka kriminālprocesu pret KI, LJ, JH un IG, kuri tika apsūdzēti ietekmes pirkšanas, tirgošanās ar ietekmi, aktīvas korupcijas un pasīvas korupcijas izdarīšanā, kā arī līdzdalībā ietekmes pirkšanā un līdzdalībā aktīvā korupcijā.

70 Šajā tiesvedībā KI un LJ saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksa 342. pantu lūdza, lai tiktu izslēgti pierādījumi, kas ir *Serviciul Român de Informații* (Rumānijas izlūkošanas dienests; turpmāk tekstā – "*SRI*") veiktās telefonsarunu noklausīšanās ierakstu protokoli. Šī lūguma pamatojumam attiecīgās personas atsaucās uz spriedumu Nr. 51/2016, ar kuru Konstitucionālā tiesa atzina Kriminālprocesa kodeksa 142. panta 1. punktu par neatbilstošu Konstitūcijai, ciktāl ar to ir atļauts veikt tādus uzraudzības pasākumus kriminālprocesā, kurus veic "citas specializētas valsts struktūras", it īpaši *SRI*.

71 Ar 2017. gada 27. janvāra rīkojumu *Tribunalul Bihor* (Bihoras apgabaltiesa) pirmstiesas palāta noraidīja KI un LJ lūgumus it īpaši ar pamatojumu, ka, tā kā spriedumam Nr. 51/2016 ir sekas tikai attiecībā uz nākotnē pasludinātiem spriedumiem, pierādījumu iesniegšana ir likumīga, un sāka tiesvedību pret KI, LJ, JH un IG. *Curtea de Apel Oradea* (Oradjas apelācijas tiesa, Rumānija) noraidīja par šo rīkojumu iesniegto prasību, jo arī tā uzskatīja, ka spriedums Nr. 51/2016 nav piemērojams tehniskās uzraudzības pasākumiem, ko uzdots veikt šajā lietā, jo šis spriedums, kas tika publicēts 2016. gada 14. marta *Monitorul Oficial al României*, saskaņā ar Rumānijas Konstitūcijas 147. panta 4. punktu radot sekas tikai nākotnē.

72 Kriminālprocesā iesniedzējtiesā IG, KI, LJ un JH būtībā prasīja, lai telefonsarunu noklausīšanās ierakstu protokoli tiek pilnībā atcelti gadījumā, ja *SRI* ir piedalījies uzraudzības rīkojumu izpildē. Papildus spriedumam Nr. 51/2016 attiecīgās personas šajā ziņā atsaucās uz spriedumiem Nr. 302/2017 un Nr. 26/2019, ar kuriem Konstitucionālā tiesa atzina par neatbilstošu Konstitūcijai Kriminālprocesa kodeksa 281. panta 1. punkta b) apakšpunktu, ciktāl ar to nav noteikta absolūtas spēkā neesamības sankcija, ja tiek pārkāptas tiesību normas par kriminālvajāšanu atbildīgās struktūras *ratione materiae* un *ratione personae* jurisdikcijas jomā (spriedums Nr. 302/2017), un konstatēja konstitucionāla rakstura juridiska konflikta esamību it īpaši starp Parlamentu un *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstajai kasācijas tiesai pakļautā prokuratūra), kas izriet no tā, ka divu sadarbības protokolu, kuri noslēgti starp *DNA* un *SRI* 2009. un 2016. gadā, pārkāpjot Konstitūcijā noteikto *DNA* kompetenci, iedarbība bija tāda, ka tika apdraudētas procesuālās tiesības, kuras reglamentē kriminālvajāšanas veikšanu (spriedums Nr. 26/2019).

73 Pēc pārbaudes, ko iesniedzējtiesa veica *DNA*, izrādījās, ka ir tikuši izdoti deviņi uzraudzības rīkojumi ar *SRI* tehnisko atbalstu un divi rīkojumi – pēc sprieduma Nr. 51/2016 publicēšanas – bez šī dienesta iesaistīšanās.

74 Iesniedzējtiesa norāda, ka tai vispirms ir jālemj par pieteikumu par pierādījumu izslēgšanu, un tā it īpaši vēlas noskaidrot, vai tai ir jāpiemēro spriedumi Nr. 51/2016, Nr. 302/2017 un Nr. 26/2019. Ņemot vērā šo trīs spriedumu kopējo iedarbību, pietiktu ar to, ka tiesa konstatē *SRI* dalību viena uzraudzības rīkojuma izpildē, lai pierādījumu savākšanas pasākumi tiktu pilnībā atzīti par spēkā neesošiem un lai attiecīgie pierādījumi tiktu izslēgti.

75 Iesniedzējtiesa tomēr uzsver, ka saskaņā ar joprojām spēkā esošajām valsts tiesību normām pieteikuma par pierādījumu izslēgšanu pieņemamība ir pakļauta nosacījumam, ka šis pieteikums ir iesniegts, pirms tiek pabeigta stadija pirmstiesas palātā. Turklāt konstitucionālās normas Konstitucionālās tiesas spriedumiem piešķir tikai *ex nunc* sekas. Tādējādi Konstitucionālā tiesa judikatūras ceļā esot nostiprinājusi savu spriedumu piemērošanu lietām, kas ir izskatīšanas stadijā, tādējādi uzliekot tiesām pienākumu noteikt sankcijas visiem attiecīgajiem procesuālajiem aktiem vai pierādījumiem bez iespējas izvērtēt katru gadījumu atsevišķi, pat ja šīs darbības, kā tas ir šajā gadījumā, ir tikušas veiktas, pamatojoties uz normām, uz kurām to piemērošanas brīdī attiecās prezumpcija par atbilstību Konstitūcijai.

76 Pirmkārt, Rumānijai esot pienākums apkarot korupciju, un Komisija 2018. gada novembra SPM ziņojumā esot konstatējusi, ka šai dalībvalstij ir jāturpina īstenot valsts stratēģiju korupcijas apkarošanas jomā, ievērojot termiņus, ko valdība noteikusi 2016. gada augustā. Otrkārt, saskaņā ar Rumānijas Konstitūcijas 146. pantu Konstitucionālajai tiesai būtu tikai jāpārbauda, vai tiesību akti atbilst Rumānijas Konstitūcijai, nevis jāinterpretē tiesību normas, tās jāpiemēro un jāievieš tiesību normas ar atpakaļejošu spēku. Turklāt Konstitucionālās tiesas vēlme ar savu spriedumu sekām tieši nodrošināt lietas dalībnieku procesuālo tiesību ievērošanu kriminālprocesā šķiet pārmērīga, ņemot vērā mehānismus, kas šajā nolūkā ir Rumānijas valsts rīcībā, piemēram, Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 16. protokols, kas stājās spēkā 2018. gada 1. augustā (turpmāk tekstā – "ECPAK"). Turklāt Tiesa savā judikatūrā, kas izriet no 2013. gada 26. februāra sprieduma *Melloni* (C-399/11, EU:C:2013:107), esot atteikusies atzīt robežu Savienības tiesību pārākumam pār labvēlīgākām valsts pamattiesībām.

77 Attiecībā uz pamatlietu iesniedzējtiesa uzskata, ka tai ir pietiekami cieša saikne ar Savienības tiesībām, ciktāl tā attiecas uz tās tiesas spriešanas kompetences īstenošanu saskaņā ar tiesiskuma un tiesu neatkarības principiem, un ka ar to ir izvirzīti jautājumi par SPM raksturu un sekām, kā arī par Savienības tiesību pārākumu pār Konstitucionālās tiesas judikatūru. Pēdējā minētā esot ierobežojusi Rumānijas tiesu kompetenci, kas izriet no Rumānijas Konstitūcijas un Savienības tiesībām, nodrošināt taisnīgumu, šī sprieduma 58. punktā minētajā spriedumā Nr. 104/2018 nospriežot, ka Lēmumu 2006/928 nevar uzskatīt par atsauces normu, pārbaudot atbilstību Konstitūcijai saskaņā ar Rumānijas Konstitūcijas 148. pantu.

78 Tādējādi Tiesai būtu jāprecizē, vai SPM ir obligāts raksturs un – apstiprinošas atbildes gadījumā – vai šis raksturs ir jāatzīst ne tikai attiecībā uz pasākumiem, kas ir tieši ieteikti minētā mehānisma ietvaros sagatavotajos ziņojumos, bet arī attiecībā uz visiem šajos ziņojumos ietvertajiem konstatējumiem, it īpaši tiem, kas attiecas uz valsts pasākumiem, kuri ir pretrunā Eiropas Komisijas par demokrātiju caur tiesībām (Venēcijas komisija) un Pretkorupcijas starpvalstu grupas (*GRECO*) ieteikumiem. Turklāt, ņemot vērā tiesiskuma un tiesu neatkarības principus,

rodas jautājums, vai valsts tiesa, neriskējot, ka tai tiks piemēroti likumā skaidri paredzētie disciplinārsodi, var, īstenojot savu tiesas spriešanas kompetenci, nepiemērot Konstitucionālās tiesas spriedumu sekas gadījumā, ja pēdējā minētā pārkāpj savas kompetences robežas.

79 Šādos apstākļos *Tribunalul Bihor* (Bihoras apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Rumānijai ir saistošs ar Lēmumu [2006/928] izveidotais [SPM] un saistībā ar minēto mehānismu sagatavotajos ziņojumos noteiktās prasības?

2) Vai [LES] 2. pants, skatot to kopsakarā ar [LES] 4. panta 3. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka Rumānijas pienākums ievērot prasības, kas noteiktas ar Lēmumu [2006/928] izveidotā [SPM] ietvaros izstrādātajos ziņojumos, ietilpst dalībvalsts pienākumos ievērot tiesiskuma principus, arī attiecībā uz Konstitucionālās tiesas – politiskas un tiesu iestādes – atturēšanos no iejaukšanās, lai interpretētu tiesību aktus un paredzētu konkrētus un obligātus noteikumus, atbilstoši kuriem tiesu iestādēm ir tie jāpiemēro, kas ir tiesu iestādes ekskluzīva kompetence, un lai ieviestu jaunus tiesību aktus, kas ir leģislatīvās iestādes ekskluzīva kompetence? Vai Savienības tiesības liek likvidēt šāda Konstitucionālās tiesas [no]lēmuma sekas? Vai uzdotā jautājuma kontekstā Eiropas Savienības tiesībām ir pretrunā tāda valsts tiesību norma, kas regulē tāda tiesneša disciplināratbildību, kurš nepiemēro Konstitucionālās tiesas [no]lēmumu?

3) Vai tiesu neatkarības principam, kas noteikts LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā un [Hartas] 47. pantā, kā to interpretējusi [Tiesa] (spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117), ir pretrunā tas, ka tiesu kompetence tiek aizstāta ar [Konstitucionālās tiesas] [no]lēmumiem ([no]lēmums Nr. 51/2016, [no]lēmums Nr. 302/2017 un [no]lēmums Nr. 26/2019), kā rezultātā kriminālprocess kļūst neprognozējams (piemērošana ar atpakaļejošu spēku) un kļūst neiespējami interpretēt tiesību aktu un piemērot to konkrētajam gadījumam? Vai uzdotā jautājuma kontekstā Eiropas Savienības tiesībām ir pretrunā tāda valsts tiesību norma, kas regulē tāda tiesneša disciplināratbildību, kurš nepiemēro Konstitucionālās tiesas [no]lēmumu?"

80 Ar 2019. gada 27. jūnija vēstuli, kas Tiesā reģistrēta 2019. gada 10. jūlijā, *Tribunalul Bihor* (Bihoras apgabaltiesa) informēja pirmo minēto, ka ar 2019. gada 18. jūnija rīkojumu *Curtea de Apel de Oradea* (Oradjas apelācijas tiesa, Rumānija) pēc *DNA* lūguma ir atcēlusi lēmumu apturēt tiesvedību un ir izdevusi rīkojumu turpināt lietas izskatīšanu attiecībā uz citiem jautājumiem, kas nav minēti lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu. Atbildot uz Tiesas jautājumu, *Tribunalul Bihor* (Bihoras apgabaltiesa) ar 2019. gada 26. jūlija vēstuli, kas Tiesā reģistrēta 2019. gada 7. augustā, precizēja, ka Tiesas atbilde uz uzdotajiem jautājumiem joprojām ir nepieciešama. Proti, tiesvedība tajā tiek turpināta bez iespējas iesniegt pierādījumus, kas iegūti, izmantojot prejudiciālajos jautājumos minētos uzraudzības rīkojumus. Turklāt *Tribunalul Bihor* (Bihoras apgabaltiesa) norādīja, ka Tiesu inspekcija ir sākusi disciplināro izmeklēšanu pret iesniedzējtiesu par prejudiciālajos jautājumos minēto Konstitucionālās tiesas spriedumu neievērošanu.

Lieta C-547/19

81 Tiesu inspekcija sāka disciplinārlietu pret CY, kas ir *Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesa, Rumānija) tiesnese, Augstākās tieslietu padomes palātā, kas izskata pret tiesnešiem ierosinātas disciplinārlietas, ar pamatojumu, ka CY esot izdarījusi Likuma Nr. 303/2004 99. panta o) punktā paredzēto disciplināro pārkāpumu.

82 Ar 2018. gada 28. marta rīkojumu Augstākās tieslietu padomes palāta, kas izskata pret tiesnešiem ierosinātas disciplinārlietas, noraidīja kā nepieņemamu papildpieteikumu par iestāšanos lietā CY atbalstam, ko bija iesniedzis Rumānijas tiesnešu forums. Pēdējais minētais un CY par šo rīkojumu iesniedza kasācijas sūdzību Augstajā kasācijas tiesā.

83 Ar 2018. gada 2. aprīļa lēmumu Augstākās tieslietu padomes palāta, kas izskata pret tiesnešiem ierosinātas disciplinārlietas, piemēroja CY disciplinārsodu – izslēgšanu no tieslietu sistēmas darbinieku loka, kas paredzēts Likuma Nr. 303/2004 100. panta e) punktā. CY par šo lēmumu cēla prasību Augstajā kasācijas tiesā.

84 Šīs abas lietas pēc nejaušības principa tika nodotas šīs tiesas piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvam un pēc tam tika apvienotas to savstarpējās saistības dēļ. Šī iztiesāšanas sastāva sastāvs tika noteikts izlozes kārtībā 2017. gada 30. oktobrī.

85 2018. gada 8. novembrī Augstās kasācijas tiesas kolēģija pēc šī sprieduma 60. punktā minētā sprieduma Nr. 685/2018 pasludināšanas pieņēma lēmumu par piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāva locekļu izlozi. 2018. gada decembrī Augstākā tieslietu padome pieņēma divus lēmumus, ar kuriem tika ieviesti noteikumi, lai nodrošinātu tā atbilstību šajā spriedumā noteiktajām prasībām. Lai atbilstu šiem lēmumiem, Augstā kasācijas tiesa no jauna izlozes kārtībā noteica iztiesāšanas sastāvus 2018. gadam, iekļaujot [izlozē] jau iedalītās lietas, kurās līdz minētā gada beigām netika noteikti nekādi pasākumi, tostarp pamatlietā aplūkotās apvienotās lietas.

86 Jaunajam iztiesāšanas sastāvam CY tostarp izvirzīja iebildi par šī iztiesāšanas sastāva prettiesiskumu, it īpaši – apstrīdot sprieduma Nr. 685/2018 un tam sekojošo Augstākās tieslietu padomes lēmumu saderību ar LES 2. pantu. Šajā ziņā CY norādīja, ka Konstitucionālā tiesa un Augstākā tieslietu padome esot pārsniegušas savas kompetences robežas, un piebilda, ka tad, ja šīs divas iestādes nebūtu iejaukušās Augstās kasācijas tiesas darbībā, iztiesāšanas sastāva turpinātības princips nebūtu pārkāpts un lieta būtu pareizi iedalīta vienam no piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāviem.

87 Lai varētu lemt par CY izvirzīto iebildi par prettiesiskumu, iesniedzējtiesa vēlas uzdot Tiesai jautājumu, vai Konstitucionālās tiesas iejaukšanās tiesvedības norisē, kāda izriet no sprieduma Nr. 685/2018, ir saderīga ar LES 2. pantā minēto tiesiskumu, kā arī ar LES 19. pantā un Hartas 47. pantā garantēto tiesu neatkarību.

88 Šajā ziņā iesniedzējtiesa, pirmkārt, uzsver Konstitucionālās tiesas locekļu iecelšanas politisko aspektu, kā arī tās īpašo stāvokli valsts iestāžu struktūrā.

89 Otrkārt, konstitucionāla rakstura juridiska konflikta starp valsts iestādēm konstatēšanas procedūra, kas paredzēta Rumānijas Konstitūcijas 146. panta e) punktā, esot pati par sevi problemātiska, jo saskaņā ar šo pašu tiesību normu politiskajām iestādēm ir tiesības sākt šo procedūru. Turklāt robeža starp akta prettiesiskumu un konstitucionāla rakstura juridiska konflikta pastāvēšanu esot īpaši smalka un ļaujot ierobežotam tiesību subjektu lokam izmantot

tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir paralēli tiem, kuri ir paredzēti vispārējās jurisdikcijas tiesās. Šis apstāklis apvienojumā ar Konstitucionālās tiesas locekļu iecelšanas politisko aspektu ļaujot šai pēdējai minētajai iejaukties tiesvedības norisē politisku mērķu vai politiskajā aspektā nozīmīgu personu interesēs.

90 Treškārt, iesniedzējtiesa uzskata, ka Konstitucionālās tiesas konstatējums spriedumā Nr. 685/2018 par konstitucionāla rakstura juridiska konflikta pastāvēšanu starp tiesu varu un likumdošanas varu ir problemātisks. Šajā spriedumā Konstitucionālā tiesa esot pati savu par Konstitūciju zemāka ranga neviennozīmīgu tiesību normu, proti, grozītā Likuma Nr. 304/2004 32. un 33. panta, interpretāciju pretstatījusi interpretācijai, ko izmantojusi Augstā kasācijas tiesa, īstenojot savu kompetenci, un esot pārmetusi šai pēdējai minētajai tiesai sistemātisku likumdevēja gribas neievērošanu, lai varētu konstatēt, ka pastāv šāds konstitucionāla rakstura juridisks konflikts.

91 Iesniedzējtiesas ieskatā tādējādi rodas jautājums, vai ar LES 2. un 19. pantu, kā arī ar Hartas 47. pantu netiek pieļauts, ka tādā situācijā, kāda ir pamatlietā, ar Konstitucionālās tiesas iejaukšanos var pārbaudīt Augstās kasācijas tiesas judikatūru un par to noteikt sankcijas. Iesniedzējtiesa uzskata, ka Konstitucionālās tiesas patvaļīga iejaukšanās, kas tiek pasniegta kā Augstās kasācijas tiesas darbības likumības pārbaude, kura aizstājot tādas likumīgas tiesvedības procedūras kā administratīvas sūdzības iesniegšana vai procesuāli iebildumi, kas izvirzīti saistībā ar prasībām tiesā, var negatīvi ietekmēt tiesas neatkarību un LES 2. pantā minētos tiesiskuma pašus pamatus, jo Konstitucionālā tiesa neietilpst tiesu sistēmā un tai nav tiesas spriešanas kompetences.

92 Šādos apstākļos Augstā kasācijas tiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai [LES] 2. pants, [LES] 19. panta 1. punkts un [Hartas] 47. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā ir Konstitucionālās tiesas (iestāde, kas saskaņā ar valsts tiesībām nav tieslietu sistēmas iestāde) iejaukšanās attiecībā uz veidu, kādā augstākā tiesa iztiesājošo sastāvu izveides procesā ir interpretējusi un piemērojusi par Konstitūciju zemāka ranga tiesību aktus?"

Lieta C-811/19

93 Ar 2018. gada 8. februāra spriedumu, ko pirmajā instancē pasludināja triju tiesnešu sastāvs, Augstās kasācijas tiesas Krimināllietu palāta piesprieda FQ, GP, HO, IN un JM brīvības atņemšanas sodus uz laiku no diviem līdz astoņiem gadiem par noziedzīgiem nodarījumiem korupcijas jomā un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kā arī par noziedzīgiem nodarījumiem, kuri ir pielīdzināmi korupcijai un kuri izdarīti laikposmā no 2009. līdz 2013. gadam saistībā ar publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu projektā, kas galvenokārt finansēts no neatmaksājamiem Savienības līdzekļiem. Četri no apsūdzētajiem, tostarp persona, kas secīgi ir ieņēmusi mēra, senatora un ministra amatus, kā arī *DNA* iesniedza apelācijas sūdzību par šo spriedumu.

94 Apelācijas tiesvedības laikā apelācijas sūdzības iesniedzēji lūdza, lai Augstā kasācijas tiesa konstatē 2018. gada 8. februāra sprieduma spēkā neesamību, pamatojoties uz to, ka to ir pasludinājis iztiesāšanas sastāvs, kurš, pārkāpjot likuma prasības, nav specializējies korupcijas jomā.

95 Apelācijas sūdzības iesniedzēji šajā ziņā atsaucās uz spriedumu Nr. 417/2019, kas pasludināts 2019. gada 3. jūlijā pēc procesa, kas sākts pēc Deputātu palātas priekšsēdētāja iesnieguma, attiecībā uz kuru pašu tobrīd bija uzsākts kriminālprocess par nodarījumiem, kas ietilpst Likuma

Nr. 78/2000 piemērošanas jomā, kuru izskatīja Augstās kasācijas tiesas piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvs kā apelācijas instance. Ar šo spriedumu Konstitucionālā tiesa vispirms konstatēja, ka pastāv konstitucionāla rakstura juridisks konflikts starp Parlamentu un Augsto kasācijas tiesu, ko izraisījis fakts, ka šī pēdējā minētā tiesa tiesvedībā pirmajā instancē nebija izveidojusi iztiesāšanas sastāvus, kas specializējušies Likuma Nr. 78/2000 29. panta 1. punktā paredzētajos noziedzīgajos nodarījumos, pēc tam uzskatīja, ka fakts, ka lietu ir iztiesājis nespecializējies iztiesāšanas sastāvs, izraisa pasludinātā nolēmuma absolūtu spēkā neesamību, un visbeidzot izdeva rīkojumu, lai visas lietas, par kurām Augstā kasācijas tiesa ir lēmusi pirmajā instancē pirms 2019. gada 23. janvāra un kurās spriedumi vēl nav kļuvuši galīgi, tiek pārskatītas specializētos iztiesāšanas sastāvos, kas izveidoti saskaņā ar šo tiesību normu. Šajā spriedumā Konstitucionālā tiesa uzskatīja, ka tad, ja 2019. gada 23. janvārī Augstās kasācijas tiesas kolēģija būtu pieņēmusi lēmumu, saskaņā ar kuru visi tās triju tiesnešu iztiesāšanas sastāvi ir jāuzskata par tādiem, kas ir specializējušies, lai izskatītu ar korupciju saistītas lietas, šis lēmums varētu nodrošināt atbilstību Konstitūcijai, taču tikai sākot ar šī lēmuma pieņemšanas datumu, ne agrāk.

96 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojumam iesniedzējtiesa norāda, ka tādi pamatlietā aplūkotie noziedzīgie nodarījumi kā korupcija, kas izdarīti saistībā ar publiskā iepirkuma līgumu, kuri galvenokārt tiek finansēti no Eiropas fondu līdzekļiem, slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrām, kā arī noziedzīgi nodarījumi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas jomā apdraud vai var apdraudēt Savienības finanšu intereses.

97 Šīs tiesas ieskatā, pirmām kārtām, rodas jautājums, vai LES 19. panta 1. punkts, LESD 325. panta 1. punkts, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2017/1371 (2017. gada 5. jūlijs) par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības (OV 2017, L 198, 29. lpp.), 4. pants un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/849 (2015. gada 20. maijs) par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 648/2012 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/60/EK un Komisijas Direktīvu 2006/70/EK (OV 2015, L 141, 73. lpp.), 58. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts, ka valsts tiesa piemēro tādu nolēmumu kā Konstitucionālās tiesas spriedums Nr. 417/2019, kuru pieņēmusi iestāde, kas neietilpst tiesu sistēmā un kas ir lēmusi par parastā kārtībā izmantojama tiesību aizsardzības līdzekļa pamatotību, nosakot pienākumu atkārtoti izskatīt lietas, kā rezultātā tiek apšaubīta kriminālvajāšana, uzsākot jaunu tiesvedību pirmajā instancē. Dalībvalstīm esot jāveic efektīvi un atturoši pasākumi, lai apkarotu nelikumīgas darbības, kas apdraud Savienības finanšu intereses.

98 Šajā kontekstā būtu arī jānosaka, vai LESD 325. panta 1. punktā ietvertā frāze "un citād[a] nelikumīg[a] rīcīb[a], kas apdraud Savienības finanšu intereses" attiecas uz korupciju kā tādu, it īpaši, ciktāl Direktīvas 2017/1371 4. pantā ir definēti "pasīvās korupcijas" un "aktīvās korupcijas" nodarījumi. Šis skaidrojums esot nepieciešams, ņemot vērā, ka viens no apsūdzētajiem pamatlietā kā senators un ministrs esot ietekmējis valsts ierēdņus, esot tos mudinājis rīkoties pretēji to pilnvarām un esot saņēmis ievērojamu procentuālo daļu no publiskā iepirkuma līgumu, kas galvenokārt finansēti no Eiropas fondiem, vērtības.

99 Iesniedzējtiesas ieskatā – tāpat kā lietā C-357/19 *Eurobox Promotion* u.c. – jautājums ir arī par to, vai ar LES 2. pantā nostiprināto tiesiskuma principu, interpretējot to saskaņā ar Hartas 47. pantu, netiek pieļauts, ka tiesvedības norisi ietekmē tāda iejaukšanās kā tā, kas izriet no sprieduma Nr. 417/2019. Ar minēto spriedumu Konstitucionālā tiesa, kurai nav tiesas spriešanas kompetences, esot ieviesusi saistošus pasākumus, kas nozīmē jaunu tiesvedību sākšanu tā iemesla

dēļ, ka Augstās kasācijas tiesas Krimināllietu palātas iztiesāšanas sastāvi neesot specializējušies korupcijas jomā, lai gan visi šīs Krimināllietu palātas tiesneši tikai tādēļ vien, ka viņi ir tiesneši šajā tiesā, atbilst šim nosacījumam par specializāciju.

100 Otrām kārtām, ņemot vērā Tiesas judikatūru, kā arī tiesiskuma principa nozīmi, būtu jāprecizē Hartas 47. panta otrajā daļā ietvertā jēdziena "tiesību aktos noteikta tiesa" nozīme, lai noteiktu, vai ar šo tiesību normu netiek pieļauta Konstitucionālās tiesas sniegtā interpretācija par tiesas sastāva prettiesiskumu.

101 Trešām kārtām, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai valsts tiesai ir pienākums nepiemērot spriedumu Nr. 417/2019, lai nodrošinātu Savienības tiesību normu pilnīgu iedarbību. Vispārīgāk – būtu arī jānoskaidro, vai nav jāņem vērā Konstitucionālās tiesas nolēmumu sekas, ar kurām tiek pārkāpts tiesnešu neatkarības princips lietās, kuras reglamentē vienīgi valsts tiesības. Šie jautājumi rodoties it īpaši tādēļ, ka Rumānijas disciplināro pasākumu režīms paredz disciplinārsoda piemērošanu tiesnesim, ja viņš neņem vērā Konstitucionālās tiesas nolēmumu sekas.

102 Iesniedzējtiesa uzskata, ka ar spriedumu Nr. 417/2019, kura sekas ir tādas, ka tiek atcelti spriedumi, ko pirmajā instancē pirms 2019. gada 23. janvāra ir pieņēmuši Augstās kasācijas tiesas Krimināllietu palātas triju tiesnešu sastāvi, tiek pārkāpts kriminālsodu efektivitātes princips tādu smagu prettiesisku darbību gadījumā, kuras apdraud Savienības finanšu intereses. Proti, minētais spriedums radot, pirmkārt, iespaidu par nesodāmību un, otrkārt, sistēmisku nesodāmības risku smagu noziedzīgu nodarījumu jomā valsts noteikumu par noilgumu dēļ, ņemot vērā tiesvedības sarežģītību un ilgumu pirms galīgā sprieduma pasludināšanas pēc attiecīgo lietu pārskatīšanas. Tādējādi pamatlietā tiesvedība tās sarežģītības dēļ jau esot ilgusi aptuveni četrus gadus pirmajā instancē. Turklāt iesniedzējtiesa uzskata, ka ar Savienības tiesībās nostiprināto tiesnešu neatkarības principu netiek pieļauts, ka ar tādas iestādes lēmumu, kura neietilpst tiesu varā, tiek noteikti procesuāli pasākumi, ar kuriem tiek noteikts pienākums atkārtoti izskatīt atsevišķas lietas pirmajā instancē, kā rezultātā tiek apšaubīts kriminālprocess, nepastāvot nopietniem iemesliem, kas varētu likt apšaubīt to, ka ir ievērotas apsūdzēto tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu. Šajā gadījumā faktu, ka Augstās kasācijas tiesas Krimināllietu palātas iztiesāšanas sastāvos ir tiesneši, kuri, kad tos iecēla šajā tiesā, bija specializējušies krimināllietās, nevar uzskatīt par tādu, kas apdraud tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu un iespēju vērsties tiesā.

103 Šādos apstākļos Augstā kasācijas tiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [LES] 19. panta 1. punkts, [LESD] 325. panta 1. punkts, Direktīvas [2015/849] 58. pants, [kā arī] Direktīvas [2017/1371] 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka iestāde, kas neietilpst tiesu varā, [Konstitucionālā tiesa], pieņem [no]lēmumu par procesuālo iebildi saistībā ar iztiesāšanas sastāva iespējamo nelikumību, ņemot vērā Augstās kasācijas tiesas tiesnešu specializācijas principu (kas nav paredzēts Rumānijas Konstitūcijā), un uzliek tiesu iestādei pienākumu nosūtīt apelācijas instancē (pēc būtības) izskatāmās lietas atpakaļ atkārtotai izskatīšanai pirmajā instancē tajā pašā sastāvā?

2) Vai LES 2. pants un [Hartas] 47. panta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka iestāde, kas neietilpst tiesu varā, konstatē augstākās instances tiesas palātas iztiesāšanas sastāva nelikumību (iztiesāšanas sastāvi, kas sastāv no amatā esošiem tiesnešiem, kuri iecelšanas amatā brīdī tostarp atbilda prasībai par specializāciju, kas ir nepieciešama iecelšanai amatā augstākās instances tiesas Krimināllietu palātā)?

3) Vai Savienības tiesību pārākums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas atļauj valsts tiesai nepiemērot konstitucionālās tiesas [no]lēmumu, kurā ir interpretēta norma, kam ir zemāks rangs nekā Konstitūcijai un kas attiecas uz Augstās kasācijas tiesas organizāciju un ir iekļauta valsts tiesību aktos par korupcijas novēršanu, atklāšanu un sodīšanu – norma, kuru sešpadsmit gadus tiesu iestāde interpretē pastāvīgi tādā pašā veidā?

4) Vai saskaņā ar [Hartas] 47. pantu princips par brīvu piekļuvi tiesu sistēmai ietver tiesnešu specializāciju un specializētu iztiesāšanas sastāvu izveidi augstākās instances tiesā?"

Lieta C-840/19

104 Ar 2017. gada 26. maija spriedumu, ko pasludināja triju tiesnešu sastāvs, Augstās kasācijas tiesas Krimināllietu palāta tostarp piesprieda NC brīvības atņemšanas sodu uz četriem gadiem par to, ka šī persona savu parlamentārā amata un ministra pienākumu izpildē ir īstenojusi tirgošanos ar ietekmi, kas paredzēta Kriminālkodeksa 291. panta 1. punktā, lasot to kopsakarā ar Likuma Nr. 78/2000 6. pantu un 7. panta a) punktu, saistībā ar publiskā iepirkuma līguma, kurš lielākoties tiek finansēts no Eiropas fondiem, slēgšanas tiesību piešķiršanu. Tā kā *DNA* un NC par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību, Augstās kasācijas tiesas Krimināllietu palāta ar 2018. gada 28. jūnija spriedumu, ko pasludināja piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvs, apstiprināja notiesājošo spriedumu un apelācijas sūdzību noraidīja. Šis spriedums ir kļuvis galīgs.

105 Pēc šī sprieduma 60. punktā minētā sprieduma Nr. 685/2018 publicēšanas NC un *DNA* cēla ārkārtas prasības atcelt tiesību aktu, būtībā atsaucoties uz Augstās kasācijas tiesas piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāva, kas lēma par apelācijas sūdzībām par 2017. gada 26. maija spriedumu, izveides prettiesiskumu, jo tikai četri no pieciem šī iztiesāšanas sastāva locekļiem tika iecelti izlozes kārtībā.

106 Ar 2019. gada 25. februāra un 20. maija spriedumiem, ko pasludināja piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvs, Augstā kasācijas tiesa, ņemot vērā spriedumu Nr. 685/2018, apmierināja ārkārtas prasības, atcēla NC notiesājošo spriedumu un nosūtīja atpakaļ NC un *DNA* iesniegtās apelācijas sūdzības atkārtotai izskatīšanai.

107 Lai gan Augstajā kasācijas tiesā piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvā joprojām notika apelācijas tiesvedība, Konstitucionālā tiesa pasludināja šī sprieduma 95. punktā minēto spriedumu Nr. 417/2019.

108 Iesniedzējtiesai ir šaubas par šī [pēdējā minētā] sprieduma saderību ar LES 2. pantu un 19. panta 1. punktu, LESD 325. panta 1. punktu, Hartas 47. pantu un Direktīvas 2017/1371 4. pantu. It īpaši attiecībā uz LESD 325. pantu iesniedzējtiesa būtībā norāda tādus pašus iemeslus kā lietā C-811/19. Minētā tiesa piebilst, ka pamatlietā tiesvedības ir ilgušas apmēram četrus gadus un ka sprieduma Nr. 685/2018 piemērošanas rezultātā lieta ir apelācijas sūdzības atkārtotas izskatīšanas stadijā. Turklāt sprieduma Nr. 417/2019 piemērošanas rezultātā tiktu atsākta lietas izskatīšana pēc būtības pirmajā instancē, kā rezultātā viena un tā pati tiesvedība notiktu divas reizes pirmajā instancē un trīs reizes apelācijas instancē.

109 Iesniedzējtiesa norāda, ka ar spriedumu Nr. 417/2019 tika ieviesti saistoši procesuāli pasākumi, ar kuriem noteikta prasība uzsākt jaunu tiesvedību tā iemesla dēļ, ka iztiesāšanas sastāvam pirmajā instancē nav specializācijas attiecībā uz Likumā Nr. 78/2000 paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem. Tādējādi šī sprieduma dēļ pastāvot nesodāmības risks ievērojamā skaitā lietu

saistībā ar smagiem noziedzīgiem nodarījumiem. Šādos apstākļos tiekot apdraudēta LESD 325. pantā paredzētā efektivitātes prasība un apsūdzētā pamattiesības tikt tiesātam saprātīgā termiņā.

110 Iesniedzējtiesa uzskata arī, ka tāpat kā lietās C-357/19, C-547/19 un C-811/19 ir jāuzdod jautājums Tiesai par Konstitucionālās tiesas iejaukšanās saderību ar tiesiskuma principu. Uzsverot minētās tiesas spriedumu ievērošanas nozīmi, iesniedzējtiesa precizē, ka tās jautājums attiecas nevis uz Konstitucionālās tiesas judikatūru kopumā, bet gan tikai uz spriedumu Nr. 417/2019. Šajā spriedumā Konstitucionālā tiesa esot pretstatījusi pati savu interpretāciju Augstās kasācijas tiesas interpretācijai par Likumā Nr. 78/2000 un grozītajā Likumā Nr. 304/2004 minētajām atšķirīgajām tiesību normām par specializēto iztiesāšanas sastāvu izveidi un esot iejaukusies pēdējās minētās tiesas kompetencē, uzdodot atkārtoti izskatīt atsevišķas lietas.

111 Šādos apstākļos Augstā kasācijas tiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai LES 19. panta 1. punkts, LESD 325. panta 1. punkts un Direktīvas [2017/1371], kas pieņemta, pamatojoties uz LESD 83. panta 2. punktu, 4. pants, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka iestāde, kas neietilpst tiesu varā, [Konstitucionālā tiesa], pieņem nolēmumu, kurā uzliek pienākumu atkārtoti izskatīt noteiktā laikposmā [pirmajā instancē] izspriestās korupcijas lietas, kuras tiek izskatītas apelācijas instancē, tādēļ, ka augstākās instances tiesā nebija izveidoti šajā jomā specializējušies iztiesāšanas sastāvi, kaut arī atzīstot iztiesāšanas sastāvos ietilpstošo tiesnešu specializāciju?

2) Vai LES 2. pants un [Hartas] 47. panta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka iestāde, kas neietilpst tiesu varā, konstatē augstākās instances tiesas palātas iztiesāšanas sastāva nelikumību (iztiesāšanas sastāva, kurā ietilpst amatā esoši tiesneši, kuri iecelšanas amatā brīdī atbilda citastarp specializācijas prasībai, kas ir nepieciešama iecelšanai amatā augstākās instances tiesā)?

3) Vai Savienības tiesību pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to valsts tiesai ir atļauts nepiemērot saskaņā ar valsts tiesībām saistošu Konstitucionālās tiesas nolēmumu, kas ir pasludināts lietā, kura ir saistīta ar konstitucionālu konfliktu?"

Par tiesvedību Tiesā

Par apvienošanu

112 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2020. gada 26. februāra lēmumiem, pirmkārt, lietas C-357/19 un C-547/19 un, otrkārt, lietas C-811/19 un C-840/19 tika apvienotas mutvārdu procesam, kā arī sprieduma taisīšanai. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2021. gada 21. maija lēmumu šīs lietas, kā arī lieta C-379/19, ņemot vērā to saistību, tika apvienotas sprieduma taisīšanai.

Par pieteikumiem piemērot paātrinātu tiesvedību un izskatīt lietas prioritāri

113 Iesniedzējtiesas lietās C-357/19, C-379/19, C-811/19 un C-840/19 lūdza Tiesu izskatīt šajās lietās iesniegtos lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu paātrinātā tiesvedībā atbilstoši Tiesas Reglamenta 105. pantam.

114 Savu lūgumu pamatojumam iesniedzējtiesas būtībā norādīja, ka pamatlietās apsūdzēto personu situācijā ir nepieciešama atbilde īsā termiņā. Runājot konkrētāk par lietām C-357/19, C-811/19 un C-840/19, tās arī norādīja, ka pagājušais laiks var apdraudēt iespējamo soda izpildi.

115 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Reglamenta 105. panta 1. punktā ir paredzēts, ka Tiesas priekšsēdētājs pēc iesniedzējtiesas pieteikuma vai izņēmuma kārtā pēc savas ierosmes, uzklausījis tiesnesi referentu un ģenerāladvokātu, var nolemt lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot paātrinātu tiesvedību, atkāpjoties no šā reglamenta noteikumiem, ja lietas apstākļi prasa to izskatīt īsā termiņā.

116 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka šāda paātrinātā tiesvedība ir procesuāls instruments, kas ir paredzēts ārkārtas situācijas risināšanai. Turklāt no Tiesas judikatūras arī izriet, ka paātrinātā tiesvedība var netikt piemērota, ja lietā radušos juridisko problēmu sensitīvā un sarežģītā rakstura dēļ ir grūti piemērot šādu tiesvedību, tostarp tad, ja nešķiet, ka būtu piemēroti saīsināt tiesvedības rakstveida daļu Tiesā (spriedums, 2021. gada 15. jūlijs, Komisija/Polija (Disciplinārie pasākumi pret tiesnešiem), C-791/19, EU:C:2021:596, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

117 Šajā gadījumā attiecībā uz lietām C-357/19 un C-379/19 Tiesas priekšsēdētājs attiecīgi ar 2019. gada 23. maija un 17. jūnija lēmumiem, uzklausījis tiesnesi referentu un ģenerāladvokātu, nolēma noraidīt lūgumus izskatīt lietas paātrinātā tiesvedībā. Pirmkārt, pamats, ka šie lūgumi attiecas uz kriminālprocesiem un ka šī iemesla dēļ ir nepieciešama ātra atbilde, lai noskaidrotu pamatlietās apsūdzēto personu juridisko situāciju, pats par sevi nevar būt pietiekams, lai pamatotu to, ka šīs lietas tiek izskatītas paātrinātas tiesvedības procedūrā, kas paredzēta Reglamenta 105. panta 1. punktā, jo šādi apstākļi nevar radīt tādu ārkārtas steidzamības situāciju, kāda ir minēta šī sprieduma 116. punktā (pēc analoģijas skat. Tiesas priekšsēdētāja rīkojumu, 2018. gada 20. septembris, *Minister for Justice and Equality*, C-508/18 un C-509/18, nav publicēts, EU:C:2018:766, 11. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

118 Otrkārt, lai gan uzdotie jautājumi, kas skar Savienības tiesību pamatnoteikumus, *a apriori* var būt īpaši svarīgi Savienības tiesu sistēmas pareizas darbības nodrošināšanā, kurā valsts tiesu neatkarībai ir būtiska nozīme, ņemot vērā šo jautājumu jutīgo un sarežģīto raksturu, paātrinātās tiesvedības piemērošana ir grūti iedomājama (pēc analoģijas skat. spriedumus, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 105. punkts, kā arī 2021. gada 15. jūlijs, Komisija/Polija (Disciplinārie pasākumi pret tiesnešiem), C-791/19, EU:C:2021:596, 34. punkts).

119 Tomēr, ņemot vērā uzdoto jautājumu raksturu, Tiesas priekšsēdētājs ar 2019. gada 18. septembra lēmumu lietām C-357/19 un C-379/19 noteica prioritāru izskatīšanu saskaņā ar Reglamenta 53. panta 3. punktu.

120 Attiecībā uz lietām C-811/19 un C-840/19 ir jānorāda, ka šīs lietas, skatītas kopā ar lietām C-357/19 un C-379/19, atklāj, ka Rumānijas tiesās pastāv neskaidrība par Savienības tiesību interpretāciju un piemērošanu daudzās lietās, uz kurām attiecas krimināltiesības un kurās ir runa par noilguma termiņa beigšanos un līdz ar to par nesodāmības risku. Šādos apstākļos un ņemot vērā virzību lietās C-357/19, C-379/19 un C-547/19, kurās ir izvirzīti līdzīgi Savienības tiesību interpretācijas jautājumi, Tiesas priekšsēdētājs ar 2019. gada 28. novembra lēmumu nolēma lietas C-811/19 un C-840/19 izskatīt paātrinātā tiesvedībā.

Par lūgumu atkārtoti sākt mutvārdu procesu

121 Šajās lietās paredzētā kopējā tiesas sēde mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai sabiedrības veselības krīzes dēļ, kas saistīta ar koronavīrusa pandēmiju, tika atlikta trīs reizes un visbeidzot tika atcelta ar 2020. gada 3. septembra lēmumu. Saskaņā ar Reglamenta 61. panta 1. punktu jautājumus, kuri – tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai nolūkā – tika nosūtīti lietas dalībniekiem un Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantā minētajām ieinteresētajām personām, kas bija sniegušas rakstveida apsvērumus, Tiesas virspalāta nolēma uzdot, nosakot, ka uz tiem jāsniedz rakstveida atbildes. CY, PM, RO, KI, LJ, NC, FQ, Rumānijas tiesnešu forums, *DNA*, *DNA* Oradjas reģionālais departaments, Rumānijas valdība, kā arī Komisija iesniedza Tiesai atbildes uz šiem jautājumiem noteiktajos termiņos.

122 Ar dokumentu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2021. gada 16. aprīlī, PM lūdza, lai tiktu izdots rīkojums atkārtoti sākt tiesvedības mutvārdu daļu. Lūguma pamatojumam PM, atsaucoties uz Eiropas Savienības Tiesas statūtu 19., 20., 31. un 32. pantu, kā arī uz Reglamenta 64., 65., 80. un 81. pantu, būtībā norādīja, ka tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai neesamība apdraudētu tā tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu un sacīkstes principu.

123 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Hartas 47. pantā nostiprinātās tiesības tikt uzklausītam neuzliek absolūtu pienākumu rīkot atklātu tiesas sēdi visos procesos. Tas tā ir it īpaši tad, ja lieta nerada faktu vai tiesību jautājumus, kas nevar tikt atbilstoši atrisināti, pamatojoties uz lietas materiāliem un pušu rakstveida apsvērumiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 26. jūlijs, *Sacko*, C-348/16, EU:C:2017:591, 40. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

124 Tādējādi attiecībā uz tiesvedības mutvārdu daļu Tiesā Reglamenta 76. panta 2. punktā ir paredzēts, ka Tiesa pēc tiesneša referenta priekšlikuma un pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas var nolemt nenoturēt tiesas sēdi mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai, ja, iepazīstoties ar tiesvedības rakstveida daļā iesniegtajiem procesuālajiem rakstiem vai apsvērumiem, tā uzskata, ka ir pietiekami informēta, lai pieņemtu lēmumu. Saskaņā ar šā 76. panta 3. punktu šī tiesību norma tomēr nav piemērojama, ja Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantā minētā ieinteresētā persona, kas nav piedalījusies tiesvedības rakstveida daļā, ir iesniegusi motivētu pieteikumu par tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai noturēšanu. Tomēr šajā gadījumā šāda ieinteresētā persona šādu pieteikumu nav iesniegusi.

125 Ņemot vērā iepriekš minēto, Tiesa atbilstoši Reglamenta 76. panta 2. un 3. punktam, nepārkāpjot no Hartas 47. panta izrietošās prasības, varēja nolemt nerīkot tiesas sēdi šajās lietās. Turklāt, kā norādīts šī sprieduma 121. punktā, Tiesa lietas dalībniekiem, kā arī ieinteresētajām personām, kas iesniegušas rakstveida apsvērumus, uzdeva jautājumus rakstveida atbildes sniegšanai, tādējādi tiem ļaujot sniegt Tiesai papildu informāciju, un šo iespēju it īpaši izmantoja PM.

126 Saskaņā ar Reglamenta 83. pantu Tiesa jebkurā brīdī, uzklausījusi ģenerāladvokātu, tik tiešām var izdot rīkojumu par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu, it īpaši, ja kāds lietas dalībnieks pēc šīs daļas pabeigšanas iesniedz ziņas par jaunu faktu, kam var būt izšķiroša ietekme uz Tiesas nolēmumu, vai arī ja lieta ir jāizskata, pamatojoties uz argumentu, kuru lietas dalībnieki nav apsprieduši.

127 Taču pieteikums atkārtoti sākt tiesvedības mutvārdu daļu, ko šādi formulē PM pēc tam, kad ir pasludināti ģenerāladvokāta secinājumi, neatklāj nevienu jaunu faktu, kam varētu būt ietekme uz lēmumu, kurš Tiesai ir jāpieņem. Turklāt Tiesa, uzklausījusi ģenerāladvokātu, uzskata, ka tajā notikušās tiesvedības beigās tās rīcībā ir visa vajadzīgā informācija, lai lemtu par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-357/19.

128 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas PM pieteikums atkārtoti sākt tiesvedības mutvārdu daļu ir jānoraida.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par Tiesas kompetenci

129 Pamatlietas puses PM, RO, TQ, KI, LJ un NC, kā arī Polijas valdība pauž šaubas par Tiesas kompetenci atbildēt uz atsevišķiem iesniedzējtiesu uzdotajiem jautājumiem.

130 Šajā ziņā PM, RO un TQ šaubās par jautājumiem, kas uzdoti lietā C-357/19, KI un LJ šaubās par jautājumiem, kas uzdoti lietā C-379/19, un NC šaubās par jautājumiem, kas uzdoti lietā C-840/19. Polijas valdība apšauba, ka Tiesas kompetencē ir atbildēt uz jautājumiem, kas uzdoti lietās C-357/19, C-811/19 un C-840/19, kā arī uz trešo jautājumu lietā C-379/19.

131 Šīs pamatlietas puses un Polijas valdība izvirza trīs argumentu virknes. Vispirms – iesniedzējtiesu uzdotie jautājumi par to, vai ar Savienības tiesībām ir saderīga judikatūra, kas izriet no pamatlietā aplūkotajiem Konstitucionālās tiesas spriedumiem, attiecoties uz tiesu sistēmas organizāciju, kas ir joma, kurā Savienībai neesot kompetences. Turpinājumā, tā kā Savienības tiesībās nav nevienas tiesību normas par valsts konstitucionālās tiesas pasludināto spriedumu tvērumu un sekām, minētie jautājumi attiecoties nevis uz Savienības tiesībām, bet gan uz valsts tiesībām. Visbeidzot iesniedzējtiesas faktiski aicinot Tiesu lemt par šo Konstitucionālās tiesas spriedumu tiesiskumu, kā arī par atsevišķiem tās konstatētajiem faktiem, kas neietilpst Tiesas kompetencē.

132 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Savienības tiesību interpretāciju neatkarīgi no tā, vai runa ir par primāro tiesību normām, it īpaši LES 2. pantu un 19. panta 1. punkta otro daļu, LESD 325. pantu, kā arī Hartas 47. pantu, vai atvasināto tiesību normām, it īpaši Lēmumu 2006/928. Šie lūgumi attiecas arī uz konvenciju, kas izstrādāta, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību K.3. pantu, ko Tiesai ir kompetence interpretēt, proti, uz FIA konvenciju.

133 Turklāt Tiesa jau ir nospriedusi, ka, lai gan tieslietu organizācija dalībvalstīs ir šo dalībvalstu kompetencē, tām, īstenojot šo kompetenci, ir jāievēro pienākumi, kas tām izriet no Savienības tiesībām (spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 111. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Tas pats attiecas uz tiesnešu disciplināratbildības, kas pamatota ar valsts konstitucionālās tiesas nolēmumu neievērošanu, jomu.

134 Attiecībā uz argumentāciju, saskaņā ar kuru lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesai būtībā esot lūgts izvērtēt pamatlietā aplūkoto Konstitucionālās tiesas spriedumu tvērumu, sekas, kā arī tiesiskumu un lemt par atsevišķiem pēdējās minētās konstatētajiem faktiem, ir jāatgādina, pirmkārt, ka, lai gan LESD 267. pantā noteiktajā procedūrā, kuras pamatā ir skaidra funkciju sadale starp valstu tiesām un Tiesu, neapšaubāmi tikai valsts tiesas kompetencē ir konstatēt un

novērtēt pamatlietas faktus, kā arī interpretēt un piemērot valsts tiesības, tomēr Tiesai valsts tiesai, kura tai ir iesniegusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir jāsniedz Savienības tiesību interpretācijas elementi, kas var izrādīties nepieciešami pamatlietas atrisināšanai, vienlaikus ņemot vērā lēmumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu ietvertās norādes par šajā lietā piemērojamām valsts tiesībām un par šo lietu raksturojošiem faktiem (spriedums, 2021. gada 6. oktobris, W.Ž. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana), C-487/19, EU:C:2021:798, 78. punkts un tajā minētā judikatūra).

135 Otrkārt, lai gan prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā Tiesas ziņā nav lemt par valsts tiesību normu vai prakses atbilstību Savienības tiesību normām, Tiesas kompetencē turpretī ir sniegt iesniedzējtiesai visus Savienības tiesību interpretācijas elementus, kas var dot šai tiesai iespēju novērtēt šādu atbilstību, taisot spriedumu izskatāmajā lietā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 6. oktobris, W.Ž. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana), C-487/19, EU:C:2021:798, 79. punkts un tajā minētā judikatūra).

136 Ņemot vērā iepriekš minēto, Tiesa ir kompetenta atbildēt uz šajās lietās uzdotajiem jautājumiem, tostarp uz šī sprieduma 130. punktā minētajiem jautājumiem.

Par pieņemamību

Lieta C-379/19

137 KI izvirza iebildi par lietā C-379/19 trīs uzdoto jautājumu nepieņemamību. Attiecībā uz pirmo jautājumu viņš apgalvo, ka atbilde uz to ir acīmredzama, uzsverot, ka pamatlietā nav atsauces ne uz Lēmumu 2006/928, ne uz ieteikumiem, kas formulēti Komisijas ziņojumos, kuri pieņemti, pamatojoties uz šo lēmumu. Attiecībā uz otro un trešo jautājumu KI uzskata, ka tiem nav nekādas saiknes ar pamatlietas priekšmetu un ka iesniedzējtiesa faktiski tikai vēlas izvairīties no sava pienākuma piemērot judikatūru, kas izriet no pamatlietā aplūkotajiem Konstitucionālās tiesas spriedumiem, jo pretējā gadījumā iestātos tās locekļu disciplināratbildība.

138 Šajā ziņā attiecībā uz apstākli, ka Savienības tiesību pareiza interpretācija šajā lietā ir tik acīmredzama, ka nerodas nekādas pamatotas šaubas, ir jāatgādina, ka, lai arī šāds apstāklis, ja tas ir pierādīts, var ļaut Tiesai lemt, izdodot motivētu rīkojumu saskaņā ar Reglamenta 99. pantu, šis pats apstāklis nevar tādēļ liegt valsts tiesai uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu un nevar būt iemesls, lai šādi uzdotu jautājumu padarītu par nepieņemamu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 23. novembris, IS (Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu prettiesiskums), C-564/19, EU:C:2021:949, 96. punkts).

139 Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa uzdevusi pašas noteiktajā tiesiskā regulējuma un faktisko apstākļu kontekstā un kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, attiecas atbilstības pieņēmums. Tiesa var noraidīt valsts tiesas iesniegto lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedumi, 2021. gada 18. maijs, *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393,

116. punkts, kā arī 2021. gada 2. septembris, *INPS* (Bērna piedzimšanas pabalsts un maternitātes pabalsts vienotās atļaujas turētājiem), C-350/20, EU:C:2021:659, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

140 Šajā lietā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka kriminālprocesā, kas it īpaši attiecas uz korupciju, iesniedzējtiesā ir iesniegts vairāku apsūdzēto pieteikums izslēgt no tiesvedības, piemērojot vairākus Konstitucionālās tiesas spriedumus, pierādījumus, kas ir telefonsarunu noklausīšanās ierakstu protokoli. Taču tieši šaubu dēļ, kas tai ir par šo spriedumu – kuri, ja valsts tiesa tos neievēro, var izraisīt to tiesnešu disciplinārās atbildības iestāšanos, kas minētajā tiesā ir piedalījušies nolēmuma taisīšanā, – saderību ar prasību par tiesu neatkarību, kas izriet no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas, iesniedzējtiesa nolēma uzdot Tiesai jautājumus otrā un trešā prejudiciālā jautājuma ietvaros, citastarp par šīs tiesību normas interpretāciju. Attiecībā uz Lēmumu 2006/928, uz kuru attiecas pirmais prejudiciālais jautājums, ir jānorāda, ka, ņemot vērā šī lēmuma 3. apsvērumu, uz kuru ir atsauce lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, šī neatkarības prasība ir konkretizēta ar šī lēmuma pielikumā uzskaitītajiem trūkumu novēršanas mērķiem un ar ieteikumiem, kas formulēti Komisijas ziņojumos, kuri pieņemti, pamatojoties uz šo lēmumu. Tādēļ saikne starp pamatlietu un trim uzdotajiem jautājumiem skaidri izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu.

141 No iepriekš minētā izriet, ka prejudiciālie jautājumi lietā C-379/19 ir pieņemami.

Lieta C-547/19

142 Tiesu inspekcija apstrīd lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, pamatojot, ka LES 2. un 19. pants, kā arī Hartas 47. pants, kuru interpretāciju lūdz iesniedzējtiesa, nav piemērojams pamatlietā.

143 Šajā ziņā ir jānorāda, ka pamatlieta lietā C-547/19 attiecas uz prasību, ko iesniedzējtiesā ir cēlis tiesnesis par viņam noteiktu disciplinārsodu – izslēgšanu no tieslietu sistēmas darbinieku loka –, un ar šo prasību attiecīgā persona apstrīd šīs tiesas sastāva, kas ir izveidots saskaņā ar Konstitucionālās tiesas spriedumā Nr. 685/2018 noteiktajām prasībām, tiesiskumu. Tādējādi iesniedzējtiesai ir jālemj par šo procesuālo iebildi un šajā kontekstā ir jālemj par sava sastāva tiesiskumu, ņemot vērā judikatūru, kas izriet no šī sprieduma un kas, pēc tās domām, var apdraudēt tās neatkarību.

144 Iesniedzējtiesa ir tiesu iestāde, kas kā tiesa var lemt par jautājumiem, kuri attiecas uz Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju un tādējādi ietilpst jomās, uz kurām attiecas šīs tiesības. Šajā gadījumā LES 19. panta 1. punkta otrā daļa tādējādi ir piemērojama iesniedzējtiesai, kurai saskaņā ar šo tiesību normu ir jānodrošina, lai valstu tiesu tiesnešiem piemērojamie disciplinārie pasākumi, uz kuriem attiecas valsts tiesību aizsardzības līdzekļu sistēma jomās, kam piemērojamas Savienības tiesības, atbilstu tiesnešu neatkarības principam, citastarp garantējot, ka pret tiem uzsāktās disciplinārlietās pieņemtie lēmumi tiek pārbaudīti struktūrā, kura pati atbilst efektīvai tiesību aizsardzībai tiesā raksturīgām garantijām, tostarp neatkarības garantijai (spriedums, 2021. gada 15. jūlijs, Komisija/Polija (Disciplinārie pasākumi pret tiesnešiem), C-791/19, EU:C:2021:596, 80. punkts un tajā minētā judikatūra). Interpretējot šo tiesību normu, ir jāņem vērā gan LES 2. pants, gan Hartas 47. pants.

145 No tā izriet, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-547/19 ir pieņemams.

Lietas C-357/19, C-811/19 un C-840/19

146 Lietā C-357/19 PM, RO un TQ, kā arī Polijas valdība izvirza iebildi par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieņemamību. Vispirms PM un RO norāda, ka viņu personiskajai juridiskajai situācijai nav nekādas saiknes ar nodarījumiem, kas ietekmē Savienības finanšu intereses, un līdz ar to nav saiknes ar LESD 325. panta 1. punktu. Turpinājumā RO un TQ norāda, ka, atzīstot ārkārtas prasības par pieņemamām, iesniedzējtiesa jau ir lēmusi par Konstitucionālās tiesas sprieduma Nr. 685/2018 piemērojamību, līdz ar to, viņuprāt, šī jautājuma noskaidrošana vairs nav nepieciešama pamatlietas atrisinājumam. Visbeidzot Polijas valdība uzskata, ka lieta C-357/19 neietilpst Savienības tiesību un līdz ar to Hartas piemērošanas jomā.

147 Attiecībā uz lietu C-811/19 Polijas valdība apstrīd arī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, apgalvojot, ka minētā lieta arī neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā un ka līdz ar to Harta nav piemērojama.

148 Lietā C-840/19 NC lūdz atzīt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par nepieņemamu. Attiecībā uz pirmo jautājumu NC uzskata, ka LESD 325. pants šajā lietā nav piemērojams, jo pamatlietā aplūkotais nodarījums neietekmējot Savienības finanšu intereses. Attiecībā uz trešo jautājumu NC apgalvo, ka, ņemot vērā Tiesas judikatūru par Savienības tiesību pārākuma principu, atbilde uz šo jautājumu nerada nekādas pamatotas šaubas. Vispārīgāk – papildus tam, ka viņš uzskata, ka risinājums pamatlietā nav atkarīgs no atbildes uz uzdotajiem jautājumiem, NC apgalvo, ka iesniedzējtiesas sniegtā informācija un vērtējumi attiecībā uz Konstitucionālo tiesu, it īpaši tās spriedumu Nr. 417/2019, esot nepilnīgi un daļēji kļūdaini. Savukārt Polijas valdība to pašu iemeslu dēļ, kas norādīti attiecībā uz lietu C-811/19, uzskata, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-840/19 ir nepieņemams.

149 Attiecībā uz šiem dažādajiem aspektiem šī sprieduma 139. punktā jau ir atgādināts, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa ir uzdevusi pašas noteiktajā tiesiskā regulējuma un faktisko apstākļu kontekstā un kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, attiecas atbilstības pieņēmums.

150 Lietā C-357/19 no lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertajām norādēm izriet, ka tās pamatā ir kriminālprocess, kas sākts pret vairākām personām, kuras apsūdzētas noziedzīgos nodarījumos korupcijas jomā saistībā ar Eiropas fondu pārvaldību un krāpšanā nodokļu jomā saistībā ar PVN. Attiecībā uz lietām C-811/19 un C-840/19 iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka pamatlietās aplūkotie kriminālprocesi attiecas uz korupciju saistībā ar publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu Eiropas fondu finansētos projektos. Ņemot vērā šos elementus, kuru patiesums Tiesai nav jāpārbauda, šķiet, ka tiesvedības pamatlietās ir jāuzskata par tādām, kas daļēji attiecas uz krāpšanu PVN jomā, kura var apdraudēt Savienības finanšu intereses, un ka tādējādi uz tām attiecas LESD 325. panta 1. punkts (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 5. decembris, M.A.S. un M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, 31. un 32. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra). Attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem korupcijas jomā saistībā ar publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu Eiropas fondu finansētos projektos, iesniedzējtiesas it īpaši vēlas noskaidrot, vai LESD 325. panta 1. punkts ir piemērojams šādiem nodarījumiem, līdz ar to arguments par šīs tiesību normas iespējamo nepiemērojamību nevar likt apšaubīt šajā ziņā uzdoto jautājumu pieņemamību.

151 Turklāt, uzskatot, ka Konstitucionālās tiesas judikatūra, kas izriet no spriedumiem Nr. 685/2018 un Nr. 417/2019, varētu apdraudēt tiesnešu neatkarību un likt šķēršļus korupcijas apkarošanai, iesniedzējtiesa lietās C-357/19, C-811/19 un C-840/19 jautā Tiesai par to, kā

interpretēt it īpaši LESD 325. panta 1. punktu un LES 19. panta 1. punktu, kā arī Savienības tiesību pārākuma principu, lai tā varētu spriest par to, vai šie spriedumi ir vai, gluži otrādi, nav piemērojami. Iesniedzējtiesa norāda, ka šo spriedumu piemērojamības sekas esot tādas, ka sūdzība būs jāapmierina vai būs jāsāk atkārtota lietas izskatīšana pēc būtības. Šādos apstākļos nevar uzskatīt, ka lūgtajai LESD 325. panta, LES 19. panta 1. punkta un Hartas 47. panta, uz kuriem ir atsauce lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu, interpretācijai acīmredzami neesot nekāda sakara ar prasību pamatlietā izskatīšanu.

152 Attiecībā uz apstākli, ka atbilde uz trešo jautājumu lietā C-840/19 neradot nekādas šaubas, šāds apstāklis, kā izriet no šī sprieduma 138. punkta, nevar liegt valsts tiesai uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu, ne arī padarīt uzdoto jautājumu par nepieņemamu.

153 Līdz ar to lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu lietās C-357/19, C-811/19 un C-840/19 ir pieņemami.

Par lietu būtību

154 Lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesas Tiesai jautā par vairāku Savienības tiesību normu un principu, tostarp LES 2. panta un 19. panta 1. punkta otrās daļas, LESD 325. panta 1. punkta, Savienības tiesību pārākuma principa, FIA konvencijas 2. panta, kā arī Lēmuma 2006/928, interpretāciju. Jautājumi, ko tās šajā ziņā uzdod, būtībā attiecas uz:

– to, vai Lēmums 2006/928, kā arī ziņojumi, kas izstrādāti, pamatojoties uz šo lēmumu, Rumānijai ir saistoši (pirmais jautājums lietā C-379/19);

– tāda valsts tiesiskā regulējuma vai prakses saderību ar Savienības tiesībām, it īpaši ar LESD 325. panta 1. punktu, lasot to kopsakarā ar FIA konvencijas 2. pantu, saskaņā ar kuru spriedumi korupcijas jomā un krāpšanas PVN jomā, ko pirmajā instancē nav taisījuši šajās jomās specializējušies iztiesāšanas sastāvi vai ko apelācijas instancē nav taisījuši iztiesāšanas sastāvi, kuru visi locekļi ir iecelti izlozes kārtībā, tiek atzīti par absolūti spēkā neesošiem tādējādi, ka attiecīgās ar korupciju saistītās lietas un lietas par krāpšanu PVN jomā attiecīgā gadījumā pēc tam, kad par šiem galīgajiem apelācijas instancē pasludinātajiem spriedumiem ir celtas ārkārtas prasības, ir jāizskata atkārtoti pirmajā un/vai otrajā instancē (pirmais jautājums lietās C-357/19 un C-840/19, kā arī pirmais un ceturtais jautājums lietā C-811/19); un

– tāda valsts tiesiskā regulējuma vai prakses saderību ar Savienības tiesībām, it īpaši, pirmkārt, ar LES 2. pantu un 19. panta 1. punkta otro daļu, kā arī Lēmumu 2006/928 un, otrkārt, ar Savienības tiesību pārākuma principu, saskaņā ar kuru valsts vispārējās jurisdikcijas tiesām ir saistoši valsts konstitucionālās tiesas nolēmumi par atsevišķu pierādījumu atbilstību un par tādu iztiesāšanas sastāvu izveides likumību, kas pieņem nolēmumus korupcijas, krāpšanas PVN jomā un tiesnešu disciplināratbildības jomās, un tās tādēļ pēc savas ierosmes nevar nepiemērot no šiem nolēmumiem izrietošo judikatūru, jo pretējā gadījumā šīs tiesas pieļauj disciplināru pārkāpumu, lai gan tās uzskata, ka šī judikatūra ir pretrunā Savienības tiesību normām (otrais un trešais jautājums lietās C-357/19, C-379/19, C-811/19 un C-840/19, kā arī vienīgais jautājums lietā C-547/19).

Par pirmo jautājumu lietā C-379/19

155 Ar pirmo jautājumu, kas uzdots lietā C-379/19, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Lēmums 2006/928, kā arī ieteikumi, kas izteikti Komisijas ziņojumos, kuri pieņemti, pamatojoties uz šo lēmumu, Rumānijai ir saistoši.

156 Vispirms ir jāatgādina, ka Lēmums 2006/928 ir tiesību akts, ko ir pieņēmusi Savienības iestāde, proti, Komisija, pamatojoties uz Pievienošanās aktu, uz kuru attiecas Savienības primārās tiesības, un kas konkrēti ir lēmums LESD 288. panta ceturtās daļas izpratnē. Komisijas ziņojumi Eiropas Parlamentam un Padomei, kas ir sagatavoti atbilstoši ar šo lēmumu izveidotajam SPM, arī ir uzskatāmi par Savienības iestādes pieņemtiem tiesību aktiem, kuru juridiskais pamats ir Savienības tiesības, proti, minētā lēmuma 2. pants (spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 149. punkts).

157 Kā izriet no Lēmuma 2006/928 4. un 5. apsvēruma, tas tika pieņemts saistībā ar Rumānijas pievienošanos Savienībai, kas notika 2007. gada 1. janvārī, pamatojoties uz Pievienošanās akta 37. un 38. pantu, ar kuriem attiecīgi Komisija tika pilnvarota veikt atbilstošus pasākumus gadījumā, ja Rumānija radītu nopietnu iekšējā tirgus darbības traucējumu risku, nepildot saistības, ko tā uzņēmusies pievienošanās sarunās, un gadījumā, ja pastāv būtisku nepilnību nopietna iespējamība attiecībā uz to, kā Rumānija ievēro Savienības tiesības, kas attiecas uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu.

158 Lēmums 2006/928 tika pieņemts tādēļ, ka pastāvēja tādi nenovēršami riski, kādi ir paredzēti Pievienošanās akta 37. un 38. pantā. Proti, kā izriet no Komisijas 2006. gada 26. septembra Pārraudzības ziņojuma par Bulgārijas un Rumānijas gatavību pievienoties Eiropas Savienībai (COM(2006) 549, galīgā redakcija), uz kuru ir atsauce Lēmuma 2006/928 4. apsvērumā, šī iestāde konstatēja, ka Rumānijā joprojām pastāv trūkumi, it īpaši tieslietu un cīņas pret korupciju jomās, un piedāvāja Padomei kā šīs valsts pievienošanās Savienībai nosacījumu izvirzīt prasību par sadarbības un pārbaudes mehānisma izveidi, lai novērstu šos trūkumus. Šādā nolūkā ar minēto lēmumu, kā izriet it īpaši no šī lēmuma 4. un 6. apsvēruma, tika izveidots SPM un noteikti šī paša lēmuma 1. pantā un pielikumā norādītie trūkumi, kas ir jānovērš tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 157. un 158. punkts).

159 Šajā ziņā un kā minēts Lēmuma 2006/928 2. un 3. apsvērumā, brīvības, drošības un tiesiskuma telpa un iekšējais tirgus ir balstīts uz savstarpēju pārliecību starp dalībvalstīm, ka visu dalībvalstu administratīvajos un tiesu lēmumos un praksē pilnībā tiek ievērots tiesiskums, jo tas visām dalībvalstīm nozīmē, ka pastāv objektīva, neatkarīga un efektīva tiesu un administratīvā sistēma, kas *inter alia* ir atbilstoši sagatavota cīņai pret korupciju (spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 159. punkts).

160 LES 49. pantā, kurā ir paredzēts, ka jebkura Eiropas valsts var lūgt, lai to uzņem par Savienības locekli, ir precizēts, ka Savienība apvieno valstis, kuras ir brīvi un brīvprātīgi pieņēmušas LES 2. pantā minētās kopīgās vērtības, ievēro šīs vērtības un apņemas tās veicināt. It īpaši no LES 2. panta izriet, ka Savienība ir dibināta, pamatojoties uz tādām vērtībām kā tiesiskums, kas dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kurā valda tostarp taisnīgums. Šajā ziņā jānorāda, ka dalībvalstu un tostarp to tiesu savstarpējā uzticēšanās ir balstīta uz pamatpremisu, ka

dalībvalstīm ir virkne kopīgu vērtību, uz kurām pamatojoties ir dibināta Savienība, kā tas ir norādīts šajā pantā (spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 160. punkts un tajā minētā judikatūra).

161 Tādējādi LES 2. pantā paredzēto vērtību ievērošana ir ikvienas Eiropas valsts, kas lūdz kļūt par Savienības dalībvalsti, pievienošanās Savienībai priekšnosacījums. Tieši šajā kontekstā ar Lēmumu 2006/928 tika izveidots SPM ar mērķi nodrošināt tiesiskuma vērtības ievērošanu Rumānijā (spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 161. punkts).

162 Turklāt LES 2. pantā nostiprināto vērtību ievērošana no dalībvalsts puses ir visu šai dalībvalstij no Līgumu piemērošanas izrietošo tiesību izmantošanas nosacījums. Tātad dalībvalsts nevar grozīt savus tiesību aktus tā, ka tiek izraisīta tiesiskuma – kas ir vērtība, kura ir konkretizēta it īpaši LES 19. pantā, – aizsardzības līmeņa pazemināšana. Tādējādi dalībvalstīm ir jārūpējas par to, lai tiktu novērsta jebkāda tiesību aktu tieslietu organizācijas jomā kvalitātes pazemināšana no šīs vērtības viedokļa, atturoties pieņemt noteikumus, kas varētu apdraudēt tiesnešu neatkarību (spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 162. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra, kā arī 2021. gada 15. jūlijs, Komisija/Polija (Disciplinārie pasākumi pret tiesnešiem), C-791/19, EU:C:2021:596, 51. punkts).

163 Šajā kontekstā ir jānorāda, ka tiesību akti, kurus Savienības iestādes pieņēmušas pirms pievienošanās un starp kuriem ir arī Lēmums 2006/928, Rumānijai ir saistoši kopš dienas, kad tā pievienojās Savienībai, saskaņā ar Pievienošanās akta 2. pantu un paliek spēkā saskaņā ar Pievienošanās līguma 2. panta 3. punktu līdz to atcelšanai (spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 163. punkts).

164 Konkrētāk, runājot par pasākumiem, kas veikti, pamatojoties uz Pievienošanās akta 37. un 38. pantu, – lai gan ir taisnība, ka atbilstoši šo abu pantu pirmajai daļai Komisijai bija atļauts veikt pasākumus, uz kuriem attiecas šie panti, "laikposmā, kas nepārsniedz trīs gadus pēc pievienošanās", abu minēto pantu otrajā daļā tomēr bija skaidri paredzēts, ka šādi veiktie pasākumi var tikt piemēroti arī pēc minētā laikposma, kamēr nebūs izpildītas atbilstīgās saistības vai turpinās pastāvēt konstatētie trūkumi, un ka minētie pasākumi tiks atcelti tikai tad, kad būs izpildītas atbilstīgās saistības vai novērsts attiecīgais trūkums. Turklāt paša Lēmuma 2006/928 9. apsvērumā ir precizēts, ka šo lēmumu "atceļ, kad ir pienācīgi izpildīti visi kritēriji".

165 Līdz ar to Lēmums 2006/928 turpina radīt sekas arī pēc Rumānijas pievienošanās Savienībai datuma tikmēr, kamēr tas nav atcelts (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 165. punkts).

166 Attiecībā uz jautājumu, vai un kādā mērā Lēmums 2006/928 Rumānijai ir saistošs, ir jāatgādina, ka LESD 288. panta ceturtajā daļā – tāpat kā iepriekš EKL 249. panta ceturtajā daļā – ir paredzēts, ka lēmums "uzliek saistības kopumā" visiem tā adresātiem.

167 Saskaņā ar Lēmuma 2006/928 4. pantu tā adresāti ir visas dalībvalstis, tostarp kopš tās pievienošanās dienas arī Rumānija. Līdz ar to šis lēmums kopumā ir saistošs šai dalībvalstij kopš tās pievienošanās Savienībai brīža. Tādējādi Rumānijai ar šo lēmumu ir noteikts pienākums novērst tā pielikumā minētos trūkumus un saskaņā ar tā 1. panta pirmo daļu katru gadu ziņot Komisijai par šajā ziņā gūtajiem panākumiem (spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 167. un 168. punkts).

168 Runājot it īpaši par minēto trūkumu novēršanas mērķiem, ir jāpiebilst, ka tie, kā izriet no šī sprieduma 157.–162. punkta, ir definēti, ņemot vērā trūkumus, kurus Komisija pirms Rumānijas pievienošanās Savienībai bija konstatējusi citastarp tādās jomās kā tieslietu reformas un cīņa pret korupciju, un ka to mērķis ir nodrošināt, lai šī dalībvalsts ievērotu LES 2. pantā paredzēto tiesiskuma vērtību, kas ir visu šai dalībvalstij no Līgumu piemērošanas izrietošo tiesību izmantošanas nosacījums. Turklāt ar minētajiem trūkumiem, kas ir jānovērš, ir konkretizētas Rumānijas īpašās saistības un prasības, ko tā ir uzņēmusies, 2004. gada 14. decembrī pabeidzot pievienošanās sarunas, un kas tostarp ir ietvertas Pievienošanās akta IX pielikumā, tostarp attiecībā uz tādām jomām kā tieslietas un cīņa pret korupciju. Līdz ar to, kā izriet no Lēmuma 2006/928 4. un 6. apsvēruma, SPM ieviešanas un novēršamo trūkumu noteikšanas mērķis bija pabeigt Rumānijas pievienošanos Savienībai, novēršot trūkumus, kurus Komisija šajās jomās bija konstatējusi pirms minētās pievienošanās (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 169.–171. punkts).

169 No tā izriet, ka trūkumu novēršanas mērķi Rumānijai ir saistoši, un līdz ar to šai dalībvalstij ir īpašs pienākums sasniegt šos mērķus un veikt piemērotus pasākumus minēto mērķu sasniegšanai visīsākajos termiņos. Tāpat minētajai dalībvalstij ir jāatturas no jebkādu tādu pasākumu īstenošanas, kas varētu apdraudēt šo mērķu sasniegšanu (spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 172. punkts).

170 Attiecībā uz Komisijas ziņojumiem, kas sagatavoti uz Lēmuma 2006/928 pamata, ir jāatgādina, ka, nosakot, vai Savienības tiesību akts rada saistošas sekas, ir jāņem vērā tā būtība un jāizvērtē tā sekas, ņemot vērā tādus objektīvus kritērijus kā šī akta saturs, vajadzības gadījumā ņemot vērā tā pieņemšanas kontekstu, kā arī izdevējas iestādes pilnvaras (spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 173. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

171 Šajā gadījumā uz Lēmuma 2006/928 pamata sagatavotie ziņojumi saskaņā ar minētā lēmuma 2. panta pirmo daļu tik tiešām ir adresēti nevis Rumānijai, bet gan Parlamentam un Padomei. Turklāt, lai gan šajos ziņojumos ir ietverta Rumānijā pastāvošās situācijas analīze un ir formulētas šai dalībvalstij izvirzītās prasības, ar tajos ietvertajiem secinājumiem minētajai dalībvalstij ir adresēti "ieteikumi", pamatojoties uz šīm prasībām.

172 Tomēr, kā izriet no minētā lēmuma 1. un 2. panta, skatot tos kopā, šo ziņojumu nolūks ir analizēt un novērtēt Rumānijas gūtos panākumus, ievērojot trūkumu novēršanas mērķus, kuri šai dalībvalstij ir jāsasniedz. It īpaši, runājot par šajos ziņojumos ietvertajiem ieteikumiem, tie tika formulēti, lai tiktu īstenoti šie mērķi un lai tiktu virzītas minētās dalībvalsts šajā ziņā veiktās reformas (spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 175. punkts).

173 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru no LES 4. panta 3. punktā nostiprinātā lojālas sadarbības principa izriet, ka dalībvalstīm ir jāveic visi atbilstošie pasākumi, lai nodrošinātu Savienības tiesību piemērojamību un efektivitāti, kā arī lai novērstu šo tiesību pārkāpuma prettiesiskās sekas, un ka šāds pienākums atbilstoši savai kompetencei ir katrai attiecīgās dalībvalsts struktūrai (spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 176. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

174 Šādos apstākļos, lai izpildītu Lēmuma 2006/928 pielikumā noteiktos trūkumu novēršanas mērķus, Rumānijai ir pienācīgi jāņem vērā prasības un ieteikumi, kas izklāstīti Komisijas saskaņā ar šo lēmumu sagatavotajos ziņojumos. It īpaši šī dalībvalsts nevar veikt vai saglabāt spēkā pasākumus jomās, uz kurām attiecas trūkumu novēršanas mērķi, kas varētu apdraudēt tajos paredzēto rezultātu. Gadījumā, ja Komisija šādā ziņojumā ir paudusi šaubas par valsts pasākuma saderību ar kādu no trūkumu novēršanas mērķiem, Rumānijai ir labticīgi jāsadarbojas ar šo iestādi, lai, pilnībā ievērojot šos trūkumu novēršanas mērķus un Līgumu noteikumus, pārvarētu grūtības, kas tai ir radušās minēto trūkumu novēršanas mērķu sasniegšanā (spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 177. punkts).

175 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu lietā C-379/19 ir jāatbild, ka Lēmums 2006/928 Rumānijai ir saistošs kopumā, kamēr tas nav atcelts. Tā pielikumā ietvertie trūkumu novēršanas mērķi ir vērsti uz to, lai šī dalībvalsts ievērotu LES 2. pantā minēto tiesiskuma vērtību, un tie ir saistoši minētajai dalībvalstij tādējādi, ka šai dalībvalstij ir jāveic atbilstoši pasākumi šo mērķu sasniegšanai, saskaņā ar LES 4. panta 3. punktā noteikto lojālas sadarbības principu pienācīgi ņemot vērā ziņojumus, ko Komisija izstrādājusi, pamatojoties uz minēto lēmumu, it īpaši minētajos ziņojumos formulētos ieteikumus.

Par pirmo jautājumu lietās C-357/19 un C-840/19, kā arī par pirmo un ceturto jautājumu lietā C-811/19

176 Ar pirmo jautājumu lietās C-357/19 un C-840/19, kā arī ar pirmo un ceturto jautājumu lietā C-811/19, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LESD 325. panta 1. punkts, lasot to kopā ar FIA konvencijas 2. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru spriedumi korupcijas jomā un krāpšanas PVN jomā, ko pirmajā instancē nav taisījuši šajās jomās specializējušies iztiesāšanas sastāvi vai ko apelācijas instancē nav taisījuši iztiesāšanas sastāvi, kuru visi locekļi ir iecelti izlozes kārtībā, tiek atzīti par absolūti spēkā neesošiem tādējādi, ka attiecīgās ar korupciju saistītās lietas un lietas par krāpšanu PVN jomā attiecīgā gadījumā pēc tam, kad par šiem galīgajiem spriedumiem ir celtas ārkārtas prasības, ir jāizskata atkārtoti pirmajā un/vai otrajā instancē.

177 Vispirms ir jānorāda, ka iesniedzējtiesa šajās lietās uzsver, cik liela nozīme varētu būt Konstitucionālās tiesas judikatūras, kas izriet no spriedumiem Nr. 685/2018 un Nr. 417/2019, par Augstās kasācijas tiesas iztiesāšanas sastāvu izveidi sekām uz tādas kriminālvajāšanas un tādu sodu efektivitāti, kā arī uz tādu sodu izpildes efektivitāti korupcijas un krāpšanas PVN jomā, kas attiecas uz apsūdzētajiem, starp kuriem ir personas, kuras apsūdzības pamatā esošo faktu norises brīdī ieņēma Rumānijas valsts visaugstākos amatus. Tādējādi tā būtībā jautā Tiesai par šādas judikatūras saderību ar Savienības tiesībām.

178 Lai gan jautājumi, ko tā uzdod šajā ziņā, formāli attiecas uz LESD 325. panta 1. punktu, lasot to kopsakarā ar FIA konvencijas 2. pantu, neatsaucoties uz Lēmumu 2006/928, šim pēdējam minētajam lēmumam, kā arī tā pielikumā minētajiem trūkumu novēršanas mērķiem ir nozīme, lai atbildētu uz šiem jautājumiem. Savukārt, lai gan iesniedzējtiesa savos jautājumos ir atsaukusies arī uz LES 19. panta 1. punkta otro daļu un uz Direktīvām 2015/849 un 2017/1371, pārbaude, kas turklāt attiektos uz šīm pēdējām minētajām tiesību normām, nešķiet nepieciešama, lai atbildētu uz uzdotajiem jautājumiem. Attiecībā uz šīm direktīvām turklāt ir jānorāda, ka pamatlietās aplūkotais laikposms ir laikā pirms to stāšanās spēkā.

179 Šādos apstākļos uz minētajiem jautājumiem ir jāatbild, ņemot vērā gan LESD 325. panta 1. punktu, lasot to kopsakarā ar FIA konvencijas 2. pantu, gan Lēmumu 2006/928.

180 Šajā ziņā, kā atgādināts šī sprieduma 133. punktā, saskaņā ar pašreiz spēkā esošajām Savienības tiesībām šajās tiesībās nav paredzēti noteikumi, kas reglamentē tiesu organizāciju dalībvalstīs un it īpaši iztiesāšanas sastāvu izveidi korupcijas un krāpšanas jomā. Līdz ar to šie noteikumi principā ietilpst dalībvalstu kompetencē. Tomēr šīm valstīm, īstenojot šo kompetenci, ir jāievēro pienākumi, kas tām izriet no Savienības tiesībām.

181 Attiecībā uz pienākumiem, kas izriet no LESD 325. panta 1. punkta, ar šo tiesību normu dalībvalstīm ir noteikts pienākums apkarot krāpšanu un citādu nelikumīgu rīcību, kas apdraud Savienības finanšu intereses, veicot efektīvus pasākumus, kuriem jāattur no šādas rīcības (spriedumi, 2018. gada 5. jūnijs, *Kolev* u.c., C-612/15, EU:C:2018:392, 50. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2019. gada 17. janvāris, *Dzivev* u.c., C-310/16, EU:C:2019:30, 25. punkts).

182 Šādā kontekstā, lai nodrošinātu Savienības finanšu interešu aizsardzību, dalībvalstīm tostarp ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai garantētu efektīvu un pilnīgu pašu resursu, kas ir ieņēmumi, kurus gūst, piemērojot vienotu likmi saskaņotajai PVN aprēķina bāzei, iekasēšanu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 5. decembris, M.A.S. un M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, 31. un 32. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra, un 2018. gada 5. jūnijs, *Kolev* u.c., C-612/15, EU:C:2018:392, 51. un 52. punkts). Tāpat dalībvalstīm ir pienākums pieņemt efektīvus pasākumus, kas ļauj atgūt no Savienības budžeta daļēji finansētas subsīdijas saņēmējam nepamatoti izmaksātās summas (spriedums, 2020. gada 1. oktobris, *Úrad špeciálnej prokuratúry*, C-603/19, EU:C:2020:774, 55. punkts).

183 Līdz ar to, kā ģenerāladvokāts būtībā ir norādījis secinājumu lietās C-357/19 un C-547/19 94. un 95. punktā, jēdziens Savienības "finanšu intereses" LESD 325. panta 1. punkta izpratnē aptver ne tikai ieņēmumus, kas tiek nodoti Savienības budžetam, bet arī izdevumus, ko sedz no šī budžeta. Šo interpretāciju apstiprina FIA konvencijas 1. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā ietvertā jēdziena "krāpšana, kas apdraud [Savienības] finanšu intereses" definīcija, kas attiecas uz dažādām darbībām vai bezdarbību ar iepriekšēju nodomu gan izdevumu, gan ieņēmumu jomā.

184 Turklāt attiecībā uz LESD 325. panta 1. punktā ietverto vārdu salikumu "citād[a] nelikumīg[a] rīcīb[a]" ir jāatgādina, ka jēdziens "nelikumīga rīcība" parasti apzīmē pretlikumīgu rīcību, savukārt apzīmētājs "citāda" norāda, ka bez izšķirības ir minēta visa šāda veida rīcība. Turklāt, ņemot vērā nozīmi, kāda ir jāpiešķir Savienības finanšu interešu aizsardzībai, kas ir viens no tās mērķiem, šis jēdziens "nelikumīga rīcība" nevar tikt interpretēts šauri (spriedums, 2018. gada 2. maijs, *Scialdone*, C-574/15, EU:C:2018:295, 45. punkts un tajā minētā judikatūra).

185 Tādējādi, kā ģenerāladvokāts būtībā ir norādījis secinājumu lietās C-357/19 un C-547/19 100. punktā, minētais jēdziens "nelikumīga rīcība" aptver tostarp amatpersonu korupciju vai amatpersonu īstenotu dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, kas var apdraudēt Savienības finanšu intereses, piemēram, nepareizi izlietojot tās līdzekļus. Šajā kontekstā nav nozīmes tam, ka korupcijas darbības izpaužas kā attiecīgā ierēdņa darbība vai bezdarbība, ņemot vērā to, ka bezdarbība var kaitēt Savienības finanšu interesēm tikpat lielā mērā kā darbība un var būt cieši saistīta ar šādu darbību, piemēram, ierēdņa bezdarbība, neveicot nepieciešamo kontroli un pārbaudi attiecībā uz izdevumiem, kas segti no Savienības budžeta, vai ierēdņa sniegta atļauja izmantot Savienības līdzekļus neatbilstoši vai nepareizi.

186 Apstāklis, ka FIA konvencijas 2. panta 1. punktā, lasot to kopsakarā ar šīs konvencijas 1. panta 1. punktu, ir atsauce vienīgi uz krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses, nevar atspēkot šādu LESD 325. panta 1. punkta interpretāciju, kura formulējums skaidri attiecas uz "krāpšanu un citādu nelikumīgu rīcību, kas apdraud Savienības finanšu intereses". Turklāt, kā izriet no minētās konvencijas 1. panta a) punkta, Savienības budžeta līdzekļu izlietošana citiem mērķiem, nekā tie sākotnēji tika piešķirti, ir krāpšana, lai gan šāda izlietošana citiem mērķiem var būt arī korupcijas darbību pamatā vai to rezultāts. Tas pierāda, ka korupcijas darbības var būt saistītas ar krāpšanu, un otrādi – krāpšanu var atvieglot korupcijas darbības, tādējādi iespējamais finanšu interešu apdraudējums atsevišķos gadījumos var izrietēt no krāpšanas PVN jomā kombinācijas ar korupcijas darbībām. Kā ģenerāladvokāts būtībā ir norādījis secinājumu lietās C-357/19 un C-547/19 98. punktā, šādas saiknes iespējamu pastāvēšanu apstiprina FIA konvencijas protokols, kurš saskaņā ar tā 2. un 3. pantu attiecas uz pasīvo un aktīvo korupciju.

187 Tāpat ir jāatgādina – Tiesa jau ir nospriedusi, ka pat nodarījumi, kuriem nav konkrētas finansiālas ietekmes, var būtiski ietekmēt Savienības finanšu intereses (spriedums, 2011. gada 21. decembris, *Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre*, C-465/10, EU:C:2011:867, 47. punkts un tajā minētā judikatūra). Līdz ar to, kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu lietā C-357/19 un C-547/19 103. punktā, LESD 325. panta 1. punkts var attiekties ne tikai uz darbībām, kas faktiski rada pašu resursu zaudējumus, bet arī uz mēģinājumu veikt šādas darbības.

188 Šajā kontekstā ir jāpiebilst, ka attiecībā uz Rumāniju pienākumu apkarot korupciju, kas apdraud Savienības finanšu intereses, kā tas izriet no LESD 325. panta 1. punkta, papildina īpašas saistības, kuras šī dalībvalsts ir uzņēmusies, pabeidzot pievienošanās sarunas 2004. gada 14. decembrī. Saskaņā ar Pievienošanās akta IX pielikuma I punkta 4) apakšpunktu minētā dalībvalsts ir apņēmusies citastarp "ievērojami pastiprināt cīņu pret korupciju un jo īpaši pret augsta līmeņa korupciju, nodrošinot korupcijas novēršanas tiesību aktu stingru izpildi". Šīs īpašās saistības vēlāk tika konkretizētas, pieņemot Lēmumu 2006/928, kurā noteikti kritēriji, lai novērstu trūkumus, kurus Komisija bija konstatējusi pirms Rumānijas pievienošanās Savienībai, it īpaši korupcijas apkarošanas jomā. Tādējādi šī lēmuma pielikuma, kurā ir izklāstīti šie novēršamie trūkumi, 3. punktā ir paredzēts mērķis "turpin[āt] profesionālas, objektīvas izmeklēšanas apsūdzībās par augsta līmeņa korupciju", un tā 4. punktā – mērķis "vei[kt] turpmāk[us] pasākum[us], lai novērstu un apkarotu korupciju, īpaši vietējās pašvaldībās".

189 Kā atgādināts šī sprieduma 169. punktā, trūkumu novēršanas mērķi, kurus Rumānija tādējādi ir apņēmusies sasniegt, šai dalībvalstij ir saistoši tādā ziņā, ka tai ir īpašs pienākums sasniegt šos mērķus un veikt atbilstošus pasākumus, lai sasniegtu šos mērķus pēc iespējas drīzāk. Tāpat minētajai dalībvalstij ir jāatturas no jebkādu tādu pasākumu īstenošanas, kas varētu apdraudēt šo mērķu sasniegšanu. Pienākums efektīvi apkarot korupciju un it īpaši augsta līmeņa korupciju, kurš

izriet no Lēmuma 2006/928 pielikumā izklāstītajiem trūkumu novēršanas mērķiem, lasot tos kopsakarā ar Rumānijas īpašajām saistībām, attiecas ne tikai uz tādiem korupcijas gadījumiem, kas apdraud Savienības finanšu intereses.

190 Turklāt, pirmkārt, no LESD 325. panta 1. punkta prasībām, ar kurām ir noteikts pienākums apkarot krāpšanu un citādu nelikumīgu rīcību, kas apdraud Savienības finanšu intereses, un, otrkārt, no Lēmuma 2006/928 prasībām, ar kurām ir noteikts, ka ir jānovērš un jāapkaro korupcija vispār, izriet, ka Rumānijai ir jāparedz efektīvu un atturošu sodu piemērošana šādu nodarījumu gadījumā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 5. jūnijs, *Kolev* u.c., C-612/15, EU:C:2018:392, 53. punkts).

191 Šajā ziņā, lai gan dalībvalstīm ir brīva izvēle attiecībā uz piemērojamiem sodiem, kuri var būt administratīvie sodi, krimināls odi vai abu šo sodu kombinācija, tām tomēr saskaņā ar LESD 325. panta 1. punktu ir jānodrošina, lai par krāpšanu lielā apmērā vai korupciju, kas apdraud Savienības finanšu intereses, tiktu piemēroti iedarbīgi un atturoši krimināls odi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 5. jūnijs, *Kolev* u.c., C-612/15, EU:C:2018:392, 54. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2019. gada 17. janvāris, *Dzivev* u.c., C-310/16, EU:C:2019:30, 27. punkts). Turklāt attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem korupcijas jomā vispār Rumānijas pienākums noteikt efektīvus un atturošus krimināls odus izriet no Lēmuma 2006/928, jo, kā tas ir norādīts šī sprieduma 189. punktā, ar šo lēmumu minētajai dalībvalstij ir noteikts pienākums efektīvi un neatkarīgi no iespējamā Savienības finanšu interešu apdraudējuma apkarot korupciju un it īpaši augsta līmeņa korupciju.

192 Turklāt Rumānijai ir jānodrošina, lai tās krimināltiesību un kriminālprocesa tiesību normas ļautu efektīvi sodīt par krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses, un par korupciju vispār. Tādējādi, lai arī paredzētie sodi un kriminālprocesi, kas ieviesti, lai cīnītos pret šiem noziedzīgajiem nodarījumiem, ir šīs dalībvalsts kompetencē, šo kompetenci ierobežo ne tikai samērīguma un līdzvērtības principi, bet arī efektivitātes princips, kas noteic, ka minētajiem sodiem ir jābūt efektīviem un atturošiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 2. maijs, *Scialdone*, C-574/15, EU:C:2018:295, 29. punkts, kā arī 2019. gada 17. janvāris, *Dzivev* u.c., C-310/16, EU:C:2019:30, 29. un 30. punkts). Šī efektivitātes prasība noteikti attiecas gan uz saukšanu pie atbildības un sodiem par krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses, un korupciju vispār, gan uz piespriesto sodu piemērošanu, jo, nepastāvot efektīvai sodu izpildei, tie nevar būt efektīvi un atturoši.

193 Šādos apstākļos valsts likumdevējs primāri ir atbildīgs par to, lai tiktu veikti vajadzīgie pasākumi. Tam attiecīgā gadījumā ir jāgroza tiesiskais regulējums un jānodrošina, lai valsts procesuālo tiesību normas, kuras piemērojamas krimināl vajāšanai par krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses, kā arī par korupciju vispār, netiktu formulētas tādējādi, ka šīm normām piemītošu iezīmju dēļ rodas sistēmisks šādus noziedzīgus nodarījumus veidojošo darbību nesodāmības risks, vienlaikus nodrošinot apsūdzēto personu pamattiesību aizsardzību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 5. jūnijs, *Kolev* u.c., C-612/15, EU:C:2018:392, 65. punkts, kā arī 2019. gada 17. janvāris, *Dzivev* u.c., C-310/16, EU:C:2019:30, 31. punkts).

194 Attiecībā uz valstu tiesām tām pilnībā ir jāizpilda no LESD 325. panta 1. punkta, kā arī no Lēmuma 2006/928 izrietošie pienākumi un nav jāpiemēro valsts tiesību normas, ar kurām tiesvedībā par krāpšanu lielā apmērā, kas apdraud Savienības finanšu intereses, vai par korupciju vispār netiek pieļauts piemērot efektīvus un atturošus sodus, lai apkarotu šādus noziedzīgus nodarījumus (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 5. decembris, M.A.S. un M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, 39. punkts un tajā minētā judikatūra; 2019. gada 17. janvāris, *Dzivev* u.c.,

C-310/16, EU:C:2019:30, 32. punkts, kā arī 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 249. un 251. punkts).

195 Šajā gadījumā no lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu lietās C-357/19, C-811/19 un C-840/19 ietvertajām norādēm, kas apkopotas šī sprieduma 60., 95. un 107. punktā, izriet, ka ar 2019. gada 3. jūlija spriedumu Nr. 417/2019, kas pasludināts pēc procesa, kurš sākts pēc Deputātu palātas priekšsēdētāja iesnieguma, Konstitucionālā tiesa izdeva rīkojumu, lai visas lietas, par kurām Augstā kasācijas tiesa bija lēmusi pirmajā instancē pirms 2019. gada 23. janvāra un kurās minētās tiesas pasludinātie nolēmumi nebija kļuvuši galīgi pirmā minētā sprieduma pasludināšanas brīdī, tiktu atkārtoti izskatītas iztiesāšanas sastāvos, kas ir specializējušies cīņā pret korupciju un kas ir izveidoti saskaņā ar Likuma Nr. 78/2000 29. panta 1. punktu, kā to interpretējusi Konstitucionālā tiesa. Saskaņā ar šīm pašām norādēm no sprieduma Nr. 417/2019 izrietošās atziņas nozīmē tostarp visu to lietu atkārtotu izskatīšanu pirmajā instancē, kuras 2019. gada 23. janvārī bija izskatīšanas stadijā apelācijas instancē vai kurās spriedums apelācijas instancē šajā pašā datumā vēl varēja tikt pārsūdzēts ārkārtas kārtībā. No minētajām norādēm vēl izriet, ka spriedumā Nr. 685/2018, kas pasludināts 2018. gada 7. novembrī pēc procesa, kurš sākts pēc premjerministra iesnieguma, Konstitucionālā tiesa ir nospriedusi – tas, ka izlozes kārtībā tiek iecelti tikai četri no pieciem Augstās kasācijas tiesas iztiesāšanas sastāvu, kuri lemj apelācijas tiesvedībā, locekļiem, ir pretrunā grozītā Likuma Nr. 304/2004 32. pantam, vienlaikus precizējot, ka, sākot ar pirmā minētā sprieduma publicēšanas datumu, tas ir piemērojams citastarp lietām, kas ir iztiesāšanas stadijā, un lietām, kurās jau ir pieņemts nolēmums, jo attiecīgās personas vēl iekļaujas termiņā, lai īstenotu piemērotus ārkārtas tiesību aizsardzības līdzekļus, un ka no šī sprieduma izrietošā judikatūra noteic, ka šīs lietas ir jāizskata atkārtoti apelācijas instancē un tas jāveic iztiesāšanas sastāvam, kurā visi locekļi ir iecelti izlozes kārtībā.

196 Turklāt, kā izriet no šī sprieduma 108. punkta, Konstitucionālās tiesas judikatūra, kas izriet no iepriekšējā punktā minētajiem spriedumiem, var tikt piemērota secīgi, un tas – attiecībā uz apsūdzēto tādā situācijā kā NC – var nozīmēt nepieciešamību veikt divkāršu lietas izskatīšanu pirmajā instancē un, iespējams, trīskāršu izskatīšanu apelācijas instancē.

197 Tādējādi nepieciešamība, kas izriet no šīs Konstitucionālās tiesas judikatūras, attiecīgās ar korupciju saistītās lietas izskatīt atkārtoti noteikti paildzina atbilstošo kriminālprocesu ilgumu. Papildus tam, ka Rumānija, kā tas izriet no Pievienošanās akta IX pielikuma I punkta 5) apakšpunkta, bija apņēmusies "līdz 2005. gada beigām pārskatīt ilgstošo kriminālprocesu, lai nodrošinātu korupcijas lietu ātru un pārredzamu izskatīšanu ar mērķi nodrošināt atbilstīgas sankcijas ar preventīvu iedarbību", Tiesa ir nospriedusi, ka, ņemot vērā īpašos pienākumus, kas šai dalībvalstij korupcijas apkarošanas jomā ir paredzēti Lēmumā 2006/928, valsts tiesiskā regulējuma un prakses šajā jomā rezultātā nedrīkst tikt pagarināts korupcijas jomā izdarīto noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanas ilgums vai kādā citā veidā vājināta cīņa pret korupciju (šajā ziņā skat. spriedumu, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 214. punkts).

198 Jāpiebilst, ka iesniedzējtiesa lietās C-357/19, C-811/19 un C-840/19 ir atsaukusies ne tikai uz šādas atkārtotas izskatīšanas Augstajā kasācijas tiesā sarežģītību un ilgumu, bet arī uz valsts tiesību normām par noilgumu, it īpaši uz Kriminālkodeksa 155. panta 4. punktā noteikto, saskaņā ar kuru noilgums neatkarīgi no pārtraukumu skaita iestājas vēlākais dienā, kad pagājis termiņš, kas atbilst divkāršam tiesību aktos noteiktam noilguma termiņam. Tādējādi tā uzskata, ka Konstitucionālās tiesas judikatūras, kas izriet no spriedumiem Nr. 685/2018 un Nr. 417/2019,

piemērošana ievērojamā skaitā gadījumu varētu izraisīt noilgumu attiecībā uz noziedzīgajiem nodarījumiem, un tādējādi tā satur sistēmisku nesodāmības risku attiecībā uz liela apmēra krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses, vai attiecībā uz korupciju vispār.

199 Visbeidzot saskaņā ar lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertajām norādēm Augstajai kasācijas tiesai ir ekskluzīva kompetence izskatīt visas lietas par noziedzīgiem nodarījumiem krāpšanas jomā, kas var apdraudēt Savienības finanšu intereses, un korupcijas jomā vispār, kurus ir izdarījušas personas, kas ieņem Rumānijas valsts visaugstākos amatus, izpildvaras, likumdošanas un tiesu varas ietvaros.

200 Šajā ziņā ir jānorāda, ka sistēmisku nesodāmības risku nevar izslēgt, ja Konstitucionālās tiesas judikatūras, kas izriet no spriedumiem Nr. 685/2018 un Nr. 417/2019, piemērošanas, to kombinējot ar valsts tiesību normu par noilgumu īstenošanu, rezultātā netiek efektīvi un atturoši sodīta konkrēta personu kategorija, proti, personas, kuras ieņem Rumānijas valsts visaugstākos amatus un kuras ir tikušas notiesātas ar spriedumu pirmajā instancē un/vai ar Augstās kasācijas tiesas spriedumu apelācijas instancē par to, ka savu amata pienākumu izpildē tās ir īstenojušas krāpšanu lielā apmērā un/vai korupciju lielā apmērā, un ja par šo spriedumu tomēr ir iesniegta apelācijas sūdzība un/vai ārkārtas prasība tajā pašā tiesā.

201 Lai gan šie Konstitucionālās tiesas spriedumi ir ierobežoti laika ziņā, tiem it īpaši var būt tieša un vispārināta ietekme uz šo personu kategoriju, jo, atzīstot šādu Augstās kasācijas tiesas notiesājošu spriedumu par spēkā neesošu un prasot atkārtoti izskatīt attiecīgās lietas, kas saistītas ar krāpšanu un/vai korupciju, minēto spriedumu sekas var būt attiecīgo kriminālprocesu ilguma pagarināšana tik lielā mērā, ka to ilgums pārsniedz piemērojamo noilguma termiņu, un tādējādi attiecībā uz minēto personu kategoriju nesodāmības risks kļūst sistēmisks.

202 Šāds risks apdraudētu gan ar LESD 325. panta 1. punktu, gan ar Lēmumu 2006/928 izvirzīto mērķi apkarot augsta līmeņa korupciju ar efektīvām un atturošām sankcijām.

203 No tā izriet, ka gadījumā, ja iesniedzējtiesa lietās C-357/19, C-811/19 un C-840/19 nonāktu pie secinājuma, ka Konstitucionālās tiesas judikatūras, kas izriet no spriedumiem Nr. 685/2018 un Nr. 417/2019, piemērošana, to kombinējot ar valsts tiesību normu par noilgumu īstenošanu, it īpaši ar Kriminālkodeksa 155. panta 4. punktā paredzētā absolūtā noilguma termiņa īstenošanu, izraisa sistēmisku nesodāmības risku par krāpšanu lielā apmērā, kas apdraud Savienības finanšu intereses, un korupciju vispār, valsts tiesībās paredzētos sodus, lai cīnītos pret šādiem noziedzīgiem nodarījumiem, nevarētu uzskatīt par efektīviem un atturošiem, un tas nebūtu saderīgi ar LESD 325. panta 1. punktu, lasot to kopsakarā ar FIA konvencijas 2. pantu, kā arī ar Lēmumu 2006/928.

204 Tomēr, tā kā pamatlietā aplūkotie kriminālprocesi ir LESD 325. panta 1. punkta un/vai Lēmuma 2006/928 un tātad Savienības tiesību īstenošana Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē, šai iesniedzējtiesai ir arī jāpārliecinās, ka ir ievērotas Hartā garantētās pamattiesības attiecīgajām personām pamatlietās, it īpaši tās, kas garantētas Hartas 47. pantā. Krimināltiesību jomā šo tiesību ievērošana ir jānodrošina ne tikai iepriekšējas izmeklēšanas stadijā kopš brīža, kad attiecīgā persona tiek apsūdzēta, bet arī kriminālprocesā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 5. jūnijs, *Kolev* u.c., C-612/15, EU:C:2018:392, 68. un 71. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra, un 2019. gada 17. janvāris, *Dzivev* u.c., C-310/16, EU:C:2019:30, 33. punkts) un sodu izpildē.

205 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Hartas 47. panta otrās daļas pirmajā teikumā ir nostiprinātas ikvienas personas tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. Pieprasot, lai tiesa būtu "noteikta tiesību aktos", šīs tiesību normas mērķis ir nodrošināt, lai tiesu sistēmas organizāciju reglamentē tiesību akts, kuru ir pieņēmusi likumdošanas vara atbilstoši noteikumiem, kas reglamentē tās kompetences īstenošanu, lai novērstu, ka šī organizācija tiek atstāta izpildvaras ziņā. Šī prasība ir piemērojama pašas tiesas pastāvēšanas juridiskajam pamatam, kā arī jebkurai citai valsts tiesību normai, kuras neievērošana padara prettiesisku viena vai vairāku tiesnešu piedalīšanos attiecīgās lietas izskatīšanā, kā, piemēram, tiesību normas, ar kurām reglamentē iztiesāšanas sastāva izveidi (atsaucoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru par ECPAK 6. pantu, pēc analoģijas skat. spriedumus, 2020. gada 26. marts, *Simpson*/Padome un HG/Komisija, pārskatīšana, C-542/18 RX-II un C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 73. punkts, kā arī 2021. gada 6. oktobris, W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana), C-487/19, EU:C:2021:798, 129. punkts).

206 Ir jānorāda, ka pārkāpums, kas pieļauts, izveidojot iztiesāšanas sastāvus, ir uzskatāms par Hartas 47. panta otrās daļas pirmā teikuma pārkāpumu tostarp tad, ja šī pārkāpuma dabas un nopietnības dēļ rodas patiess risks, ka citi varas atzari, it īpaši izpildvara, var īstenot nepamatotu rīcības brīvību, apdraudot iztiesāšanas sastāvu izveides panāktā rezultāta integritāti un tādējādi indivīdiem radot pamatotas šaubas par attiecīgo tiesnešu neatkarību un objektivitāti, kā tas ir gadījumā, kad tiek skarti tiesu sistēmas izveides un funkcionēšanas pamatā esošie pamatnoteikumi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2020. gada 26. marts, *Simpson*/Padome un HG/Komisija, pārskatīšana, C-542/18 RX-II un C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 75. punkts, kā arī 2021. gada 6. oktobris, W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana), C-487/19, EU:C:2021:798, 130. punkts).

207 Šajā gadījumā, lai gan Konstitucionālā tiesa pamatlietā aplūkotajos spriedumos ir nospriedusi, ka iepriekšējā Augstās kasācijas tiesas prakse, kas citastarp balstīta uz Noteikumiem par organizāciju un administratīvo darbību un kas attiecas uz iztiesāšanas sastāvu izveidi un specializāciju korupcijas jomā, neatbilst piemērojamām valsts tiesību normām, nešķiet, ka ar šo praksi ir acīmredzami pārkāpts Rumānijas tiesu sistēmas pamatnoteikums tādējādi, ka tas liek apšaubīt, ka Augstās kasācijas tiesas iztiesāšanas sastāviem korupcijas jomā, kā tie tika veidoti saskaņā ar minēto praksi pirms Konstitucionālās tiesas spriedumiem, piemīt "tiesību aktos noteiktas" tiesas raksturs.

208 Turklāt, kā izriet no šī sprieduma 95. punkta, 2019. gada 23. janvārī Augstās kasācijas tiesas kolēģija pieņēma lēmumu, saskaņā ar kuru visi tās triju tiesnešu iztiesāšanas sastāvi ir specializējušies ar korupciju saistītu lietu izskatīšanā, un tas, kā uzskata Konstitucionālā tiesa, var novērst neatbilstību Konstitūcijai tikai no tā pieņemšanas datuma, bet ne attiecībā uz pagātni. Šajā lēmumā, kā to ir interpretējusi Konstitucionālā tiesa, ir norādīts, ka Augstās kasācijas tiesas iepriekšējā prakse attiecībā uz specializāciju nav acīmredzams Rumānijas tiesu sistēmas pamatnoteikuma pārkāpums, jo prasība par specializāciju, kas izriet no Konstitucionālās tiesas sprieduma Nr. 417/2019, tika uzskatīta par izpildītu ar brīdi, kad tika pieņemts formāls akts, proti, 2019. gada 23. janvāra lēmums, kas tikai apstiprina, ka Augstās kasācijas tiesas tiesneši, kuri ietilpa iztiesāšanas sastāvos korupcijas jomā pirms šī lēmuma pieņemšanas, bija specializējušies šajā jomā.

209 Turklāt ir jānošķir lietas C-357/19, C-840/19 un C-811/19 no lietas, kurā tika pasludināts 2017. gada 5. decembra spriedums M.A.S. un M.B. (C-42/17, EU:C:2017:936), kurā Tiesa nosprieda, ka tad, ja valsts tiesai nākas uzskatīt, ka pienākums nepiemērot attiecīgās valsts tiesību

normas nav savienojams ar noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības principu, kas nostiprināts Hartas 49. pantā, tai šis pienākums nebūtu jāpilda (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 5. decembris, M.A.S. un M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, 61. punkts). Savukārt no Hartas 47. panta otrās daļas pirmā teikuma izrietošās prasības neliedz nepiemērot judikatūru, kas izriet no spriedumiem Nr. 685/2018 un Nr. 417/2019 lietās C-357/19, C-840/19 un C-811/19.

210 Atbildē uz Tiesas uzdotu jautājumu lietā C-357/19 PM norādīja, ka prasība, saskaņā ar kuru spriedumi korupcijas jomā apelācijas instancē ir jātaisa iztiesāšanas sastāvam, kurā visi locekļi ir iecelti izlozes kārtībā, ir valsts standarts, lai aizsargātu pamattiesības. Rumānijas valdība un Komisija tomēr uzskata, ka šāda kvalifikācija ir kļūdaina gan attiecībā uz šo prasību, gan attiecībā uz prasību par tādu iztiesāšanas sastāvu izveidi, kuri ir specializējušies korupcijas jomā.

211 Šajā ziņā pietiek ar atgādinājumu, ka, pat pieņemot, ka šīs prasības ir šāds valsts standarts pamattiesību aizsardzībai, tik un tā, ja dalībvalsts tiesa tiek lūgta pārbaudīt tādas valsts tiesību normas vai valsts pasākuma saderību ar pamattiesībām, kas tādā situācijā, kurā dalībvalsts rīcība nav pilnībā noteikta ar Savienības tiesībām, ievieš šīs tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē, ar Hartas 53. pantu ir apstiprināts, ka valsts iestādes un tiesas var piemērot valsts standartus pamattiesību aizsardzībai, ja vien šī piemērošana neaizskar to aizsardzības līmeni, kāds tiek garantēts ar Hartu, kā to ir interpretējusi Tiesa, kā arī Savienības tiesību pārākumu, vienotību un efektivitāti (spriedumi, 2013. gada 26. februāris, *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 29. punkts; 2013. gada 26. februāris, *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, 60. punkts, kā arī 2019. gada 29. jūlijs, *Pelham* u.c., C-476/17, EU:C:2019:624, 80. punkts).

212 Gadījumā, ja iesniedzējtiesa lietās C-357/19, C-811/19 un C-840/19 nonāktu pie šī sprieduma 203. punktā minētā secinājuma, PM norādītā valsts aizsardzības standarta piemērošana, pieņemot, ka tas ir pierādīts, varētu apdraudēt Savienības tiesību pārākumu, vienotību un efektivitāti, it īpaši LESD 325. panta 1. punkta, lasot to kopsakarā ar FIA konvencijas 2. pantu, kā arī Lēmuma 2006/928 pārākumu, vienotību un efektivitāti. Proti, šādā gadījumā šī valsts aizsardzības standarta piemērošana ietvertu sistēmisku nesodāmības risku par nodarījumiem, kuri ir liela apmēra krāpšana, kas apdraud Savienības finanšu intereses, un korupcija vispār, neievērojot no šīm tiesību normām izrietošo prasību paredzēt efektīvus un atturošus sodus, lai cīnītos pret šāda veida noziedzīgiem nodarījumiem.

213 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu lietās C-357/19 un C-840/19, kā arī uz pirmo un ceturto jautājumu lietā C-811/19 ir jāatbild, ka LESD 325. panta 1. punkts, lasot to kopsakarā ar FIA konvencijas 2. pantu, kā arī Lēmums 2006/928 ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru spriedumi korupcijas jomā un krāpšanas PVN jomā, ko pirmajā instancē nav taisījuši šajās jomās specializējušies iztiesāšanas sastāvi vai ko apelācijas instancē nav taisījuši iztiesāšanas sastāvi, kuru visi locekļi ir iecelti izlozes kārtībā, tiek atzīti par absolūti spēkā neesošiem tādējādi, ka attiecīgās ar korupciju saistītās lietas un lietas par krāpšanu PVN jomā attiecīgā gadījumā pēc tam, kad par šiem galīgajiem apelācijas instancē pasludinātajiem spriedumiem ir celtas ārkārtas prasības, ir jāizskata atkārtoti pirmajā un/vai otrajā instancē, ciktāl šī valsts tiesiskā regulējuma vai šīs prakses piemērošana var izraisīt sistēmisku nesodāmības risku par tādiem nodarījumiem kā krāpšana lielā apjomā, kura apdraud Savienības finanšu intereses, vai korupcija vispār. Pienākums nodrošināt, ka par šādiem noziedzīgiem nodarījumiem tiek piemēroti efektīvi un atturoši kriminālsodi, neatbrīvo iesniedzējtiesu no pārbaudes par to, vai ir ievērotas Hartas 47. pantā garantētās pamattiesības, un šī tiesa nevar piemērot valsts standartu pamattiesību aizsardzībai, kas ietver šādu sistēmisku nesodāmības risku.

Par otro un trešo jautājumu lietās C-357/19, C-379/19, C-811/19 un C-840/19, kā arī par vienīgo jautājumu lietā C-547/19

214 Ar otro un trešo jautājumu lietās C-357/19, C-379/19, C-811/19 un C-840/19, kā arī ar vienīgo jautājumu lietā C-547/19, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesas būtībā jautā, vai, pirmkārt, LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa, Hartas 47. pants, kā arī Lēmums 2006/928 un, otrkārt, Savienības tiesību pārākuma princips apvienojumā ar minētajām tiesību normām un LESD 325. panta 1. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru valsts vispārējās jurisdikcijas tiesām ir saistoši valsts konstitucionālās tiesas nolēmumi un tās tādēļ nedrīkst pēc savas ierosmes nepiemērot no šiem nolēmumiem izrietošo judikatūru, jo pretējā gadījumā šīs tiesas pieļauj disciplināru pārkāpumu, lai gan tās, ņemot vērā Tiesas spriedumu, uzskata, ka šī judikatūra ir pretrunā minētajām Savienības tiesību normām.

– *Par tiesnešu neatkarības garantiju*

215 Iesniedzējtiesas uzskata, ka Konstitucionālās tiesas judikatūra, kas izriet no pamatlietā aplūkotajiem spriedumiem, var apdraudēt to neatkarību, un tādēļ tā nav saderīga ar Savienības tiesībām, it īpaši ar garantijām, kas paredzētas LES 2. pantā un 19. panta 1. punkta otrajā daļā, kā arī Hartas 47. pantā, un ar Lēmumu 2006/928. Šajā ziņā tās uzskata, ka Konstitucionālā tiesa, kas neietilpst Rumānijas tiesu sistēmā, ir pārsniegusi savu kompetenci, pasludinot pamatlietā aplūkotos spriedumus, un ir iejaukusies vispārējās jurisdikcijas tiesu kompetencē, proti, kompetencē interpretēt un piemērot par Konstitūciju zemāka ranga tiesību aktus. Iesniedzējtiesas arī norāda, ka Konstitucionālās tiesas spriedumu neievērošana saskaņā ar Rumānijas tiesībām ir disciplinārs pārkāpums, līdz ar to tās būtībā jautā, vai tās saskaņā ar Savienības tiesībām drīkst nepiemērot šos pamatlietā aplūkotos spriedumus, nebaidoties, ka pret tām varētu tikt ierosināta disciplinārlieta.

216 Šajā ziņā, kā tas ir atgādināts šī sprieduma 133. punktā, lai gan tieslietu organizācija dalībvalstīs, tostarp konstitucionālās tiesas izveide, sastāvs un darbība, ietilpst šo dalībvalstu kompetencē, tām tomēr, īstenojot šo kompetenci, ir jāievēro pienākumi, kas tām izriet no Savienības tiesībām.

217 Ar LES 19. pantu, kurā ir konkretizēta LES 2. pantā noteiktā tiesiskuma vērtība, valstu tiesām un Tiesai ir uzticēts uzdevums nodrošināt pilnīgu Savienības tiesību piemērošanu visās dalībvalstīs, kā arī to tiesību aizsardzību tiesā, kuras indivīdiem izriet no Savienības tiesībām (spriedumi, 2019. gada 5. novembris, Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība), C-192/18, EU:C:2019:924, 98. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 108. punkts).

218 It īpaši, kā apstiprināts Lēmuma 2006/928 3. apsvērumā, tiesiskuma vērtība "visām dalībvalstīm nozīmē, ka pastāv objektīva, neatkarīga un efektīva tiesu un administratīvā sistēma, kas, *inter alia*, ir atbilstoši sagatavota cīņai pret korupciju".

219 Tas, ka pastāv efektīva pārbaude tiesā, kuras mērķis ir nodrošināt Savienības tiesību ievērošanu, ir tiesiskuma neatņemama sastāvdaļa. Šajā ziņā un kā tas ir noteikts LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, dalībvalstīm ir jāparedz tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēma, kas nodrošina privātpersonām tiesību uz efektīvu pārbaudi tiesā ievērošanu jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Tiesību, kuras privātpersonas gūst no Savienības tiesībām, efektīvas aizsardzības tiesā princips, uz ko tādējādi ir atsauce LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, ir Savienības tiesību vispārējs princips, kas izriet no dalībvalstīm kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām un kas tika

atzīts ECPAK 6. un 13. pantā un pašlaik ir apstiprināts Hartas 47. pantā (spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 189. un 190. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

220 No tā izriet, ka saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu visām dalībvalstīm ir jānodrošina, lai instances, kuras kā "tiesas" Savienības tiesībās noteiktajā izpratnē tiek aicinātas spriest par jautājumiem, kas ir saistīti ar šo tiesību piemērošanu vai interpretēšanu, un kuras tādējādi ietilpst Savienības tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā jomās, uz kurām attiecas tās tiesības, atbilstu efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasībām, tomēr precizējot, ka šī norma ir vērsta uz "jomā[m], uz kurām attiecas Savienības tiesības", neatkarīgi no situācijas, kādā dalībvalstis īsteno šīs tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2019. gada 5. novembris, Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība), C-192/18, EU:C:2019:924, 101. un 103. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra, 2021. gada 20. aprīlis, *Repubblika*, C-896/19, EU:C:2021:311, 36. un37. punkts, kā arī 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 191. un 192. punkts).

221 Lai nodrošinātu, ka instances, kurām var nākties lemt par jautājumiem, kas saistīti ar Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju, var nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas prasīta LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, īpaši svarīga – kā tas norādīts Hartas 47. panta otrajā daļā, kurā kā viena no prasībām saistībā ar pamattiesībām uz efektīvu tiesisko aizsardzību ir minēta piekļuve "neatkarīgai" tiesai, – ir šo instanču neatkarības saglabāšana (spriedumi, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 115. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 194. punkts).

222 Šī prasība par tiesu neatkarību, kas ir raksturīga tiesas spriešanas funkcijai, ietilpst to tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un pamattiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu būtiskajā saturā, kurām ir kardināla nozīme kā garantijai visu to tiesību aizsardzībai, kuras attiecīgajām personām izriet no Savienības tiesībām, un dalībvalstu kopējo vērtību, kas izklāstītas LES 2. pantā, tostarp tiesiskuma, saglabāšanai (spriedums, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 116. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

223 Tāpat, kā izriet it īpaši no Lēmuma 2006/928 3. apsvēruma un šī lēmuma pielikuma 1.–3. punktā minētajiem trūkumu novēršanas mērķiem, objektīvas, neatkarīgas un efektīvas tiesu sistēmas pastāvēšanai ir īpaša nozīme korupcijas, it īpaši augsta līmeņa korupcijas, apkarošanā.

224 Prasība par tiesu neatkarību, kas izriet no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas, ietver divus aspektus. Pirmais – ārējais – aspekts ietver prasību, lai attiecīgā struktūra pildītu savas funkcijas pilnīgi autonomi, nebūdama pakļauta nekādai hierarhiskai saiknei vai subordinācijai attiecībā pret kādu un nesaņemot jebkādas izcelsmes rīkojumus vai instrukcijas, tādējādi būdama aizsargāta pret ārēju iejaukšanos vai spiedienu, kas var nelabvēlīgi ietekmēt tās locekļu spriešanas neatkarību un ietekmēt viņu lēmumus. Otrais – iekšējais – aspekts ir saistīts ar objektivitātes jēdzienu un attiecas uz to, ka tiek saglabāta vienāda attieksme pret lietas dalībniekiem un to attiecīgajām interesēm saistībā ar strīda priekšmetu. Šajā aspektā ir jāievēro objektivitāte un, izņemot stingru tiesību normu piemērošanu, ir jābūt absolūtai neieinteresētībai strīda

atrisinājumā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 121. un 122. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

225 Atbilstoši šīm Savienības tiesībās prasītajām neatkarības un objektivitātes garantijām ir nepieciešams, lai pastāvētu tiesību normas, kas ļautu privātpersonām kliedēt jebkādas pamatotas šaubas par minētās struktūras ārēju neietekmējamību un tās neitralitāti attiecībā uz tajā izvērtējamajām interesēm (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2006. gada 19. septembris, *Wilson*, C-506/04, EU:C:2006:587, 53. punkts un tajā minētā judikatūra; 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 196. punkts, kā arī 2021. gada 15. jūlijs, Komisija/Polija (Disciplinārie pasākumi pret tiesnešiem), C-791/19, EU:C:2021:596, 59. punkts un tajā minētā judikatūra).

226 Šajā ziņā ir svarīgi, lai tiesneši būtu pasargāti no ārējas ietekmes vai spiediena, kas var apdraudēt viņu neatkarību. Noteikumiem, kas piemērojami tiesnešu statusam un tiesneša amata pienākumu izpildei, it īpaši ir jāļauj izslēgt ne tikai jebkādu tiešu ietekmi, kas izpaužas norāžu veidā, bet arī netiešāku ietekmi, kas varētu iespaidot attiecīgo tiesnešu lēmumus, un tādējādi novērst šķietamo to neatkarības vai objektivitātes neesamību, kas varētu apdraudēt paļāvību, kāda tiesai ir jārada privātpersonām demokrātiskā sabiedrībā un tiesiskā valstī (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 119. un 139. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

227 Konkrētāk, runājot par disciplināro režīmu reglamentējošiem noteikumiem – neatkarības prasība saskaņā ar pastāvīgo judikatūru paredz, ka šim režīmam ir jāsniedz nepieciešamās garantijas, lai izvairītos no jebkāda riska, ka šāds režīms varētu tikt izmantots kā tiesu nolēmumu satura politiskās kontroles sistēma. Šajā nolūkā ir būtiski, lai ar to vien, ka tiesas nolēmumā, iespējams, ir pieļauta kļūda valsts un Savienības tiesību interpretācijā un piemērošanā vai faktu un pierādījumu vērtējumā, pašu par sevi nebūtu pietiekami, lai iestātos attiecīgā tiesneša disciplinārā atbildība (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 198. un 234. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra, un 2021. gada 15. jūlijs, Komisija/Polija (Disciplinārie pasākumi pret tiesnešiem), C-791/19, EU:C:2021:596, 134. un 138. punkts). Turklāt par valsts tiesnešu neatkarības neatņemamu garantiju ir uzskatāms apstāklis, ka pret šiem tiesnešiem nevar tikt ierosinātas disciplinārlietas vai piemēroti disciplinārsodi par to, ka viņi ir izmantojuši iespēju vērsties Tiesā atbilstoši LESD 267. pantam, kura ietilpst to ekskluzīvajā kompetencē (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 5. jūlijs, *Ognyanov*, C-614/14, EU:C:2016:514, 17. un 25. punkts; 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny*, C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 59. punkts, kā arī 2021. gada 23. novembris, IS (Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu prettiesiskums), C-564/19, EU:C:2021:949, 91. punkts).

228 Turklāt atbilstoši tiesiskumu raksturojošajam varas dalīšanas principam ir jānodrošina tiesu neatkarība tostarp no likumdošanas varas un izpildvaras (spriedumi, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 124. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 118. punkts).

229 Taču, lai gan ne LES 2. pantā, ne 19. panta 1. punkta otrajā daļā, ne kādā citā Savienības tiesību normā dalībvalstīm nav noteikts pienākums ievērot kādu precīzu konstitucionālo modeli, kas kādā vai citādā veidā reglamentētu dažādu valsts varas atzaru attiecības un mijiedarbību, it īpaši

attiecībā uz to kompetenču noteikšanu un norobežošanu, šīm dalībvalstīm tomēr ir jāievēro it īpaši prasības par tiesu neatkarību, kas izriet no šīm Savienības tiesību normām (atsaucoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru par ECPAK 6. pantu, skat. spriedumu, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 130. punkts).

230 Šādos apstākļos ar LES 2. pantu un 19. panta 1. punkta otro daļu, kā arī ar Lēmumu 2006/928 tiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru konstitucionālās tiesas nolēmumi ir saistoši vispārējās jurisdikcijas tiesām, ar nosacījumu, ka ar valsts tiesībām ir garantēta minētās konstitucionālās tiesas neatkarība it īpaši no likumdošanas varas un izpildvaras, kā tas ir prasīts šajās tiesību normās. Savukārt, ja valsts tiesībās nav garantēta šī neatkarība, ar šīm Savienības tiesību normām netiek pieļauts šāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, jo šāda konstitucionālā tiesa nevar nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas paredzēta LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā.

231 Šajā gadījumā iesniedzējtiesu uzdotie jautājumi par tiesu neatkarības prasību, kas izriet no šīm Savienības tiesību normām, attiecas, pirmkārt, uz visiem aspektiem, kuri saistīti ar Konstitucionālās tiesas, kas ir pasludinājusi pamatlietā aplūkotos spriedumus, statusu, sastāvu un darbību. It īpaši šīs tiesas norāda, ka saskaņā ar Rumānijas Konstitūciju tā neesot daļa no tiesu sistēmas, ka tās locekļus ieceļ likumdošanas varas un izpildvaras struktūras, kurām arī ir tiesības iesniegt tajā prasības, un ka tā esot pārsniegusi savas pilnvaras un ir patvaļīgi interpretējusi atbilstošo valsts tiesisko regulējumu.

232 Attiecībā uz apstākli, ka saskaņā ar Rumānijas Konstitūciju Konstitucionālā tiesa neietilpst tiesu sistēmā, šī sprieduma 229. punktā ir atgādināts, ka Savienības tiesībās dalībvalstīm nav noteikts pienākums ievērot kādu precīzu konstitucionālo modeli, kas reglamentētu dažādu valsts varas atzaru attiecības un mijiedarbību, it īpaši attiecībā uz to kompetenču noteikšanu un norobežošanu. Šajā ziņā ir jāprecizē, ka ar Savienības tiesībām tiek pieļauta konstitucionālās tiesas izveide, kuras nolēmumi ir saistoši vispārējās jurisdikcijas tiesām, ja vien tā ievēro šī sprieduma 224.–230. punktā minētās prasības par neatkarību. No lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu neizriet neviens elements, kas varētu likt uzskatīt, ka šīm prasībām neatbilst Konstitucionālā tiesa, kuras uzdevums it īpaši ir pārbaudīt likumu un rīkojumu atbilstību konstitūcijai, kā arī lemt par konstitucionāla rakstura juridiskiem konfliktiem starp valsts iestādēm saskaņā ar Rumānijas Konstitūcijas 146. panta d) un e) punktu.

233 Attiecībā uz Konstitucionālās tiesas tiesnešu iecelšanas nosacījumiem no Tiesas judikatūras izriet – tikai tas vien, ka attiecīgos tiesnešus, kā tas ir Konstitucionālās tiesas tiesnešu gadījumā saskaņā ar Rumānijas Konstitūcijas 142. panta 3. punktu, ieceļ likumdošanas vara un izpildvara, nenozīmē, ka šie tiesneši ir atkarīgi no šīm varām, ne arī rada šaubas attiecībā uz viņu objektivitāti, ja pēc tam, kad šīs personas ir ieceltas, uz tām netiek izdarīts nekāds spiediens un tās nesaņem norādījumus savu pienākumu izpildē (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 133. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

234 Lai gan, protams, var izrādīties, ka ir jāpārliecinās, ka iecelšanas lēmumu pieņemšanas materiāltiesiskie nosacījumi un procesuālā kārtība ir tādi, kas nevar radīt attiecīgajām personām nekādas pamatotas šaubas par minēto tiesnešu ārēju neietekmējamību un to neitralitāti attiecībā uz tiesā izvērtējamajām interesēm, tiklīdz attiecīgās personas ir ieceltas amatā, un ka šim nolūkam it īpaši ir būtiski, lai minētie nosacījumi un kārtība tiktu izstrādāti, ievērojot šā sprieduma 226. punktā atgādinātās prasības (spriedums, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas

tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 123. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra), lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertās norādes neliecina, ka apstākļi, kādos ir notikusi to Konstitucionālās tiesas tiesnešu iecelšana, kuri ir taisījuši pamatlietā aplūkotos spriedumus, būtu pretrunā minētajām prasībām.

235 Turklāt ir jānorāda, ka saskaņā ar šīm pašām norādēm Rumānijas Konstitūcijas 142. panta 2. punktā ir paredzēts, ka Konstitucionālās tiesas tiesnešus "ieceļ uz deviņu gadu pilnvaru termiņu, ko nevar pagarināt vai atjaunot", un tās 145. pantā ir precizēts, ka šie tiesneši, "veicot amata pienākumus, ir neatkarīgi un visā attiecīgajā pilnvaru laikā nav atceļami no amata". Turklāt minētās Konstitūcijas 143. pantā ir noteikti Konstitucionālās tiesas tiesnešu iecelšanas nosacījumi, šim nolūkam paredzot, ka viņiem ir jābūt "augstākajai juridiskajai izglītībai, augsta līmeņa profesionālajai kompetencei un vismaz 18 gadu pieredzei juridiskajā darbā vai augstākās juridiskās izglītības jomā", savukārt šīs pašas Konstitūcijas 144. pantā ir noteikts princips, ka Konstitucionālās tiesas tiesneša amats nav saderīgs "ne ar kādu citu amatu valsts vai privātā sektorā, izņemot augstākās juridiskās izglītības pedagoga amatu".

236 Šajā gadījumā ir jāpiebilst – apstāklis, ka Konstitucionālajā tiesā var vērsties izpildvaras un likumdošanas varas struktūras, ir saistīts ar tādas tiesas raksturu un funkciju, kas ir izveidota, lai izskatītu konstitucionāla rakstura strīdus, un pats par sevi tas nevar būt iemesls, kas ļauj apšaubīt tās neatkarību no šīm varām.

237 Attiecībā uz jautājumu par to, vai Konstitucionālā tiesa nav rīkojusies neatkarīgi un objektīvi lietās, kurās ir pasludināti pamatlietā aplūkotie spriedumi, vienīgais iesniedzējtiesu norādītais apstāklis, ka Konstitucionālā tiesa esot pārsniegusi savu kompetenci, iesniedzoties Rumānijas tiesu kompetencē, un esot patvaļīgi interpretējusi attiecīgo valsts tiesisko regulējumu, pieņemot, ka šis apstāklis ir pierādīts, nevar pierādīt, ka Konstitucionālā tiesa neatbilst šī sprieduma 224.–230. punktā atgādinātajām neatkarības un objektivitātes prasībām. Proti, lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu nav norādīts neviens cits detalizēts apstāklis, kas liecinātu, ka šie spriedumi būtu pasludināti kontekstā, kas rada pamatotas bažas par to, vai Konstitucionālā tiesa pilnībā ievēro šīs prasības.

238 Otrkārt, attiecībā uz disciplināro atbildību, kas saskaņā ar attiecīgo valsts tiesisko regulējumu var iestāties vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesnešiem, ja tie neievēro Konstitucionālās tiesas nolēmumus, ir taisnība, ka tiesu neatkarības saglabāšanas sekas nevar it īpaši būt tādas, ka tiktu pilnībā izslēgts, ka tiesneša disciplinārā atbildība noteiktos izņēmuma gadījumos varētu iestāties tā pieņemto tiesas nolēmumu dēļ. Proti, šādas neatkarības prasības mērķis acīmredzami nav nodrošināties pret iespējamu tiesnešu nopietnu un pilnīgi neattaisnojamu rīcību, piemēram, apzinātu un ļaunticīgu vai īpaši rupjas un būtiskas neuzmanības dēļ izdarītu to valsts un Savienības tiesību normu pārkāpumu, kuru ievērošana tiem ir jānodrošina, vai pret patvaļu vai to, ka tiks liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, lai gan to kā tiesnešu amata uzdevums ir izskatīt strīdus, ko tiem uzticējuši indivīdi (spriedums, 2021. gada 15. jūlijs, Komisija/Polija (Disciplinārie pasākumi pret tiesnešiem), C-791/19, EU:C:2021:596, 137. punkts).

239 Tomēr, lai saglabātu tiesu neatkarību un izvairītos no tā, ka disciplinārus pasākumus varētu novirzīt no to leģitīmajiem mērķiem un tos izmantot, lai politiski kontrolētu tiesu nolēmumus vai izdarītu spiedienu uz tiesnešiem, ir būtiski, lai ar to vien, ka tiesas nolēmumā, iespējams, ir pieļauta kļūda valsts vai un Savienības tiesību interpretācijā un piemērošanā vai faktu un pierādījumu vērtējumā, pašu par sevi nebūtu pietiekami, lai iestātos attiecīgā tiesneša disciplinārā atbildība (spriedums, 2021. gada 15. jūlijs, Komisija/Polija (Disciplinārie pasākumi pret tiesnešiem), C-791/19, EU:C:2021:596, 138. punkts un tajā minētā judikatūra).

240 Līdz ar to ir svarīgi, lai tiesneši pie disciplinārās atbildības par kļūdu tiesas nolēmumā tiktu saukti tikai izņēmuma gadījumos – tādos kā šā sprieduma 238. punktā minētie – un lai šajā ziņā to reglamentētu objektīvi un pārbaudāmi kritēriji, kas saistīti ar prasībām par tiesvedības pareizu norisi, kā arī garantijas, kuru mērķis ir novērst jebkādu ārējā spiediena risku uz tiesas nolēmumu saturu un tādējādi kliedēt jebkādas privātpersonu pamatotas šaubas par attiecīgo tiesnešu neietekmējamību un viņu neitralitāti attiecībā uz tiesā izvērtējamajām interesēm (spriedums, 2021. gada 15. jūlijs, Komisija/Polija (Disciplinārie pasākumi pret tiesnešiem), C-791/19, EU:C:2021:596, 139. punkts un tajā minētā judikatūra).

241 Šajā gadījumā no lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertajām norādēm neizriet, ka valsts vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesnešu disciplināratbildība, kas paredzēta Likuma Nr. 303/2004 99. panta ș) punktā, par Konstitucionālās tiesas nolēmumu neievērošanu, kura formulējumā nav neviena cita nosacījuma, aprobežotos tikai ar šī sprieduma 238. punktā minētajiem izņēmuma gadījumiem, – pretēji šī sprieduma 239. un 240. punktā atgādinātajai judikatūrai.

242 No tā izriet, ka LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa, kā arī Lēmums 2006/928 ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru konstitucionālās tiesas nolēmumi ir saistoši vispārējās jurisdikcijas tiesām, ar nosacījumu, ka ar valsts tiesībām ir garantēta minētās konstitucionālās tiesas neatkarība it īpaši no likumdošanas varas un izpildvaras, kā tas ir prasīts šajās tiesību normās. Savukārt šīs LES un minētā lēmuma tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tām netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru fakts, ka valsts vispārējās jurisdikcijas tiesas neievēro valsts konstitucionālās tiesas nolēmumus, var būt par pamatu to disciplināratbildībai.

243 Šādos apstākļos un attiecībā uz lietām, kurās pamatlietās aplūkotais valsts tiesiskais regulējums vai prakse ir Savienības tiesību īstenošana Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē, Hartas 47. panta atsevišķa pārbaude, kas varētu vienīgi apstiprināt šī sprieduma iepriekšējā punktā jau izdarīto secinājumu, nešķiet nepieciešama, lai atbildētu uz iesniedzējtiesu jautājumiem un lai atrisinātu tajās izskatāmās lietas.

– *Par Savienības tiesību pārākumu*

244 Iesniedzējtiesas norāda, ka Konstitucionālās tiesas judikatūra, kas izriet no pamatlietā aplūkotajiem spriedumiem, attiecībā uz kuru tām ir šaubas par tās saderību ar Savienības tiesībām, saskaņā ar Rumānijas Konstitūcijas 147. panta 4. punktu ir obligāta un valsts tiesām tā ir jāievēro, jo pretējā gadījumā to locekļiem tiek piemērots disciplinārsods atbilstoši Likuma Nr. 303/2004 99. panta ș) punktam. Šādos apstākļos tās vēlas noskaidrot, vai ar Savienības tiesību pārākuma principu netiek pieļauts šāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse un valsts tiesai tiek ļauts nepiemērot šāda veida judikatūru, nepakļaujot tās locekļus riskam, ka viņiem varētu tikt piemērots disciplinārsods.

245 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka pastāvīgajā judikatūrā par EEK līgumu Tiesa jau ir nospriedusi, ka ar Kopienu līgumiem – atšķirībā no parastajiem starptautiskajiem līgumiem – ir izveidota jauna tiesību sistēma, kas tiek integrēta dalībvalstu tiesību sistēmā Līgumu spēkā stāšanās brīdī un kas ir saistoša to tiesām. Šai jaunajai tiesību sistēmai, kuras labā dalībvalstis ar Līgumiem noteiktās jomās ir ierobežojušas savas suverēnās tiesības un kuras subjekti ir ne tikai dalībvalstis, bet arī to pilsoņi, ir savas iestādes (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1963. gada 5. februāris, *van Gend & Loos*, 26/62, EU:C:1963:1, 23. lpp., un 1964. gada 15. jūlijs, *Costa*, 6/64, EU:C:1964:66, 1158. un 1159. lpp.).

246 Tā 1964. gada 15. jūlija spriedumā *Costa* (6/64, EU:C:1964:66, 1158.–1160. lpp.) Tiesa ir noteikusi Kopienas tiesību pārākuma principu, kas jāsaprot kā princips, ar ko nostiprina Savienības tiesību pārākumu pār dalībvalstu tiesībām. Šajā sakarā Tiesa ir konstatējusi, ka EEK līgumā paredzētā sava tiesību sistēma, kuru dalībvalstis atzinušas, pamatojoties uz savstarpējību, nozīmē, ka tās šai tiesību sistēmai nevar pretstatīt kā pārāku vēlāk pieņemtu vienpusēju pasākumu, nedz arī pretstatīt saistošā veidā no EEK līguma izrietošajām tiesībām valsts tiesību normas, lai arī kādas tās būtu, neatņemot šīm tiesībām to Kopienas raksturu un neapšaubot pašas Kopienas juridisko pamatu. Turklāt Kopienas tiesību piemērošana nedrīkst dažādās dalībvalstīs atšķirties par labu valstu vēlāk pieņemtajiem tiesību aktiem, jo tas apdraudētu EEK līguma mērķu īstenošanu un radītu diskrimināciju pilsonības dēļ, ko šis Līgums aizliedz.

247 1991. gada 14. decembra atzinuma 1/91 (EEZ līgums – I) (EU:C:1991:490) 21. punktā Tiesa tādējādi uzskatīja, ka, lai arī noslēgts kā starptautisks līgums, EEK līgums tomēr ir noteiktas tiesību kopienas konstitucionāls līgums un ka šādi izveidotas Kopienas tiesiskās kārtības būtiskākās īpašības ir tās pārākums pār dalībvalstu tiesībām, kā arī tieša iedarbība, kas piemīt lielam skaitam noteikumu, kurus piemēro attiecībā uz to pilsoņiem un pašām valstīm.

248 Šīs Savienības tiesību sistēmas būtiskākās īpašības un tās ievērošanas nozīmīgumu turklāt apstiprināja līgumu, ar kuriem groza EEK līgumu, it īpaši Lisabonas līguma, bezierunu ratifikācija. Proti, pieņemot šo Līgumu, dalībvalstu valdību pārstāvju konference savā Deklarācijā Nr. 17 par [Savienības tiesību aktu] augstāku spēku, kas pievienota Lisabonas līgumu pieņēmušās starpvaldību konferences nobeiguma aktam (OV 2012, C 326, 346. lpp.), skaidri atgādināja, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru Līgumiem un tiesību aktiem, ko Savienība ir pieņēmusi, pamatojoties uz Līgumiem, ir augstāks spēks nekā dalībvalstu tiesību aktiem, ievērojot nosacījumus, kuri noteikti ar attiecīgo judikatūru.

249 Jāpiebilst, ka LES 4. panta 2. punktā ir paredzēts, ka Savienība respektē dalībvalstu vienlīdzību saistībā ar Līgumiem. Tomēr Savienība var ievērot šādu vienlīdzību tikai tad, ja dalībvalstīm saskaņā ar Savienības tiesību pārākuma principu nav iespējams pretstatīt Savienības tiesību sistēmai kā pārāku vēlāk pieņemtu vienpusēju pasākumu, lai arī kāds tas būtu.

250 Pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā Tiesa pastāvīgi ir apstiprinājusi agrāko judikatūru par Savienības tiesību pārākuma principu, kurš nosaka pienākumu visām dalībvalstu struktūrām nodrošināt dažādo Savienības normu pilnīgu iedarbību, un dalībvalstu tiesības nevar ietekmēt iedarbību, kura šīm dažādajām normām ir atzīta minēto valstu teritorijā (spriedumi, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 244. punkts un tajā minētā judikatūra; 2021. gada 6. oktobris, W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana), C-487/19, EU:C:2021:798, 156. punkts, kā arī 2021. gada 23. novembris, IS (Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu prettiesiskums), C-564/19, EU:C:2021:949, 78. punkts un tajā minētā judikatūra).

251 Tādējādi saskaņā ar Savienības tiesību pārākuma principu fakts, ka dalībvalsts atsaucas uz valsts tiesību normām, pat ja tās ir konstitucionāla līmeņa normas, nevar apdraudēt Savienības tiesību vienotību un efektivitāti. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Savienības tiesību pārākuma principam piemītošās sekas ir saistošas visām dalībvalsts iestādēm un iekšējās valsts tiesību normas, tostarp konstitucionāla rakstura, nevar tam radīt šķēršli (spriedumi, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 245. punkts un tajā minētā judikatūra; 2021. gada 6. oktobris, W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta –

Iecelšana), C-487/19, EU:C:2021:798, 157. punkts, kā arī 2021. gada 23. novembris, IS (Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu prettiesiskums), C-564/19, EU:C:2021:949, 79. punkts un tajā minētā judikatūra).

252 Šajā ziņā it īpaši ir jāatgādina, ka gadījumā, ja valsts tiesisko regulējumu nav iespējams interpretēt atbilstīgi Savienības tiesību prasībām, pārākuma princips uzliek valsts tiesai, kurai atbilstoši savai kompetencei ir jāpiemēro Savienības tiesību normas, pienākumu nodrošināt ar šīm tiesībām noteikto prasību pilnīgu iedarbību strīdā, ko tā izskata, vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes nepiemērojot nevienu Savienības tiesību normām, kam ir tieša iedarbība, pretrunā esošu, pat vēlāk pieņemtu valsts tiesisko regulējumu vai praksi, bez vajadzības lūgt vai gaidīt, lai šis valsts tiesiskais regulējums vai prakse vispirms tiktu atcelta likumdošanas kārtībā vai ar kādu citu konstitūcijā paredzētu metodi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 247. un 248. punkts, kā arī 2021. gada 23. novembris, IS (Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu prettiesiskums), C-564/19, EU:C:2021:949, 80. punkts).

253 Runājot par Savienības tiesību normām, uz kurām attiecas šie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir jāatgādina, ka no Tiesas judikatūras izriet, ka LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, LESD 325. panta 1. punkts, kā arī Lēmuma 2006/928 pielikumā minētie trūkumu novēršanas mērķi ir formulēti skaidri un precīzi un nav saistīti ne ar kādu nosacījumu, līdz ar to tiem ir tieša iedarbība (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 5. decembris, M.A.S. un M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, 38. un 39. punkts, kā arī 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 249. un 250. punkts).

254 Šajā kontekstā ir jāprecizē, ka saskaņā ar LES 19. pantu, lai gan valsts tiesām un Tiesai ir jānodrošina Savienības tiesību pilnīga piemērošana visās dalībvalstīs, kā arī to tiesību aizsardzība tiesā, kuras attiecīgajām personām izriet no šīm tiesībām, Tiesai ir ekskluzīva kompetence sniegt minēto tiesību galīgo interpretāciju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 2. septembris, Moldovas Republika, C-741/19, EU:C:2021:655, 45. punkts). Taču, īstenojot šo kompetenci, Tiesai galīgi ir jāprecizē Savienības tiesību pārākuma principa tvērums, ņemot vērā šo tiesību atbilstošās normas, jo šis tvērums nevar būt atkarīgs ne no valsts tiesību normu interpretācijas, ne no valsts tiesas sniegtas Savienības tiesību normu interpretācijas, kura neatbilst Tiesas sniegtajai interpretācijai. Tādēļ ar LESD 267. pantā paredzēto prejudiciālā nolēmuma procedūru, kas ir ar Līgumiem izveidotās tiesu sistēmas stūrakmens, ir izveidots tiesnešu dialogs starp Tiesu un dalībvalstu tiesām ar mērķi nodrošināt Savienības tiesību vienveidīgu interpretāciju, tādējādi ļaujot nodrošināt to saskanību, pilnīgu iedarbību un autonomiju, kā arī – galu galā – ar Līgumiem izveidoto tiesību īpašo raksturu (spriedumi, 2018. gada 6. marts, *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 37. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2021. gada 6. oktobris, *Consorzio Italian Management* un *Catania Multiservizi*, C-561/19, EU:C:2021:799, 27. punkts).

255 Šajā gadījumā iesniedzējtiesas norāda, ka saskaņā ar Rumānijas Konstitūciju tām ir saistoša judikatūra, kas izriet no pamatlietā aplūkotajiem Konstitucionālās tiesas spriedumiem, un tās nevar nepiemērot šo judikatūru, jo pretējā gadījumā pastāv risks, ka pret to locekļiem varētu ierosināt disciplinārlietas vai piemērot viņiem disciplinārsodus, pat ja šīs tiesas, ņemot vērā Tiesas prejudiciālu nolēmumu, uzskata, ka minētā judikatūra ir pretrunā Savienības tiesībām.

256 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka prejudiciālā kārtā pasludināts Tiesas spriedums ir saistošs valsts tiesai attiecībā uz konkrēto Savienības tiesību normu interpretāciju, lai panāktu risinājumu pamatlietā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 5. aprīlis, *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

257 Tādējādi valsts tiesai, kura ir izmantojusi iespēju vai ir izpildījusi pienākumu vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, nevar tikt liegts nekavējoties piemērot Savienības tiesības atbilstoši Tiesas nolēmumam vai judikatūrai, jo pretējā gadījumā tiktu mazināta šīs tiesību normas lietderīgā iedarbība (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1978. gada 9. marts, *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, 20. punkts, un 2016. gada 5. aprīlis, *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 39. punkts). Jāpiebilst, ka pilnvaras šajā piemērošanas brīdī darīt visu nepieciešamo, lai netiktu piemērots valsts tiesiskais regulējums vai prakse, kura, iespējams, rada šķērsli Savienības tiesību normu pilnīgai efektivitātei, ir Savienības tiesas pilnvaru neatņemama sastāvdaļa, kas jāīsteno valsts tiesai, kurai atbilstoši savai kompetencei ir jāpiemēro Savienības tiesību normas, līdz ar to šo pilnvaru īstenošana ir no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izrietoša tiesu neatkarības neatņemama garantija (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny*, C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 59. punkts, kā arī 2021. gada 23. novembris, IS (Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu prettiesiskums), C-564/19, EU:C:2021:949, 91. punkts).

258 Līdz ar to prasībām, kas izriet no pašas Savienības tiesību dabas, neatbilst nekāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, kā rezultātā samazinātos Savienības tiesību efektivitāte, ja tiesai, kuras kompetencē ir piemērot šīs tiesības, tiktu liegtas pilnvaras šajā piemērošanas brīdī darīt visu nepieciešamo, lai netiktu piemērota tāda valsts tiesību norma vai prakse, kura, iespējams, rada šķērsli Savienības tiesību normu pilnīgai efektivitātei (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 22. jūnijs, *Melki* un *Abdeli*, C-188/10 un C-189/10, EU:C:2010:363, 44. punkts un tajā minētā judikatūra; 2016. gada 5. aprīlis, *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 41. punkts, kā arī 2018. gada 4. decembris, *Minister for Justice and Equality* un *Commissioner of An Garda Síochána*, C-378/17, EU:C:2018:979, 36. punkts).

259 Valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru valsts konstitucionālās tiesas spriedumi ir saistoši vispārējās jurisdikcijas tiesām, lai gan tās, ņemot vērā Tiesas prejudiciālu nolēmumu, uzskata, ka no šiem konstitucionālajiem spriedumiem izrietošā judikatūra ir pretrunā Savienības tiesībām, var liegt šīm tiesām nodrošināt šo tiesību prasību pilnīgu iedarbību, un šo lieguma iedarbību var pastiprināt fakts, ka valsts tiesībās šīs konstitucionālās judikatūras iespējamā neievērošana ir kvalificēta kā disciplinārs pārkāpums.

260 Šajā kontekstā ir jānorāda, ka ar LESD 267. pantu netiek pieļauts nekāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, kas atkarībā no gadījuma valsts tiesām liedz izmantot iespēju vai izpildīt pienākumu, kurš paredzēts šajā 267. pantā, vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 5. aprīlis, *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 32.–34. punkts un tajos minētā judikatūra; 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 103. punkts, kā arī 2021. gada 23. novembris, IS (Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu prettiesiskums), C-564/19, EU:C:2021:949, 93. punkts). Turklāt saskaņā ar šī sprieduma 227. punktā atgādināto judikatūru apstāklis, ka pret valsts tiesnešiem nevar tikt ierosinātas disciplinārlietas vai piemēroti disciplinārsodi par to, ka viņi ir izmantojuši iespēju vērsties Tiesā atbilstoši LESD 267. pantam, kas ietilpst to ekskluzīvajā kompetencē, ir viņu neatkarības neatņemama garantija. Tāpat gadījumā, ja pēc Tiesas atbildes valsts vispārējās jurisdikcijas tiesa

uzskatītu, ka valsts konstitucionālās tiesas judikatūra ir pretrunā Savienības tiesībām, tas, ka šī valsts tiesa nepiemēro minēto judikatūru saskaņā ar šo tiesību pārākuma principu, nekādi nedrīkst izraisīt tās disciplināro atbildību.

261 Šajā gadījumā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka disciplinārlietas saskaņā ar Likuma Nr. 303/2004 99. panta ș) punktu tika sāktas pret atsevišķiem iesniedzējtiesu tiesnešiem pēc tam, kad viņi bija iesnieguši lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Turklāt gadījumā, ja Tiesas atbilde liktu šīm tiesām nepiemērot Konstitucionālās tiesas judikatūru, kas izriet no pamatlietā aplūkotajiem spriedumiem, nešķiet izslēgts, ka, ņemot vērā šī sprieduma 58. punktā minēto Konstitucionālās tiesas judikatūru, minēto tiesu tiesnešiem varētu tikt piemēroti disciplinārsodi.

262 No tā izriet, ka Savienības tiesību pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru valsts vispārējās jurisdikcijas tiesām ir saistoši valsts konstitucionālās tiesas spriedumi un tās tādēļ nedrīkst pēc savas ierosmes nepiemērot no šiem spriedumiem izrietošo judikatūru, jo pretējā gadījumā šīs tiesas pieļauj disciplināru pārkāpumu, lai gan tās, ņemot vērā Tiesas spriedumu, uzskata, ka šī judikatūra ir pretrunā LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai, LESD 325. panta 1. punktam vai Lēmumam 2006/928.

263 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otro un trešo jautājumu lietās C-357/19, C-379/19, C-811/19 un C-840/19, kā arī uz vienīgo jautājumu lietā C-547/19 ir jāatbild, ka:

– LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa, kā arī Lēmums 2006/928 ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru valsts konstitucionālās tiesas nolēmumi ir saistoši vispārējās jurisdikcijas tiesām, ja vien ar valsts tiesībām tiek garantēta minētās konstitucionālās tiesas neatkarība it īpaši no likumdošanas varas un izpildvaras, kā noteikts šajās tiesību normās. Taču šīs LES un minētā lēmuma normas ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tām netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru fakts, ka valsts vispārējās jurisdikcijas tiesas neievēro valsts konstitucionālās tiesas nolēmumus, var būt par pamatu to disciplināratbildībai;

– Savienības tiesību pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru valsts vispārējās jurisdikcijas tiesām ir saistoši valsts konstitucionālās tiesas nolēmumi un tās tādēļ nedrīkst pēc savas ierosmes nepiemērot no šiem nolēmumiem izrietošo judikatūru, jo pretējā gadījumā šīs tiesas pieļauj disciplināru pārkāpumu, lai gan tās, ņemot vērā Tiesas spriedumu, uzskata, ka šī judikatūra ir pretrunā LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai, LESD 325. panta 1. punktam vai Lēmumam 2006/928.

Par tiesāšanās izdevumiem

264 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesas, un tās lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) **Komisijas Lēmums 2006/928/EK (2006. gada 13. decembris), ar ko izveido mehānismu, lai nodrošinātu sadarbību un pārliecinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju, kamēr tas nav atcelts, Rumānijai ir saistošs kopumā. Tā pielikumā minētie trūkumu novēršanas mērķi ir vērsti uz to, lai šī dalībvalsts ievērotu LES 2. pantā noteikto tiesiskuma vērtību, un tie šai dalībvalstij ir saistoši tādējādi, ka šai dalībvalstij ir jāveic atbilstoši pasākumi šo mērķu sasniegšanai, saskaņā ar LES 4. panta 3. punktā noteikto lojālas sadarbības principu pienācīgi ņemot vērā ziņojumus, ko Eiropas Komisija izstrādājusi, pamatojoties uz minēto lēmumu, it īpaši minētajos ziņojumos formulētos ieteikumus.**

2) **[Ar labojumu, kas izdarīts ar 2022. gada 15. marta rīkojumu] LESD 325. panta 1. punkts, lasot to kopsakarā ar 2. pantu Konvencijā par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību, kas izstrādāta, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību K.3. pantu, un kas parakstīta Briselē 1995. gada 26. jūlijā, kā arī Lēmums 2006/928 ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru spriedumi korupcijas jomā un krāpšanas PVN jomā, ko pirmajā instancē nav taisījuši šajās jomās specializējušies iztiesāšanas sastāvi vai ko apelācijas instancē nav taisījuši iztiesāšanas sastāvi, kuru visi locekļi ir iecelti izlozes kārtībā, tiek atzīti par absolūti spēkā neesošiem tādējādi, ka attiecīgās ar korupciju saistītās lietas un lietas par krāpšanu PVN jomā attiecīgā gadījumā pēc tam, kad par šiem galīgajiem apelācijas instancē pasludinātajiem spriedumiem ir celtas ārkārtas prasības, ir jāizskata atkārtoti pirmajā un/vai otrajā instancē, ciktāl šī valsts tiesiskā regulējuma vai šīs prakses piemērošana var izraisīt sistēmisku nesodāmības risku par tādiem nodarījumiem kā krāpšana lielā apjomā, kura apdraud Savienības finanšu intereses, vai korupcija vispār. Pienākums nodrošināt, ka par šādiem noziedzīgiem nodarījumiem tiek piemēroti efektīvi un atturoši kriminālsodi, neatbrīvo iesniedzējtiesu no pārbaudes par to, vai ir ievērotas Hartas 47. pantā garantētās pamattiesības, un šī tiesa nevar piemērot valsts standartu pamattiesību aizsardzībai, kas ietver šādu sistēmisku nesodāmības risku.**

3) **LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa, kā arī Lēmums 2006/928 ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru valsts konstitucionālās tiesas nolēmumi ir saistoši vispārējās jurisdikcijas tiesām, ja vien ar valsts tiesībām tiek garantēta minētās konstitucionālās tiesas neatkarība it īpaši no likumdošanas varas un izpildvaras, kā noteikts šajās tiesību normās. Savukārt šīs LES un minētā lēmuma tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tām netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru fakts, ka valsts vispārējās jurisdikcijas tiesas neievēro valsts konstitucionālās tiesas nolēmumus, var būt par pamatu to disciplināratbildībai.**

4) Savienības tiesību pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru valsts vispārējās jurisdikcijas tiesām ir saistoši valsts konstitucionālās tiesas nolēmumi un tās tādēļ nedrīkst pēc savas ierosmes nepiemērot no šiem nolēmumiem izrietošo judikatūru, jo pretējā gadījumā šīs tiesas pieļauj disciplināru pārkāpumu, lai gan tās, ņemot vērā Tiesas spriedumu, uzskata, ka šī judikatūra ir pretrunā LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai, LESD 325. panta 1. punktam vai Lēmumam 2006/928.

[Paraksti]